Govern d'Andorra

DEPARTAMENT DE PATRIMONI CULTURAL. ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

Memòria 2024

Ministeri de Cultura, Joventut i Esports
Encamp, febrer del 2025

Informe

MEMÒRIA 2024 DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

MINISTERI DE CULTURA, JOVENTUT I ESPORTS

Sumari

Definició i funcions 6
Objectius 2024 7
Projectes i activitats realitzades 8
1 Projectes estratègics 8
1.1 *Relat Històric d'Andorra* 8
1.2 Programa *Primera Pedra* 9
1.3 Programa de conservació integral de la Farga del Madriu a la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Vall declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, atenent el seu valor paisatgístic, l'any 2004 10
1.4 Arxiu d'etnografia 12
1.5 Elaboració de la Llei del Patrimoni Cultural 13
1.6 Revisió i difusió del Romànic a Andorra 14
1.7 Recuperació de patrimoni 15
2 Programes internacionals 17
2.1 Candidatures UNESCO 17
2.1.1 Candidatura en curs: *Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra* 17
2.1.2 Festes de l'Os dels Pirineus 17
2.1.3 La Transhumància desplaçament estacional del ramat i el bestiar 17
2.1.4 Candidatura de la tècnica en construcció de pedra seca 17
2.2 Seguiment de les candidatures UNESCO 18
2.3 Itineraris del Consell d'Europa 18
2.4 Programes europeus. Comunitat de Teball dels Pirineus. Interreg-SUDOE 18
3 Gestió i conservació del patrimoni cultural immoble i moble 20
3.1 Accions de conservació preventiva i millora dels béns culturals immobles 20
3.1.1 Conservació preventiva, seguretat i diagnosi del patrimoni arquitectònic 20
3.1.2 Intervencions majors 21
3.2 Accions de conservació preventiva i millora dels béns culturals mobles 3.2.1 Conservació preventiva 22
3.3 Digitalització del patrimoni i accés a la informació 25
3.3.1 Digitalització i planimetries 25
3.3.2 Accés a la informació 26
3.4 Inventari del patrimoni cultural (béns immobles i mobles) 27
3.4.1 Inventari de béns immobles 27
3.4.2 Inventari arqueològic i paleontològic 28
3.4.3 Inventari de béns mobles 28

3.5 Gestió de l'inventari i protecció del patrimoni cultural (béns mobles i immobles). Informes, seguiments, control d'intervencions 29
3.5.1 Autoritzacions d'obres en béns immobles i espais protegits 29
3.5.2 Consultes i valoracions que poden afectar béns immobles protegits o situats en un àmbit de protecció 30
3.5.3 Incidències 30
3.6 Ajuts a la restauració, conservació preventiva i integrada del patrimoni cultural 30
3.6.1 Ajuts atorgats 31
3.7 Entorns de protecció i plans especials de protecció 32
3.7.1 Entorns de protecció decretats 32
3.7.2 Revisions especials i excepcionals 33
4 Programes de recerca i conservació 34
4.1 Conservació i gestió del jaciment arqueològic de la Roureda de la Margineda 34
4.2 Ruta dels Orris d'Encamp 34
4.3 Estudi diacrònic de l'ocupació humana a l'alta i la mitja muntanya del sector septentrional de la parròquia d'Ordino 34
4.4 Projecte de recerca a la Farga del Madriu 35
4.5 Espai memòria de ràdio Andorra 35
5 Accions de divulgació. Publicacions, formacions, webs, recursos online, promoció 36
6 Col·laboració amb altres àrees, departaments, òrgans, institucions 39
7 Participació en congressos, jornades i seminaris 41
Gestió econòmica, recursos humans 41
ANNEX

Definició i funcions

L'Àrea de Patrimoni Cultural (APC) té com a missió fonamental vetllar per a la preservació, la conservació, el coneixement, la difusió, la transmissió i el foment del patrimoni cultural immoble, moble i immaterial. Aquesta missió s'exerceix mitjançant la materialització dels projectes definits en el Pla Estratègic de la Cultura 2030 i la gestió del patrimoni cultural que li és encomanada en l'article 34 de la Constitució i la Llei 9/2003 i les seves modificacions, així com els reglaments que en depenen.

Al mateix temps, els programes de recerca que desenvolupa i impulsa l'Àrea, contribueixen a un millor i major coneixement de la història del país i a consolidar els valors representats pel patrimoni cultural, esdevenint elements identitaris que cal preservar i difondre. Un exemple n'és la coordinació dels continguts que es difonen mitjançant el web del Relat històric d'Andorra, la recerca a la Farga del Madriu-Perafita-Claror, l'inventari de les estructures al sector d'alta muntanya d'Ordino o la ruta dels Orris d'Encamp, entre altres.

També s'exerceix des de l'Àrea la representació i participació en matèria de patrimoni cultural als organismes internacionals: UNESCO, Consell d'Europa, Comunitat de Treball dels Pirineus i òrgans específics vinculats al patrimoni cultural (ICCROM, ...). Fent seguiment de les convencions signades per Andorra, responent als qüestionaris tècnics requerits per aquestes institucions, assistint a les reunions i formant part dels equips de treball designats.

Per altra banda, l'exercici de la missió fonamental que és la preservació i la conservació dels béns inventariats (BI), béns d'interès cultural (BIC), els seus entorns de protecció (EP), els espais de presumpció arqueològica (EPA) i els espais de presumpció paleontològica (EPP), l'Àrea informa, inspecciona i fa seguiment de qualsevol actuació que es pretengui fer en algun d'aquests elements que formen part del patrimoni cultural o el seu entorn. Al mateix temps coordina i gestiona les accions de conservació i planifica intervencions integrals per millorar la comprensió dels béns i garantir la seva pervivència per a les generacions futures.

També correspon a l'Àrea la gestió dels inventaris dels béns mobles, immobles i immaterials del patrimoni cultural. Fer recerca, proposar noves inscripcions, incrementar i actualitzar els continguts, donar-hi valor i fer-ne difusió són competències del Ministeri titular de la Cultura. Al voltant d'aquesta funció s'organitza i es desenvolupa un tant per cent important de l'activitat diària.

Pel que fa als béns mobles i al seu moviment dins i fora del país li correspon al Departament de Patrimoni Cultural informar i seguir les gestions derivades de la importació, exportació o moviment intern. Aquesta acció ha de ser autoritzada pel Ministeri titular de la Cultura i requereix un alt grau d'especialització en conservació, història de l'art, normatiu i reglamentari.

En definitiva, l'Àrea planifica i coordina els projectes des d'una òptica integral i transversal, en col·laboració amb la resta d'àrees del Ministeri de Cultura, Joventut i Esports. També manté una relació directa amb altres àrees del Govern, particularment, el Ministeri de Territori i Urbanisme; el de Medi Ambient i Agricultura i de Relacions Institucionals, Educació i Universitats. A més, col·labora i coordina projectes conjuntament amb els Comuns, el Consell General, Associacions, Fundacions, col·legis professionals, centres de recerca i universitats i organismes internacionals.

Objectius 2024

OBJECTIU GENERAL: Garantir la conservació, el coneixement, la difusió i el foment dels béns que integren el patrimoni cultural immoble, moble, arqueològic, paleontològic i immaterial, donant compliment a la Llei 9/2003 del Patrimoni Cultural, modificada el 2014. Impulsar la recerca per al major i millor coneixement del Patrimoni Cultural. Promoure i fer seguiment dels programes i convenis internacionals en la matèria i conservació dels béns culturals. Identificar, registrar i documentar els béns culturals mobles, immobles i immaterials que integren el patrimoni cultural d'Andorra.

Objectius (O) i activitats (A)

O1 Gestió i conservació del patrimoni cultural.
O1 A1 Inventari i conservació dels béns culturals.
O1 A2 Gestió de les reserves del patrimoni cultural. Trasllat, tractament i col·locació dels béns mobles a les reserves de la seu del Ministeri de Cultura, a l'antic hotel Rosaleda.
O1 A3 Gestió dels béns que integren el patrimoni cultural: moviment de béns, intervencions al patrimoni, als entorns de protecció i espais de presumpció arqueològica i paleontològica i seguiment de les activitats.
O1 A4 Convocatòria de les subvencions públiques.
O1 A5 Elaboració d'entorns de protecció dels monuments declarats bé d'interès cultural.

O2 Restauració i conservació dels béns culturals.
O2 A1 Conservació preventiva, restauració i inspecció dels béns immobles. Inspeccions i actualització del pla de conservació preventiva. Programació i intervencions necessàries en immobles.
O2 A2 Conservació i restauració dels béns culturals mobles, inclosos dels museus i monuments del país, fruit de les intervencions arqueològiques i paleontològiques.

O3 Recerca històrica patrimonial.
O3 A1 Foment i difusió del patrimoni cultural. Promoció de campanyes i accions específiques de sensibilització i coneixement de la recerca en patrimoni cultural com, per exemple, de la tècnica i construcció en pedra seca, a través del programa Primera Pedra; organització i celebració de les jornades europees del patrimoni i celebració de diades internacionals. Promoció dels projectes propis com el cançoner popular, la recerca a la farga del Madriu-Perafita-Claror, etcètera.
O3 A2 Gestió del patrimoni arqueològic i paleontològic. Execució de les intervencions programades en matèria de recerca arqueològica i paleontològica, com el projecte de recerca i posada en valor de la ruta dels Orris a Encamp, el programa de recerca arqueològica a la zona de mitja i alta muntanya d'Ordino o a la Roureda de la Margineda. Recerca arqueològica inherent a les intervencions en béns immobles.
O3 A3 Intervenció arqueològica a la farga de la Vall del Madriu Perafita Claror. 4a fase.

O4 Divulgació del patrimoni cultural.
O4 A1 Difusió i divulgació del patrimoni, mitjançant la realització dels projectes i dels programes finalitzats. Presentacions, visites, sessions formatives a les escoles i sortides de redescoberta. Participació amb associacions afins.

O5 Relacions internacionals.
O5 A1 Participació i seguiment de les convencions i compromisos internacionals en matèria de patrimoni cultural, com la UNESCO, el Consell d'Europa, el Centre Internacional d'Estudis de Conservació i Restauració dels Béns Culturals (ICCROM), la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP).
O5 A2 Seguiment de les candidatures UNESCO i del CoE.
O5 A3 Avançament en l'estratègia UNESCO del Departament de Patrimoni Cultural.

Projectes i activitats realitzades

1 Projectes estratègics

1.1 *Relat Històric d'Andorra*

El portal web del *Relat Històric d'Andorra* (www.historia.ad) va ser posat en marxa al gener de 2023 i, des d'aleshores, durant els dos anys de funcionament, ha estat una plataforma activa de divulgació dels continguts complementada amb els cicles de conferències i la producció mensual de pòdcasts.

El Comitè científic i editorial del *Relat Històric*, durant el període 2023-2024, està format per Joaquim Torredà, Albert Villaró, Eva Arasa, Pau Chica i Isabel de la Parte.

Estratègia adreçada al públic en general (tenint en compte diferents segments de públic).

Els pòdcast del relat:

Pau Chica i Roser Porta amb la historiadora de l'art i Tècnica de l'Àrea, Alba Pampalona

El pòdcast:
Qui té por de la història?
https://www.historia.ad/podcast-qui-te-por-de-la-historia/
El tècnic de l'Arxiu Nacional, Pau Chica, i la historiadora Roser Porta, són els animadors dels vuit pòdcasts produïts durant el 2024, pensats per divulgar la història d'Andorra. Són, per odre, els següents:
- *La prehistòria a Andorra: desmuntem mites*, amb l'arqueòleg Gerard Remolins.
- *La restauració de Ràdio Andorra,* amb la restauradora Mireia Garcia .
- *La frontera entre la història i la ficció,* amb l'escriptor Iñaki Rubio.
- *Els primers turistes a Andorra, fondes i hotels,* amb la historiadora Ludmilla Lacueva.
- *Històries de campanes i de campaners*, amb l'expert campaner Robert Lizarte.
- *El romànic en detall,* amb la historiadora de l'art Alba Pampalona.
- *Andorra i l'imperi romà*, amb l'historiador Quim Valera.
- *Andorra independent,* amb l'historiador Carles Gascón.

Cicle *Les tardes del relat:*

Durant la primavera s'han organitzat tres conferències i una sortida per conèixer la historia d'Andorra a partir de les prospeccions arqueològiques que s'estan fent a mitja i alta muntanya, amb els especialistes:

- Olivier Codina, amb la xerrada *Del mite a la font històrica, el ferro i les fargues d'Andorra (s. XIV-XIX).*
- Maria Jesús Lluelles que va parlar sobre *El segle XX. La transformació d'Andorra*.
- Ermengol Gassiot que va dirigir la sortida arqueològica a la zona del Comís Vell.
- Climent Miró, que va parlar del *Monaquisme a Andorra: el cas del monestir de Sant Sadurní de Tavèrnoles (s. IX-XI)*.

Nous continguts: S'ha dotat la web del *Relat Històric d'Andorra* de nous continguts, com la relació de notaris i dels 909 síndics i subsíndics que han exercit el càrrec al país des de l'any 1364 fins a l'actualitat.

1.2 Programa *Primera Pedra*

Les línies del programa s'enfoquen a conèixer i fomentar l'ús de la tècnica de construcció en pedra seca, reconeguda per la UNESCO com a patrimoni cultural immaterial de la humanitat des de l'any 2018.

El fet més destacat d'aquest 2024 ha estat l'aprovació de l'ampliació de la candidatura "L'art de la construcció en pedra seca: coneixements i tècniques" en el marc del 19è Comitè intergovernamental del Patrimoni Cultural Immaterial, celebrat a Paraguay. (Més informació al punt 2.1).

A Andorra, l'activitat de formació i foment en la matèria de la pedra seca, s'ha centrat en:

- Dos cicles de formació organitzats les setmanes del 23 i del 30 de setembre.

22 participants a les formacions entre: guies de muntanya, enginyers, constructors, propietaris d'horts.

Nivell 1: Construcció d'un mur de doble cara amb coronament i rastell.

Nivell 2: Construcció d'un pont.

Lloc: Forn de Canillo.

Col·laboren: Ministeri d'Educació, Relacions Institucionals i Universitats, mitjançant el Centre de Formació al Llarg de la Vida i el Comú de Canillo.

- Formació a la Vall del Madriu-Perafita-Claror. En el programa de conservació de la Farga del Madriu, s'ha donat continuïtat a la formació en la tècnica de pedra seca, iniciada el 2021 amb mestres en la matèria, provinents de l'ABPS (Association des Bâtisseurs en Pierre Sèche). S'han reconstruït i consolidat diferents estructures de l'antiga farga.
- Presentacions a l'aula. Dos sessions al Centre de Formació al Llarg de la Vida, una al Centre d'Alt Rendiment d'Ordino, i dos a centres escolars en el marc de les escoles associades a la UNESCO.
- Lliurament dels premis Ramon Llull. El lliurament dels premis Ramon Llull d'enguany, celebrat el 19 de novembre a l'auditori nacional d'Ordino, va voler retre homenatge als artesans que han mantingut i transmès la tècnica de construcció en pedra seca. Per fer-ho, es va construir un mur amb aquesta tècnica a l'escenari, donant visibilitat al treball i manifestant la importància de la seva recuperació.
- Celebració de la setmana de la pedra seca del 22 de novembre a l'1 de desembre.

  És un dels moments més celebrats en la comunicació de la importància del manteniment i la recuperació de la tècnica i l'art de construcció en pedra seca.
  Durant aquesta s'ha fet una caminada de reconeixement del paisatge pel camí ral que va des del Santuari de Meritxell fins al poble de Prats, és un itinerari marcat per la pedra, murs i altres construccions en pedra seca.
  També s'ha organitzat un concurs fotogràfic "L'art de la pedra seca a Andorra", a la xarxa social Instagram, amb 63 fotografies a concurs. Els premis s'han lliurat juntament amb el reconeixement de l'activitat organitzada per l'assessor pedagògic Patrick Morlaes amb alumnes de CM1 i CM2 de les diferents escoles franceses del país. L'activitat amb els joves, *Taller de descoberta i apreciació de la pedra seca*, consistia en una sortida a l'aire lliure per observar i dibuixar estructures i detalls de parets construïdes amb aquesta tècnica. Inlou: natura, observació, silenci, introspecció, expressió, habilitats manuals, creació.

Projectes en curs:

Projecte PETRA. És un projecte Interreg-POCTEFA, pilotat per la Comunitat de Treball dels Pirineus, per impulsar activitats centrades en l'aprofitament, posada en valor i promoció de la tècnica de la pedra seca en l'àmbit transpirinenc.
El programa forma part de la prioritat 5 dels ajuts POCTEFA i té com a objectiu impulsar el turisme sostenible, fomentar la cultura a través de la protecció, el desenvolupament i la promoció del patrimoni cultural i dels serveis culturals. Es concreta en tres accions clau: inventari, formació i divulgació, mitjançant la creació d'itineraris. En aquesta iniciativa hi participen Aragó, Occitània i Andorra.
El Departament forma part dels tres grups de treball: Inventari, formació i difusió.
Organització de la *Trobada de Pedra Seca i Arquitectura Tradicional*. En curs la preparació de la 13a trobada amb l'associació de pedra seca i arquitectura tradicional i amb la Comunitat de Treball dels Pirineus, en el marc projecte PETRA. Data prevista 14-16 de novembre del 2025.

1.3 Programa de conservació integral de la Farga del Madriu a la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Vall declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, atenent el seu valor paisatgístic, l'any 2004

Aquest projecte, impulsat des del Departament i amb la col·laboració de la Comissió Gestora de la Vall del Madriu-Perafita-Claror, té com a objectiu principal la salvaguarda d'aquest jaciment arqueològic excepcional, declarat Bé d'Interès Cultural (BIC) i que

constitueix un dels atributs del Valor Universal Excepcional (VUE) de la Vall del Madriu-Perafita-Claror, inscrita com a patrimoni de la humanitat per la UNESCO. En les campanyes dels anys 2021, 2022 i 2023 s'ha confirmat que la farga del Madriu és un model representatiu de la transició de les fargues medievals (molines) cap a les primeres fargues a la catalana i també un exemple de l'evolució cap a les fargues modernes del segle XIX. A més a més, les dades referents a l'obtenció i treball del ferro, l'aprofitament dels recursos i l'ocupació de la zona, es podrien remuntar a l'època Baix Medieval, en una forquilla de temps que s'estendria fins al segle XX.

La campanya del 2024 s'ha desenvolupat entre el 2 i el 30 d'agost. S'ha excavat el conjunt agro-ramader anterior a la instal·lació de la farga, que es troba al mateix indret. A falta d'un estudi més aprofundit dels materials, aquest espais es a'hauria de situar entre els segles XV-XVII. L'equip ha desenvolupat tasques de conservació i consolidació per restaurar i arranjar el martinet, els paraments i la resta d'estructures d'hàbitat associades. L'objectiu és millorar lacomprensió de l'espai durant la visita. Finalment, s'ha iniciat l'estudi de materials i la memòria de l'excavació de la intervenció arqueològica amb amb el CNRS, col·laborador del programa.

S'han instal·lat els punts per incorporar panells informatius a cadascun dels espais que s'instal·laran quan es disposi de les dades obtingudes en l'excavació d'enguany.

Durant aquesta darrera campanya, els tècnics encarregats del projecte, han ofert visites guiades cada dijous per descobrir el jaciment, la història de la siderúrgia d'Andorra i el projecte de conservació de les restes.

Accés: https://www.cultura.ad/publicacions-patrimoni/memories
https://www.madriu-perafita-claror.ad/en/conservation-forge/

1.4 Arxiu d'etnografia

Organització de les Jornades Europees del Patrimoni (JEP): 250 participants.

Del 12 al 21 de setembre s'ha celebrat les JEP, un esdeveniment compartit a tot Europa, per recordar que tenim un patrimoni comú i que tots ens reunim per la mateixa causa. La temàtica de les jornades del 2024 ha estat *Rutes, xarxes i connexions*, en el cas d'Andorra ha suposat un revulsiu per recordar i difondre programes com la recerca en etnobotànica, la literatura vinculada a la història recorrent llocs del casc antic d'Andorra la Vella, fomentant la història i la música amb concerts i sortides. S'han sumat a la celebració els Museus Nacionals, comunals i privats d'Andorra, oferint visites guiades i entrada gratuïtes.

El programa ha inclòs, entre altres activitats:

- Rutes d'etnobotànica, literatura, història i música
- Concert a Ràdio Andorra: The Rest is Silence (dissabte 14)
- El retorn del romànic, una taula rodona al tomb de la recuperació del patrimoni cultural andorrà (dimarts 17)
- Sortida a la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Coneixement dels projecte realitzat a la Farga.

Accés: https://www.coe.int/fr/web/culture-and-heritage/european-heritage-days

Què en saps, del teu país?. Vídeo documental realitzat amb la participació de joves estudiants dels diferents sistemes educatius en col·laboració amb el Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats per testejar el coneixement de la cultura i el patrimoni cultural d'Andorra. Es va fer la presentació i primera difusió per RTVA el 6 de juny. Actualment és accessible a:

https://www.andorradifusio.ad/programes/documentals/saps-teu-pais-06-06-24/saps-teu-pais

Estudi d'Etnobotànica. L'arxiu d'etnografia impulsa l'estudi sobre els elements etnobotànics més populars per poder incloure'ls a l'Inventari General del Patrimoni Cultural, en la secció del patrimoni immaterial. En el marc de les Jornades Europees del Patrimoni, es fa un acte de divulgació del treball de recerca que està realitzant l'estudiant de doctorat Canòlich Àlvarez, titulat "*Els secrets del bosc, una ruta etnobotànica*" un projecte en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat de Barcelona.

Cançoner popular. Continuació del buidatge de la missió número 11 que l'etnomusicòloga Palmira Jaquetti va fer a les Valls d'Andorra l'any 1925, per donar-ho a conèixer. El músic David Font ha realitzat tres vídeos musicals.

Web de cultura popular. Avançament en la creació d'una web que ha de recullir els elements de la cultura popular d'Andorra. En preparació els continguts i les imatges sobre etnobotànica i del cançoner popular, així com 10 dibuixos de llegendes i la seva locució.

Consultes a l'Arxiu d'Etnografia: 2 consultes.

Estratègia UNESCO del patrimoni immaterial: L'Arxiu d'Etnografia és responsable de la salvaguarda dels béns immaterials així com del seguiment de les candidatures i els elements del patrimoni immaterials a la UNESCO. El reconeixement posa en valor una tècnica ancestral i reforça el compromís amb la conservació del paisatge de muntanya i les construccions històriques. La tècnica de la pedra seca d'Andorra va ser inclosa a la Llista representativa del patrimoni cultural immaterial de la UNESCO durant el 19è Comitè Intergovernamental del Patrimoni Cultural Immaterial, celebrat al Paraguai. Amb aquesta inclusió, el Principat s'ha sumat a l'ampliació de la candidatura 'L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements'. La inscripció de la pedra seca, presentada inicialment el 2020, incloïa vuit països europeus, però ara s'ha ampliat a Andorra, Àustria, Bèlgica, Irlanda i Luxemburg. Aquest reconeixement se suma a les anteriors inscripcions del Principat a la Llista de patrimoni immaterial de la UNESCO, les quals inclouen les Festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus, les Festes de l'os dels Pirineus i la Transhumància.

1.5 Elaboració de la Llei del Patrimoni Cultural

L'equip de tècnics de l'Àrea avança en la formulació de propostes que han de ser traslladades a una redacció jurídica.

1.6 Revisió i difusió del Romànic a Andorra

La revisió i actualització del romànic a Andorra és un projecte integral que implica tot l'equip tècnic de l'Àrea. Arqueòlegs, arquitectes, historiadors, conservadors i serveis administratius. Es duu a terme la revisió i actualització la informació referent als gravats, les necròpolis, jaciments, monuments i béns mobles d'època medieval, així com les intervencions que s'hi han fet al llarg dels anys, per actualitzar el coneixement de l'art d'aquesta època, tan significatiu per al país. Coordinat des de la secció d'inventari, es revisen, digitalitzen i actualitzen tots els expedients vinculats als diferents monuments, mobiliari i objectes litúrgics relacionats, així com actualitzant la informació continguda a l'inventari.

En curs:
L'Enciclopèdia del Romànic a Andorra serà una publicació de divulgació artística i patrimonial, que incorporarà la versió més actualitzada del llegat artístic, arqueològic i arquitectònic de l'època del romànic al país. L'equip redactor, format per trenta-sis especialistes en història de l'art, història, arqueologia i arquitectura, compta amb un gran nombre de tècnics del Ministeri de Cultura. El volum, que formarà part de *l'Enciclopedia del Románico de la Península Ibérica,* és coordinat pel doctor en historia de l'art Juan Antonio Olañeta i la tècnica de l'Àrea, Alba Pampalona.

Enciclopèdia del romànic a Andorra. A partir d'un conveni de col·laboració públic privat signat al mes de juny entre el Govern i la Fundación Santa María la Real del Patrimonio Histórico, que compta amb el finançament de la Fundación Ramon Areces, s'ha pres el compromís d'elaborar un volum andorrà per a la col·lecció de l'*Enciclopedia del Románico en la Península Ibérica*. El volum revisarà i actualitzarà la informació referent a aquest estil arquitectònic tant identitari per al país. L'edició es farà en 3 llengües i es podrà disposar de la versió en català, castellà, francès.

Andorra se suma a l'Enciclopèdia del Romànic a la península Ibèrica

Mònica Bonell ha signat un conveni amb la Fundació Santa María la Real que, amb el suport de la Fundació Ramón Areces, permetrà l'edició d'un volum sobre el país

MÉS INFORMACIÓ

Govern d'Andorra

En preparació. Col·laboració en el programa Interreg- SUDOE, anomenat *Smart Heritage SH-Region,* per la obtenció de dades sobre el comportament de diferents esglésies romàniques a les pressions del medi, visitants, entorn, canvi climàtic. Consisteix en monitoritzar diversos monuments per obtenir dades que han de servir per millorar la gestió i prevenir riscos. (Més informació al punt 2.4, 'Programes internacionals').

1.7 Recuperació de patrimoni

Sens dubte, l'acció que marca de manera destacada l'any 2024, és la recuperació de les pintures murals de l'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella. *El bes de judes* i *La Flagel·lació de Crist* han estat adquirits pel Govern, per un import de 2.750.000 euros, als germans Juan i Enriqueta Bosch De García-Bravo, néts del comprador original dels fragments, Ròmul Bosch i Catarineu, que els va adquirir l'any 1926.

Valor cultural de les pintures:

Les pintures de Sant Esteve d'Andorra la Vella són un exemple únic al Principat, degut a la temàtica que representen i a l'estil emprat. Aquest es coneix com a estil 1200 o croat, i es caracteritza per un tractament de les formes més humanitzat, expressiu i carregat de moviment, que representa una transició entre el romànic i el gòtic. A més a més, la riquesa de les representacions es veu accentuada per un intent de crear profunditat i perspectiva per donar més solemnitat al conjunt.

La riquesa de detalls a les pintures és la que permet relacionar el conjunt de Sant Esteve amb el de ciutats europees, sobretot italianes, on hi va haver colònies d'artistes bizantins i a través de les quals es van filtrar els models artístics que després van arribar a la regió dels Pirineus i, per tant, a Andorra.

Per les qualitats artístiques i estilístiques del conjunt, la recuperació d'aquests dos fragments representa una fita important per a Andorra, ja que permet situar Andorra al bell mig del context artístic medieval europeu.

Els germans Bosch de García-Bravo, a la seva residència de Barcelona, amb la Ministra Mònica Bonell i la Directora del Departament Isabel de la Parte, davant de les pintures.

L'equip de conservadors revisant l'estat de conservació del fragment de *El Bes de Judes.*

El periple d'ambdós fragments pictòrics, d'estil 1200, s'inicia quan el col·leccionista barceloní Josep Bardolet, va fer un primer intent de compra de les pintures murals de Sant Esteve d'Andorra la Vella l'any 1923. Tres anys més tard, el 1926, va acordar la compra i les pintures van ser arrencades dels murs originals de l'església. Poc després, l'empresari i col·leccionista barceloní, Ròmul Bosch i Catarineu, fill d'una família de l'alta burgesia barcelonina, va adquirir la gran majoria totalitat de fragments provinents de la parroquial andorrana, a excepció del Crist en Majestat i tres evangelistes, que van desaparèixer, segurament, en el moment de l'arrencament. El quart, ja es donava per perdut abans de l'arrencament del conjunt. Durant gairebé un segle, els fragments de *El Bes de Judes* i *La Flagel·lació* han estat en mans de la família Bosch. No obstant, després de negociacions, visites i gestions pertinents, el dia 1 d'agost es realitza el transport dels fragments a Andorra i s'instal·len de forma provisional a l'Espai Columba.

2 Programes internacionals

2.1 Candidatures UNESCO

2.1.1 Candidatura en curs: *Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra*

Aquesta candidatura a patrimoni mundial pretén donar valor a la construcció i permanència de l'estat dels Pirineus, mitjançant dotze monuments que van ser estratègics en la conformació del Coprincipat d'Andorra. El castell de Foix, Sant Joan de Caselles, Sant Romà de les Bons, Sant Martí de la Cortinada, Sant Climent de Pal, la Casa de la Vall, Santa Coloma, el jaciment del Roc d'Enclar, el jaciment de la Roureda de la Margineda, l'església de Sant Serni de Nagol, Sant Miquel d'Engolasters i el conjunt catedralici de la Seu d'Urgell són els dotze elements que en formen part.

Durant aquest any, el comitè de redacció, el comitè científic i el comitè de pilotatge han avançat en la redacció i acord dels diferents documents que requereix la candidatura a la UNESCO amb l'horitzó de què la candidatura es pugui presentar a la UNESCO al gener del 2026. E 26 d'abril es va celebrar una reunió del Comité de Pilotatge a Foix, els dies 26 i 27 de setembre un seminari sobre plans de gestió de candidatures a patrimoni mundial també a Foix. El 2 desembre es va iniciar la campanya de promoció i difusió de la candidatura de manera simultània als tres països, distribuint fulletons i amb la presentació de *rollups*.

2.1.2 Festes de l'Os dels Pirineus

Seguiment i participació en la celebració de les festes de l'Os a Encamp i Ordino.

2.1.3 La Transhumància desplaçament estacional del ramat i el bestiar

A desembre del 2023 es va ampliar la candidatura de la *Transhumància, desplaçament estacional del ramat i el bestiar* a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial. Durant el 2024 s'ha participat en les reunions amb els països que han mostrat la voluntat d'afegir-se en una nova extensió per treballar en el nou dossier.

A nivell local s'ha fet el seguiment audiovisual de la pràctica i s'han fet diverses entrevistes per documentar i disposar de recursos sobre la transhumància a Andorra. Al seu temps, el Comú de Sant Julià de Lòria ha organitzat la primera festa de la transhumància celebrada en el moment de la baixada del bestiar del port Negre.

2.1.4 Candidatura de la tècnica en construcció de pedra seca

El 5 de desembre en el marc del 19è Comitè intergovernamental del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO, reunit a Paraguay es va aprovar l'ampliació de la candidatura de '*L'art de la construcció en pedra seca: coneixements i* tècniques' perquè el Principat també sigui inclòs dins de la Llista representativa del patrimoni cultural immaterial. 'L'art de la construcció en pedra seca' ja ha havia estat reconegut l'any 2018 com a

Patrimoni cultural immaterial de la Humanitat a proposta de Croàcia, Eslovènia, Espanya, França, Grècia, Itàlia, Suïssa i Xipre, i ara, amb l'ampliació, s'hi sument cinc països més: Andorra, Àustria, Bèlgica, Irlanda i Luxemburg.

Moment del reconeixement de la candidatura on hi participen la Directora del Departament i el tècnic de l'Arxiu d'Etnografia i cultura popular.
Amb aquest són quatre els reconeixements a patrimoni immaterial per part de la UNESCO juntament amb la Pràctica de la transhumància (2023), les Festes de l'os dels Pirineus (2022) i les Festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus (2015)

2.2 Seguiment de les candidatures UNESCO

Des del Departament es fa seguiment de les candidatures que tenen incidència en el patrimoni Cultural, responent als qüestionaris requerits per la UNESCO, aportant i actualitzant informació i assistint a reunions. Patrimoni Mundial, Patrimoni Natural, és una acció en coordinació amb el Ministeri d'Afers Exteriors i la Comissió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror.

2.3 Itineraris del Consell d'Europa

Ruta del Ferro al Pirineus. Andorra coordina la Ruta del Ferro als Pirineus i participa en les reunions del grup i del Consell d'Europa. Enguany s'ha revalidat el reconeixement de la ruta com a Itinerari cultural, en el sí dels Itineraris Culturals Europeus,.

Tant la part de l'itinerari a la Vall d'Ordino com a la Vall del Madriu s'han posicionat com a destins de turisme cultural.

Itinerari europeu Camins d'evasió pels Pirineus de França cap a Espanya com a conseqüència de la segona guerra mundial, 1940-1945. Al mes de maig, el Departament va donar suport a l'associació *Itineraires Liberté Pyrénées* (ILP) creada el 22 de juliol del 2022 per presentar l'Itinerari al Consell d'Europa.

2.4 Programes europeus. Comunitat de Teball dels Pirineus. Interreg-SUDOE

Cooperació interpirinenca a l'entorn de la tècnica de la pedra seca.
Durant el 2024 la Comunitat de Treball dels Pirineus ha coordinat un nombrós equip d'institucions i associacions que participen en el programa Interreg-POCTEFA anomenat

PETRA, que gira al tomb de la pedra seca: coneixement, construcció, difusió. El Departament de Patrimoni Cultural hi participa com a soci associat. (Més informació a l'apartat 1.2. 'Programa primera pedra').

Cooperació interpirinenca a l'entorn de la candidatura transnacional del Coprincipat. Un equip tècnic de Foix, la Seu d'Urgell i a Andorra està preparant un dossier per sol·licitar un ajut Interreg-POCTEFA 2021-2027 que tingui com a eix comú els llocs i els valors que formen la Candidatura a patrimoni mundial. Projecte en preparació.

Cooperació de les regions del Sud-Oest d'Europa. Programa Interreg-SUDOE. El Departament participa com a soci, juntament amb universitats i centres de recerca de França, Espanya i Portugal, en un programa per a l'obtenció de dades en immobles que formen part del patrimoni cultural, anomenat "Smart Heritage Region. SH-Region". L'aspecte innovador del projecte consisteix en aprofitar els resultats d'un anterior programa (SH-City e Heritage Care http://www.shcity.eu/), centrats en els edificis i la seva interacció amb el medi principalment urbà. Es pretén ara, obtenir dades d'entorns més reduïts o rurals. Es monitoritzaran tres immobles que s'han escollit per la seva diversitat i singularitat com són: les esglésies de Santa Coloma, Sant Joan de Caselles i Sant Serni de Nagol. Els resultats seran incorporats a eines d'intel·ligència artificial amb l'objectiu de permetre a les administracions dissenyar estratègies de protecció i prevenció a través de dinàmiques proactives al mateix temps que exercint un control més acurat de les inversions en conservació preventiva.

3 Gestió i conservació del patrimoni cultural immoble i moble

Els plans de conservació consisteixen en la previsió i realització d'actuacions de preservació del patrimoni. Les intervencions majors tenen l'objectiu d'aportar una millora integral en la conservació, comprensió i posada en valor del monument i les menors són actuacions puntuals i concretes que tenen una funció preventiva i de manteniment periòdic.

3.1 Accions de conservació preventiva i millora dels béns culturals immobles

3.1.1 Conservació preventiva, seguretat i diagnosi del patrimoni arquitectònic

Es destaquen les inspeccions i informes realitzats a les esglésies que formen part de la candidatura a patrimoni mundial de *Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra* com Sant Joan de Caselles, Sant Martí de la Cortinada, Casa de la Vall, Santa Coloma i Sant Serni de Nagol. També se n'han fet a Sant Esteve de Bixessarri, Sant Andreu d'Andorra la Vella i Sant Miquel de Fontaneda.

Al mateix temps s'ha assistit i fet seguiment d'intervencions puntuals al Museu Casa Rull, Museu Casa Areny-Plandolit, Era del Raser, Sant Miquel de Prats, Santa Eulàlia d'Encamp, Sant Corneli i Sant Cebrià d'Ordino, Casa Rossell i, s'han programa intervencions a Sant Ermengol de l'Aldosa i Sant Andreu d'Andorra la Vella.

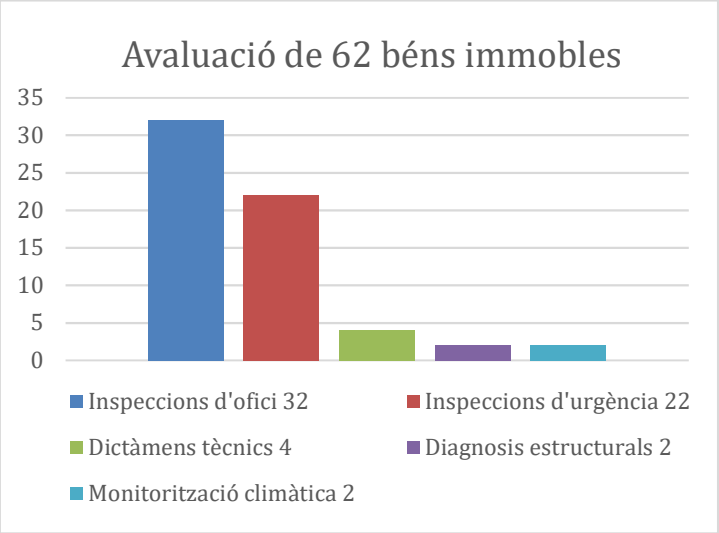

Actuacions preventives i intervencions menors

- Revisió de la coberta de 15 esglésies.
- Basílica Santuari de Meritxell. Consolidació de part de l'enrajolat mural de la nau i en curs l'elaboració de la diagnosi estructural de l'ala oest de la nau.
- Hotel Rosaleda. Manteniment de la fusteria exterior, repàs de pintura.
- Colomer de la Casa d'Areny Plandolit. Instal·lació de videovigilància i eliminació de pintades.
- Pont de la Margineda. Diagnosi estructural de l'arc i en curs la redacció del projecte executiu.
- Ràdio Andorra. Estudi i proposta per minimitzar l'efecte dels coloms.
- Farga Rossell: reparació i consolidació del peixeró.

Projecte de restauració i millora dels ponts d'Escaldes-Engordany.
Al març del 2023 el Comú d'Escaldes-Engordany i el Govern van signar un conveni de col·laboració per la restauració i millora dels ponts d'estil romànic de la parròquia. Des de l'Àrea s'ha fet seguiment del projecte i s'ha participat en les reunions amb l'arquitecte designat pel Comú. A destacar, la intervenció arqueològica al pont dels Escalls documentant el que quedava del pont original i les diferents fases constructives del tauler original en forma d'esquena d'ase. S'han proposat solucions per poder deixar el paviment original com a zona de trànsit, recuperant així la seva funció original.
La direcció d'obra l'ha realitzat l'arquitecte Pierre Cadot i l'empresa que ha realitzat els treballs ha estat Societé Gersoise de Restauration de Patrimoine (SGRP). Els treballs d'arqueologia promoguts per l'Àrea els ha fet Arqueòlegs.cat.

Restes del paviment original al pont dels Escalls que s'ha consolidat i conservat.

Colomer de Rocafort. Estintolament dels murs del colomer a Sant Julià de Lòria.

Farga Areny. Excavació arqueològica d'urgència de la carbonera i del pati de l'antiga farga al camí de Santa Bàrbara a Ordino. La intervenció ve motivada per un projecte d'urbanització a la zona. En curs la programació de la segona fase d'excavació.

3.1.2 Intervencions majors

En la definició, planificació i gestió de les obres majors hi participen diferents tècnics de l'àrea arquitectes, conservadors i arqueòlegs. Aquest tipus d'intervencions es fonamenten en la protecció del monument i l'aplicació de les mínimes accions necessàries seguint les cartes internacionals de conservació i restauració.

Església de Santa Bàrbara (Ordino). L'objectiu era minimitzar les humitats ascensionals i adequar l'exterior i interior d'aquesta petita església. S'han fet les accions per millorar la ventilació perimetral, s'han canalitzat les aigües pluvials, refet l'arrebossat exterior i interior i pintat. S'ha fet la instal·lació elèctrica i il·luminació arquitectònica. Aquesta intervenció ha estat dirigida per l'arquitecte Enric Dilmé, i executada per construccions Hundeka entre eles mesos d'abril i setembre.

Santa Bàrbara després de la restauració i amb el nou enllumenat.

Església de Sant Miquel d'Engolasters (Escaldes-Engordany). S'ha actuat en la conservació de la fusteria exterior, en fer millores en el campanar, pintar i revisar l'enllumenat i l'electricitat. Treballs efectuats per construccions Purroy.

Sant Andreu d'Andorra la Vella i de Sant Ermengol de l'Aldosa. Adjudicació dels treballs de revisió i millora dels paraments interiors de les dos esglésies, que es realitzaran durant el 2025.

Sant Marc i Santa Maria d'Encamp. S'han adjudicat els treballs de restauració del cobriment de l'església, que es realitzaran durant el 2025.

Recepcions definitives de projectes realitzats en anys anteriors.
Conservació i il·luminació interior i exterior de l'església de Sant Joan de Caselles per un import de 155.697,73 €, conservació preventiva de la Torre dels Moros per un import de 33.922,37 € i, millora de l'accessibilitat a l'era gran de la Casa Rossell per un import de 20.963,82 € aportats entre el Comú d'Ordino i Govern.

Prospecció arqueològica al Prat del mossèn a Canillo, per identificar possibles restes de l'església de Sant Martí de Sella. Intervenció en curs.

En curs: Conservació i il·luminació de l'església de Sant Martí de la Cortinada. S'ha adjudicat el projecte i la direcció de la intervenció. Al concurs s'hi han presentat 3 empreses d'arquitectura, l'adjudicació ha estat per a l'arquitecte Enric Dilmé.

3.2 Accions de conservació preventiva i millora dels béns culturals mobles

3.2.1 Conservació preventiva

Trasllat de béns mobles i adequació a les reserves. L'Àrea ha donat continuïtat a equipar i traslladar els béns mobles a les reserves del Ministeri.

El protocol de conservació requereix que les peces que entren a les reserves passin primer per la cambra d'anòxia a on estan durant 21 dies amb un nivell d'oxigen molt baix o nul, després es poden col·locar als espais de reserva i assentar la informació a la base de dades de gestió de les col·leccions.

Enguany s'han fet 6 cambres d'anòxia (4 pròpies de l'Àrea, 2 amb materials externs) a banda, s'ha preparat una bossa de gran format per poder baixar els nivells d'oxigen d'unes peces de monuments de setmana Santa.

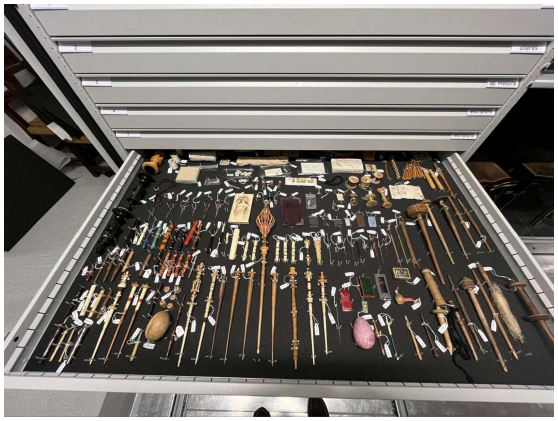

Manteniment preventiu. Control de plagues dels espais destinats a reserves. Inspecció preventiva d'11 monuments fent especial atenció a la proliferació d'insectes i coloms. Seguiment i control de les mesures de temperatura i humitat a l'espai Columba en motiu de la instal·lació del les pintures murals de Sant Esteve d'Andorra la Vella.

Restauracions. Les accions tenen com a objectiu garantir la conservació del bé i la seva comprensió. En el cas dels béns mobles vinculats a edificis l'actuació ha de tenir molt present el context en el que es troba l'objecte.
S'ha finalitzat la restauració dels aparells rectificadors de l'edifici de l'antiga Ràdio Andorra per poder acollir el futur Espai memòria de la Ràdio previst per al 2025.
S'ha finalitzat la restauració de l'instrument saltiri per part del guitarrer Joan Pellisa i se n'ha gestionat la importació. Durant el mes de juny se n'ha fet comunicació i s'ha exposat la peça al rebedor del Rosaleda.

Durant l'any i de forma continuada es restauren peces de les col·leccions dels Museus nacionals en funció de les necessitats i del seu estat de conservació.

Restauradors treballant en el conjunt mural del Crist en estuc de Sant Joan de Caselles.

A DESTACAR la restauració del conjunt mural del Crist en estuc de l'església de Sant Joan de Caselles per part de l'equip de conservació i restauració de l'Àrea amb l'assessorament i la col·laboració del conservador restaurador Eudald Guillamet. Memòria accessible a: https://www.govern.ad/ca/tematiques/cultura-i-esports/patrimoni-cultural/publicacions/memories-de-conservacio-restauracio-de-bens-mobles-i-pintures-murals

I el model en 3 D del Crist en majestat accessible a la plataforma Sketchfab de patrimoni cultural a: https://sketchfab.com/3d-models/crist-majestat-de-sant-joan-de-caselles-c1535e6dd80047e28a1059e9577de0eb

Ampliació del coneixement mitjançant la realització d'analítiques.
La planificació de les accions de conservació i restauració requereixen de l'anàlisi aprofundit de les peces i sovint de la realització d'analítiques i altres estudis. Enguany s'han extret mostres per estudiar el *Tríptic dels consellers* de la Casa de la Vall, a partir de les quals s'ha pogut determinar la naturalesa del pigment, el vernís utilitzat tant a les portes laterals com a la taula central i l'aglutinant usat als repintats i a la policromia original.

Escull el proper bé moble a restaurar. És una iniciativa que pretén donar a conèixer diferents béns mobles i implicar a la ciutadania a què esculli quin és el proper bé que prefereix que sigui restaurat. És una acció del Departament amb la col·laboració de la Secretaria d'Estat de Joventut i Participació ciutadana que organitza la votació i la comunicació. Enguany s'ha proposat restaurar un frontal d'altar que forma part d'un monument de Setmana Santa, una bandera d'Andorra de finals del s. XIX i tres llibres del fons de Casa Rossell. D'un total de 653 vots, el resultat ha estat: un 46,9% pels volums literaris, 28,5 % pel monument de Setmana Santa de Santa Eulàlia d'Encamp i 24,7% per la bandera d'Andorra procedent del fons de la Casa de la Vall.

En curs:

- Restauració de béns mobles procedents de Sant Martí de la Cortinada. Activitat que s'integra en l'acció de conservació i millora general de l'església. Aquests treballs l'estan duent a terme els tècnics de l'Àrea.
- Restauració de metalls procedents del jaciment la Roureda de la Margineda i de Sant Joan de Caselles. La restauració de metalls requereix d'especialització i de temps de tractament, aquests treballs s'estan duent a terme al Centre de restauració de béns mobles de Catalunya.

- Piano de la marca Erhard procedent de l'antiga Ràdio Andorra. Es restaura al taller de l'especialista Jaume Barmona, amb l'objectiu de recuperar la funcionalitat de la peça.
- Restauració d'un estendard procedent de l'església de Sant Serni de Canillo. A petició del Comú es va establir un conveni de col·laboració per finançar la restauració. Els treballs els està duent a terme l'especialista en tèxtil Montserrat Xirau.
- Autocar Fargo. A partir d'un conveni amb Velles Cases Andorranes i el Comú d'Escaldes-Engordany s'està col·laborant econòmicament en la recuperació d'aquest antic vehicle.
- Estudi de les pintures romàniques que es troben al seu lloc original mitjançant la fotografia multibanda i els rajos FRX per reconèixer la tècnica pictòrica i poder analitzar els pigments.

3.3 Digitalització del patrimoni i accés a la informació

3.3.1 Digitalització i planimetries

La digitalització del patrimoni és un objectiu del pla estratègic de la cultura 2030. Permet accedir als béns d'una altra manera i també en facilita la planificació d'accions a curt, mig i llarg termini.

Immobles. Enguany s'ha finalitzat la digitalització de l'església de Sant Vicenç d'Enclar i del conjunt de la Casa Rossell al poble d'Ordino. S'han adjudicat els treballs de digitalització de les esglésies de Sant Esteve d'Andorra la Vella, Santa Eulàlia d'Encamp, Sant Romà de Vila i Sant Cristòfol d'Anyós.

Imatge de la digitalització del conjunt de Casa Rossell, al nucli històric d'Ordino.

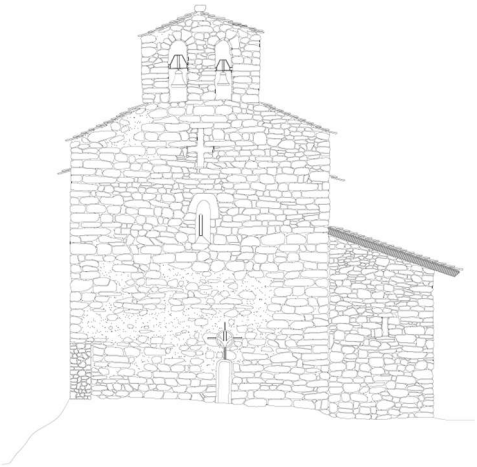

Façana sud de Sant Serni de Nagol.

S'ha iniciat la revisió i realització de 10 planimetries (planta, alçats i seccions) de 10 esglésies i capelles romàniques que formaran part de l'enciclopèdia del *Romànic a Andorra* així com del dossier de la Candidatura a patrimoni mundial d'Els Testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra. Els aixecaments en 3D són un recurs tècnic que contribueix a l'elaboració d'aquest projecte.

Adaptació de la visita 360º a l'edifici de Sud-Ràdio dotant de contingut i informació extra els diferents espais.

Accés: https://www.cultura.ad/patrimoni/42-patrimoni-cultural/1108-digitalitzacio

Béns mobles i arqueològics. S'ha continuat en la digitalització d'alguns béns com el Crist majestat de Sant Joan de Caselles i la clau antiga de Sant Martí de la Cortinada.

Accés:https://www.cultura.ad/patrimoni/42-patrimoni-cultural/1108-digitalitzacio

Digitalització de memòries i expedients referents al patrimoni cultural. Cada cop és més la necessitat d'accedir a la documentació històrica produïda per la pròpia Àrea, molta d'aquesta informació està en suport paper. Per tal de garantir-ne la conservació i millorar l'accés, s'estan digitalitzant els arxius propis.

3.3.2 Accés a la informació

Inventari de béns immobles. L'accés públic a l'inventari general del patrimoni cultural es pot fer mitjançant la pàgina web de patrimoni cultural (en curs de revisió i actualització). O bé adreçant-se directament a l'Àrea.

Accés: https://www.cultura.ad/cercador-d-inventari

Béns inventariats (BI), béns d'interès cultural (BIC), entorns de protecció, carta arqueològica i paleontològica. S'ha incorporat al visor de mapes d'Andorra (IDE) els béns inscrits a l'inventari general, els béns d'interès cultural i els seus entorns de protecció decretats o cautelars i està en curs l'actualització de la informació referent als BIC que disposen d'entorn de protecció decretat.

Pel que fa a jaciments arqueològics i espais de presumpció arqueològica i paleontològica, s'ha actualitzat la informació de la parròquia d'Ordino i d'Encamp incloent les zones en les que s'han localitzats gravats rupestres. Part de la informació és accessible a la base de dades pública.

Accés: https://www.ideandorra.ad/geoportal/index.jsp?lang=ca

Inventari de béns mobles. Actualització de 1723 registres a la base de dades de gestió. Més de 6900 registres de les col·leccions del patrimoni cultural inventariats i accessibles al públic.

Accés: https://andorra.zetcom.net/ca/

Atenció a les consultes. Els tècnics de l'Àrea atenen dins l'horari laboral consultes presencials. S'han atès 20 consultes de recerca arqueològica, i béns mobles, tres per exposicions i dos a l'arxiu d'etnografia, 8 visites d'especialistes.

3.4 Inventari del patrimoni cultural (béns immobles i mobles)

Els inventaris posen de rellevància i contribueixen a la protecció dels elements més destacats del patrimoni cultural i esdevenen els instruments de base per a la seva gestió. És una acció de continuïtat.

3.4.1 Inventari de béns immobles

En curs una eina per gestionar de manera integral l'inventari que permeti l'accés públic. S'està sistematitzant la informació referent als béns immobles inventariats per poder-ne disposar en una plataforma d'informació geogràfica. Aquesta plataforma reunirà tota la informació útil i necessària per al coneixement del bé i facilitar-ne la gestió, al mateix temps es preveu que la informació bàsica i més rellevant sigui accessible al públic. Actualment la informació genèrica dels béns inventariats, els declarats d'interès cultural, entorns de protecció, espais de presumpció arqueològica i paleontològica estan enumerats i georefernciats a la cartografia oficial d'Andorra, continguda a les capes referents al patrimoni cultural: https://www.ideandorra.ad/geoportal/

Noves inscripcions. L'inventari és una eina en constant modificació i actualització, enguany s'ha finalitzat el tràmit d'inclusió a l'inventari general del patrimoni cultural el conjunt de cal Call del Forn de Canillo amb la publicació al BOPA el dia 3 de març, així com la inclusió a Inventari general del patrimoni cultural del conjunt de cal Puigcernal, a Canillo i les construccions agroramaderes associades.

Accéss: https://www.bopa.ad/Documents/Detall?doc=GV_2024_04_04_12_18_00

Accéss: https://www.bopa.ad/Documents/Detall?doc=GV_2024_04_04_12_16_28

3.4.2 Inventari arqueològic i paleontològic

Les zones, jaciments i estructures arqueològiques es van afegint a l'inventari a mesura que s'avança en el seu coneixement i cal prospectar i excavar el territori per conèixer-los, mentrestant es cataloguen com espais de presumpció arqueològica (EPA) o paleontològica (EPP). Enguany s'han actualitzar els EPA d'Ordino, la Massana, Sant Julià i Escaldes-Engordany identificant 21 nous espais de presumpció arqueològica.
Inventari de gravats rupestres. 50 conjunts de gravats incorporats a l'inventari. En col·laboració amb el Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats, l'especialista en gravats, Jordi Casamajor, destina tres dies a la setmana a fer prospecció i inventari dels gravats rupestres del país. L'inventari consisteix en la visita als gravats, presa de les coordenades i documentació fotogràfica, registre i assentament de la informació en una base de dades.

Enguany s'ha georeferenciat i documentat mitjançant fotogrametria els conjunts de gravats de la Bartra i de l'Espluga, Montalarí, les creus de Padern. També, s'han documentat el principals conjunts de la parròquia d'Ordino, localitzant 3 gravats nous, algunes creus de terme, també s'han prospectat zones de la Massana, Canillo i Sant Julià de Lòria.

Els gravats són manifestacions culturals marcades en roques que estan repartides per moltes parts del territori, la seva fragilitat fa que siguem curosos en informar de les seves localitzacions però la seva protecció no ens ha de privar del seu coneixement i accés virtual mitjançant el catàleg virtual del patrimoni cultural.

Accés: https://andorra.zetcom.net/ca/collection/?q=gravats%20rupestres

3.4.3 Inventari de béns mobles

L'inventari és una activitat de continuïtat tant pel que fa a la inclusió de béns com de revisió i actualització de la informació. La base de dades utilitzada és el Musemplus RIA. És un programa de gestió de col·leccions emprat per més de 900 institucions d'arreu del món i ofereix un mòdul per fer pública la informació i a més a més està en català.

Nous registres. Introducció de 892 registres nous i revisió de 1723. Entre els quals objectes del fons de Casa Rossell, de la capella de Cal Call , d'objectes de Sant Martí de la Cortinada, així com 277 registres del Museu Postal i algunes creus de terme.

Tot i això, l'entrada més significativa d'aquest any ha estat el registre de dos fragments de pintura mural recentment recuperats: *El Bes de Judes* i *La Flagelació de Crist*, provinents de l'església de Sant Esteve d'Andorra, recuperades pel Govern a la col·lecció privada dels germans Bosch de García-Bravo, néts del comprador original, Ròmul Bosch i Catarineu, el 1926.

Registres: 27.243 registres de béns mobles assentats a la base de dades. 6.900 accessibles al públic.

Moviment de béns mobles: Enguany s'han realitzat 26 rebuts d'entrada d'objectes, corresponents a 348 objectes, i 26 de sortida, corresponents a 104 objectes. 5

exportacions temporals de béns mobles del patrimoni cultural i 3 exportacions temporals d'obres d'art.

L'equip d'inventari i de conservació ha fet el seguiment de l'exportació, retorn i instal·lació de diferents béns com la campana de Sant Serni de Canillo. També s'han transferit béns bibliogràfics a la Biblioteca Nacional: 14 llibrets i mapes que pertanyien a la família Cousse, vinculada amb Ràdio Andorra; 5 llibres de l'església de Sant Miquel de Prats: 3 *Missale Romanum*, 1 *Rituale Romanum* i 1 *Appendix ad Rituale Romanum* i 4 gravats procedents de la col·lecció de la Casa Rossell.

Valoració de fons: Sovint particulars o institucions sol·liciten la valoració de peces o col·leccions que fan els tècnics de l'Àrea. Enguany s'han fet quatre valoracions de fons, a petició dels seus propietaris

3.5 Gestió de l'inventari i protecció del patrimoni cultural (béns mobles i immobles). Informes, seguiments, control d'intervencions

Una de les funcions de disposar d'un inventari actualitzat és la de facilitar la gestió dels béns. L'Àrea analitza, assessora, emet informes i notes sobre les intervencions que poden afectar a béns inventariats, entorns de protecció o espais de presumpció arqueològica.

Els tècnics de l'Àrea, principalment arquitectes i arqueòlegs, valoren els projectes i emeten els informes necessaris. Aquests informes sovint, formen part del procediment d'autorització d'obra, gestionat per l'Àrea d'Urbanisme del Ministeri de Territori i Urbanisme (MTiU), que és l'encarregada de distribuir i sol·licitar els projectes d'obra als ministeris competents.

El procediment per resoldre les sol·licituds comença amb la comprovació de la possible afectació del projecte sobre un bé o àmbit protegit. Si n'hi ha, cal informar i, sovint, sol·licitar més informació, reunir-se amb els professionals del projecte i/o realitzar visites in situ per avaluar adequadament la situació. Un cop resolta la sol·licitud, els tècnics de l'Àrea en fan el seguiment que es pot allargar més enllà de l'any de la sol·licitud.

3.5.1 Autoritzacions d'obres en béns immobles i espais protegits

L'Àrea ha rebut cent deu (110) notificacions de sol·licituds d'autorització d'obra. D'aquestes, una setantena (70) han requerit d'un informe.

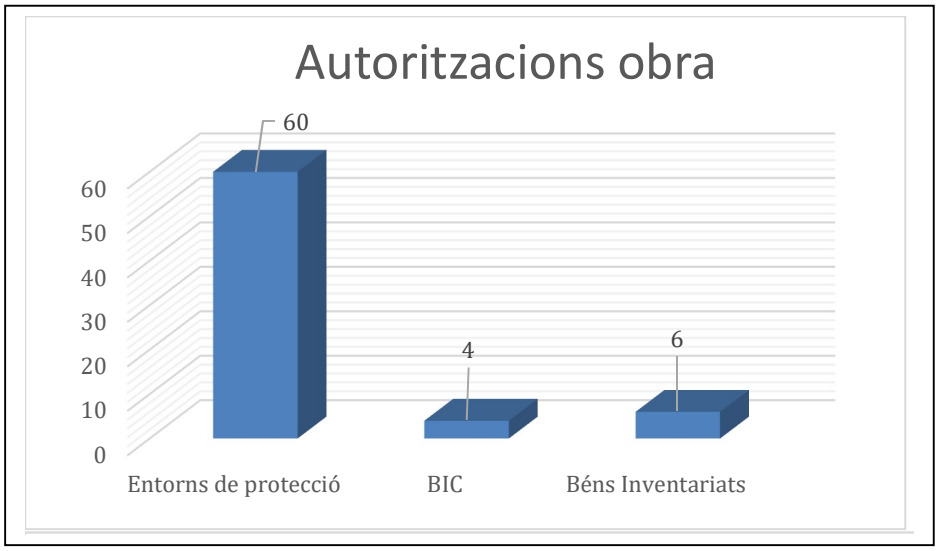

S'han informat 70 projectes d'obra de 110 consultes. 4 situats en béns d'interès cultural (BIC), 3 en béns inventariats (BI) i els 60 restants, situats en entorns de protecció d'un BIC o en una zona de presumpció arqueològica o paleontològica (EPA o EPP).

Protecció arqueològica i paleontològica. S'han autoritzat 10 intervencions arqueològiques. S'ha fet el seguiment de 13 intervencions arqueològiques i paleontològiques entre programades, preventives i d'urgència. 28 seguiments arqueològics i paleontològics motivats per projectes de construcció. 30 inspeccions a jaciments arqueològics i paleontolòcs i dels espais de presumpció arqueològica i paleontològica.

3.5.2 Consultes i valoracions que poden afectar béns immobles protegits o situats en un àmbit de protecció

Durant l'any s'han atès 16 consultes prèvies a la realització de projectes d'obra que poden tenir afectació en immobles protegits o el seu àmbit de protecció. 58 consultes d'impacte sobre el patrimoni cultural (incloses en estudis d'impacte ambiental). El temps de resposta és força variable ja que sovint s'han de fer diverses reunions i requereix comunicació contínua i intercanvi d'informació entre el ciutadà i els tècnics de l'Àrea.

3.5.3 Incidències

Malauradament les agressions contra el patrimoni són una realitat. Pintades als murs del colomer d'Areny Plandolit han requerit una intervenció aprofundida en la recuperació del morter, també s'ha reforçat la seguretat amb la instal·lació de més càmeres de vigilància.

3.6 Ajuts a la restauració, conservació preventiva i integrada del patrimoni cultural

La Llei del patrimoni cultural preveu coma a estímul i incentiu per a la conservació i protecció del patrimoni cultural una línia d'ajuts per a la conservació integrada, la restauració, el manteniment i la millora del patrimoni cultural. La dotació pressupostària per a aquest programa ha de ser com a mínim igual al 0'5% de la inversió

en obra pública que preveu adjudicar el Govern durant l'exercici. Enguany a aquest 0,5% s'hi ha destinat 50.000 € més.

Partida pressupostària disponible: 222.620,33**€.**

3.6.1 Ajuts atorgats

Sol·licituds rebudes: 11. Set (7) per a béns mobles i quatre (4) per a béns immobles. D'aquestes el Govern ha atorgat subvenció a nou (9) sol·licituds:

- Rehabilitació integral del conjunt de cal Call, al Forn de Canillo. Fase 3. S'atorga una subvenció de 52.218,68€, quantitat que correspon al 50% de les partides subvencionables.
- Rehabilitació de cal Llarg, a Prats. Fase 1. S'atorga una subvenció de 100.000 €, que és el màxim subvencionable segons les bases de la convocatòria, i correspon al 47% de les partides subvencionables.
- Rehabilitació de la borda del Jaumet de la Baronia. S'atorga una subvenció de 12.946,12€, quantitat que correspon al 30% de les partides subvencionables.

Borda de la Baronia. Cortals d'Encamp.

- Restauració de béns mobles de cal Llarg, a Prats. S'atorga una subvenció de 5.504,00€, quantitat que correspon al 80% del cost total per a la restauració d'una ventadora i un torn de farina de la casa.
- Restauració de dos caixes de núvia i dos tines de casa Galotxa. S'atorga una subvenció de 1.939,20€, quantitat que correspon al 80% del cost total per a la restauració dels quatre béns mobles.
- Restauració d'un escudeller procedent de casa Muixella. S'atorga una subvenció de 1.310€, quantitat que correspon al 80% del cost de la restauració del bé moble.
- Restauració d'un escudeller i un rusc de casa Nicolau d'Ordino. S'atorga una subvenció de 5.112€, quantitat que correspon al 80% del cost total dels dons béns mobles.
- Restauració de l'harmònium de l'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella. S'atorga una subvenció de 9.733,51€, quantitat que correspon al 80% del cost total de la restauració.

- Restauració de diversos béns mobles de cal Nagol. S'atorga una subvenció de 4.013,12€, quantitat que correspon al 80% del cost total de la restauració de nou peces.

Des de l'Àrea es realitza el seguiment de tots es ajuts atorgats fins a la seva finalització, a cal Call a més s'ha fet una petita intervenció arqueològica per documentar el forn.

- Seguiment de la restauració del Colomer de Cotxa a les Bons.
- Acabament de la restauració de Cal Gastó de la costa de Ransol.

Valoració: En la convocatòria del 2024 s'ha observat un increment de sol·licituds, especialment per a la restauració de béns mobles, degut a una major difusió. Tot i això, no s'ha registrat cap sol·licitud per a béns documentals ni bibliogràfics. Segons el Pla Estratègic de la Cultura 2030, es treballarà en la implantació del Pla Preserva, que destinarà l'1% del pressupost d'inversió en obra pública a la conservació i preservació del patrimoni cultural. A més, es preveu que la propera convocatòria permeti presentar les sol·licituds en línia a través del servei d'e-tràmits.

3.7 Entorns de protecció i plans especials de protecció

Actualment hi ha decretats catorze (14) entorns de protecció. El treball de documentació patrimonial i històrica segueix avançant juntament amb reunions amb els Comuns. L'objectiu és el de trobar punts de confluència entre els POUP i les necessitats del patrimoni per agilitzar el procediment de declaració i de protecció.

3.7.1 Entorns de protecció decretats

Entorns de protecció dels immobles declarats d'interès cultural. El pla estratègic de la cultura preveu entre les accions de la Línia de treball 1.3, avançar en la delimitació dels entorns de protecció dels monuments. L'entorn de protecció és aquella zona que envolta i propera al monument que en preserva els valors i les visuals. La modificació de la Llei del patrimoni cultural del 2014 redueix el perímetre cautelar de 100 a 20 metres, al mateix temps que no permet cap actuació ni que sigui per la millora del bé. Per aquestes raons l'elaboració dels entorns de protecció és una acció prioritària per al Departament. Durant el 2024 s'ha decretat l'entorn de protecció de Sant Serni de Nagol. S'ha publicat l'edicte de l'entorn de protecció de la Casa de la Vall i de l'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella i es troben en curs els entorns de protecció de Sant Miquel d'Engolasters, de Sant Joan de Caselles a Canillo, de Sant Romà de les Bons i la Torre dels Moros a Encamp, de Sant Martí de La Cortinada a Ordino, de l'església de Sant Andreu d'Andorra la Vella, del pont d'Engordany i l'església de Sant Pere Escaldes-Engordany.

Decret 188/2024, del 8-5-2024, pel qual s'estableix l'entorn de protecció de l'església de Sant Serni de Nagol, parròquia de Sant Julià de Lòria, així com els criteris que han de regir les intervencions sobre el monument i el seu entorn Decret el dia 15 de maig del 2024 es publica al BOPA el https://www.bopa.ad/Documents/Detall?doc=GD_2024_05_09_16_29_47

Edicte del 18-9-2024 de l'entorn de protecció de la Casa de la Vall i de l'església de Sant Esteve, parròquia d'Andorra la Vella, així com els criteris que han de regir les intervencions sobre els monuments i el seu entorn. El 25 de setembre es publica al BOPA https://www.bopa.ad/Documents/Detall?doc=GV_2024_09_19_11_55_12

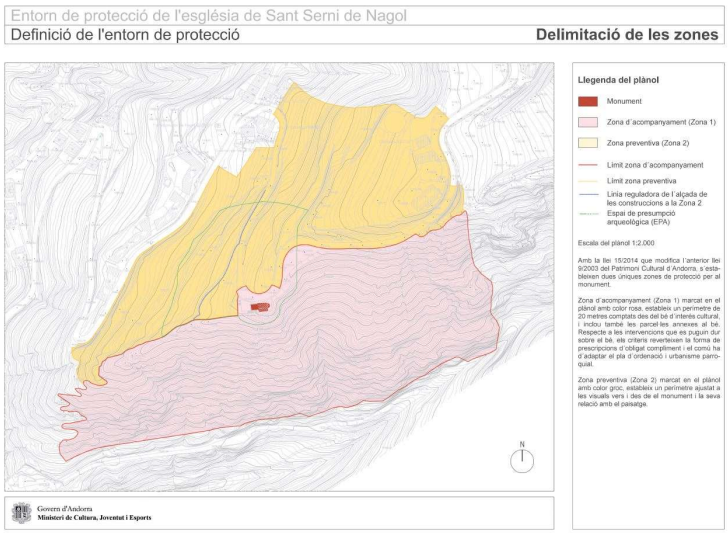

3.7.2 Revisions especials i excepcionals

La revisió dels plans implica analitzar la proposta, valorar el tractament per als béns que integren el patrimoni cultural, els seus entorns de protecció i els espais de presumpció arqueològica i paleontològica. Sol·licitar complements d'informació i si escau fer les al·legacions pertinents i informar.

Revisió excepcional del POUP Ordino**.** Valoració del pla, revisió del tractament dels béns integrants del patrimoni cultural, entorns de protecció i espais de presumpció, presentació d'al·legacions, actualització de la informació referent a l'arqueologia i gravats rupestres perquè sigui tinguda en compte, informació al pla.

Pla General de Rehabilitació del conjunt Les Bons**.** Reunions de treball entre els tècnics d'urbanisme del Comú d'Encamp i els tècnics del Àrea. Com a resultat d'aquest treball de col·laboració, es preveu que a principis de l'any 2025 es tanqui una proposta de normativa que actualitzi els criteris d'intervenció al nucli de Les Bons, tenint en compte la particularitat de cadascuna de les construccions existents al nucli, i amb l'objectiu de preservar un dels nuclis tradicionals més singulars del país.

4 Programes de recerca i conservació

4.1 Conservació i gestió del jaciment arqueològic de la Roureda de la Margineda

Donant seguiment als compromisos adquirits en el conveni signat al desembre del 2022 amb el Comú d'Andorra la Vella i la propietat del jaciment de la Roureda, i seguint el pla de conservació, s'ha finalitzat la primera campanya de restauració i conservació del jaciment consistent en la reparació d'estructures muraries i la protecció d'alguns dels forns que s'havien malmès amb el pas del temps. El Comú d'Andorra la Vella ha millorat el tancament del jaciment amb la instal·lació d'una tanca perimetral i l'accés amb una passera que permet la visualització del jaciment en alçat. Amb el pla de conservació anyal es preveu durant el 2025 donar un impuls a aquest jaciment així com redactar-ne el pla director que ha de servir per planificar i dissenyar les accions de conservació, difusió, dinamització i de coneixement del jaciment en l'entorn físic i en el context científic.

4.2 Ruta dels Orris d'Encamp.

Inici de l'excavació del túmul del Cubil. En la primera fase, iniciada al mes de setembre, s'ha delimitat i descobert l'espai que ocupa tota l'estructura tumular, d'uns 13 metres de diàmetre i 145 m^2. S'ha documentat gràficament l'espai. Deixant l'estructura preparada per al 2025, que s'excavarà la cambra sepulcral. Aquest túmul es va intervenir durant el 2019 fent sondejos per determinar l'abast de l'estructura, mentre es feien els treballs d'excavació i restauració de la ruta dels Orris. És un projecte impulsat i finançat entre el Comú d'Encamp i el Departament de Patrimoni Cultural.

4.3 Estudi diacrònic de l'ocupació humana a l'alta i la mitja muntanya del sector septentrional de la parròquia d'Ordino

És un projecte impulsat pel Comú d'Ordino, l'Àrea de Patrimoni Cultural i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Durant el 2024 s'ha prioritzat l'excavació d'unes estructures al jaciment de la Coma del Forat atès que s'ha projectat la construcció d'una bassa per innivació i calia conèixer el jaciment previ al seu cobriment.

4.4 Projecte de recerca a la Farga del Madriu

El 2024 ha estat l'any de la finalització d'aquest èpic projecte que ha implicat un equip nombrós de persones i que ha finalitzat amb la cristal·lització de les estructures de la Farga perquè es puguin entendre en el seu conjunt. Paral·lelament i en endavant s'avança en el coneixement científic i tècnic que es preveu publicar en una monografia sobre el Ferro a Andorra.

Equip d'arqueòlegs, artesans de la pedra seca, historiadors, voluntaris, guies, ... que han realitzat la darrera campanya d'aquest projecte.
La informació d'aquest programa es descriu en l'apartat de projectes estratègics 1.3.

4.5 Espai memòria de ràdio Andorra

És un projecte que pretén dotar l'antic edifici de ràdio Andorra d'un discurs en el què explicar, entendre, difondre i gaudir de la història contemporània d'Andorra a partir de la història de la ràdio. Durant el 2024 s'ha avançat en l'elaboració del guió i la proposta tècnica del projecte, que es preveu implementar durant el 2025.

5 Accions de divulgació. Publicacions, formacions, webs, recursos online, promoció

El Departament ha programat visites a les reserves i tallers el darrer divendres de cada mes. A banda d'aquestes visites se n'han fet d'extraordinàries en motiu de dies especials i altres peticions concretes. Les visites les fan els tècnics d'inventari, conservació i restauració, arqueòlegs i arxiu d'etnografia. S'ha iniciat la realització de tallers d'arqueologia, s'ha continuat en l'organització de sortides al territori per reconèixer i descobrir patrimoni amb una mirada que integra el patrimoni cultural i natural, fent lectura del paisatge.

Divulgació i formació

- Visites a la seu del Ministeri de Cultura, tallers i reserves en motiu de dies especials, en formacions o a demanda de grups: més de 100 persones han visitat l'antic hotel Rosaleda repartides en un total de 14 visites.
- Tallers escolars realitzats conjuntament amb la Biblioteca Nacional als següents col·legis: Col·legi Sant Ermengol, Escola Francesa d'Encamp, Escola Andorrana del Pas de la Casa, Escola de Meritxell, l'escola Àgora Internacional.
- Tallers d'arqueologia. A petició dels centres de formació andorrana s'està fent una prova pilot durant el curs 2024-2025 de tallers d'arqueologia al laboratori d'arqueologia de l'Àrea on els joves poden conèixer, veure i tocar en format de rèplica, algunes de les peces més antigues exhumades en diferents jaciments del país.
- Col·laboració en l'activitat extraescolar: Projecte Joves científics. Visita a Sant Joan de Caselles amb el grup d'estudiants de l'Escola Andorrana de Segona Ensenyança d'Encamp que participen en el programa Joves científics.
- Visites guiades en motiu de la finalització de projectes: Sant Joan de Caselles, Sant Vicenç d'Enclar, dia mundial de la Ràdio amb una visita a Ràdio Andorra.
- Sessions de formació: 14 sessions entre els diferents centres escoles del país, mòdul d'història d'Andorra organitzat per Creand, curs d'informadors turístics, curs de guies a l'EFPEM, sessions sobre patrimoni cultural a les escoles associades a la UNESCO.
- Organització de les Jornades Europees del Patrimoni: 250 participants.

(12-21 de setembre).

- Exposició de l'instrument saltiri del fons Casa Rossell un cop finalitzada la seva restauració. S'ha realitzat un full informatiu per acompanyar-lo explicant el procés de restauració, tant de l'instrument com de la caixa de fusta policromada, amb imatges de l'abans i els després de la intervenció.

Publicacions

- Publicació de *La peça del mes del Patrimoni Cultural*: 2 publicacions de béns mobles, 1 de restauració.
- Preparació de continguts per a les xarxes socials.
- Seguidors a les XXSS: 4276.
- Intervencions als mitjans de comunicació escrits, ràdio i televisió: 12.
- Exposició de l'instrument saltiri del fons Casa Rossell un cop finalitzada la seva restauració. S'ha realitzat un full informatiu per acompanyar-lo explicant el procés de restauració, tant de l'instrument com de la caixa de fusta policromada, amb imatges de l'abans i els després de la intervenció.

- Publicació de memòries d'arqueologia i projectes de restauració a la web.

  Accessos: https://www.govern.ad/ca/tematiques/cultura-i-esports/patrimoni-cultural/publicacions
  Web en revisió.

<u>Xarxes socials</u>

- Hi ha hagut un lleuger increment en la xarxa social Facebook amb 220 seguidors i 4056 seguidors a Instagram. La secció que rep més reaccions són les referents a arqueologia i gravats.

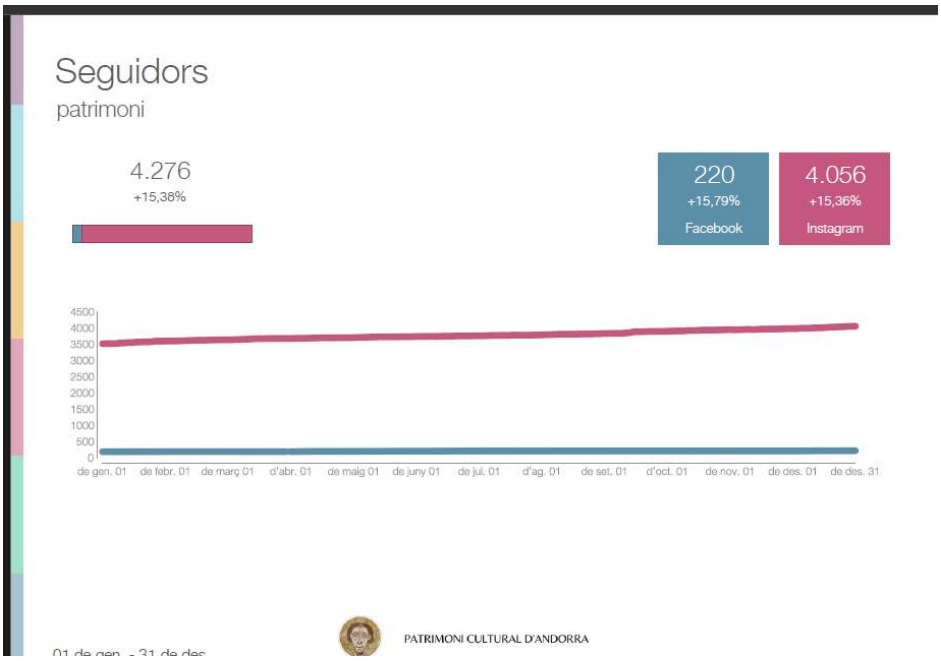

Competidors

patrimoniculturalandorra

S'estan mostrant 16 competidors ordenades per Engagement

	Seguidors	Publicacions	Reels	M'agrada	Comentaris	Engagement
Arxiu Nacional d'Andorra arxiu_nacional_andorra	3.684	141	44	223,3	3,42	6,13
COEX Andorra coex_andorra	1.896	49	9	81,74	1,47	4,38
Patrimoni Cultural d'Andorra patrimoniculturalandorra	4.056	74	111	119,34	1,65	2,96
ONCA fundacioonca	2.259	28	2	64,3	0,87	2,88
Biblioteca Nacional d'Andorra biblioandorra	2.058	95	27	42,52	0,62	2,09
Cal Pal calpalandorra	1.518	81	11	29,93	0,25	1,98

01 de gen. - 31 de des.

PATRIMONI CULTURAL D'ANDORRA

<u>Formacions</u>

- Assistència al curs sobre l'evolució històrica del mobiliari a través dels materials i les tècniques decoratives aplicades del segle XV al XIX.
- Assistència al curs Nuevos materiales para la restauración en pinturas, realitzat per Aqqerva.
- Assistència al workshop de l'EHEM sobre la digitalització del patrimoni artístic i monumental romànic Europeu.

Realització de formacions continuades ofertes per la Secretaria d'Estat de la Funció Pública: Els pilars de la comunicació, Estils de lideratge I, Reglament de l'avaluació de l'acompliment, Orientació al client intern i extern, funcionament de la plataforma de contractació pública, Excel avançat.

6 Col·laboració amb altres àrees, departaments, òrgans, institucions

Consell General: Informació, assessorament i col·laboració per a la conservació dels béns mobles de la Casa de la Vall, la reforma interior i exterior de la Casa de la Vall, per a la restauració del tríptic dels Consellers i altres objectes. Col·laboració en el muntatge de l'exposició: Casa de la Vall, Domus Concili. Préstec de 2 bicorns, 26 plats d'estany i 4 bols de la col·lecció de la Casa Rossell.

Moment de la presa de mostres de pintura del tríptic dels Consellers, ubicat a la capella de Casa de la Vall. Extracció un total de 17 mostres de pintura, de les quals se n'analitzaran 15 a un laboratori de Barcelona. El resultat ha de servir per planificar la restauració de la peça.

Govern. Ministeris: d'Exteriors, Ministeri de Territori i Urbanisme, Ministeri de Medi Ambient, Ministeri d'Educació i relacions institucionals, Agricultura,

Àrea de Museus: existeix una relació molt estreta i continuada amb l'Àrea de Museus i Monuments per garantir la conservació de les col·leccions dels museus i dels equipaments culturals que formen part del patrimoni cultural. Ingrés d'objectes procedents del desmuntatge del Museu Postal d'Ordino, moviments de peces de les col·leccions dels Museus, elaboració d'informació tècnica per millorar les visites o modificar discursos dels museus, gestió dels préstec , diagnosi de l'estat de conservació d'obres d'art. Conservació de béns mobles en general. El 2024 s'ha fet un seguiment i assistència molt acurat per estabilitzar la climatització de l'Espai Columba, en motiu de la instal·lació de les pintures murals de l'església de Sant Esteve.

Comuns

Comú de Canillo:

Assessorament i assistència en diferents gestions vinculades al patrimoni cultural: retorn de la campana Santa Bàrbara o "Trencada" de l'església de Canillo i acompanyament en la instal·lació. Assistència en el muntatge de l'estendard a l'església de Sant Serni, en la restauració i reinstal·lació de la pica baptismal a l'exterior.

Comú de Sant Julià: Col·laboració amb l'exposició: Integrats, organitzada i gestionada pel Grup de Folklore Casa de Portugal. El projecte es va iniciar fa dos anys amb motiu de celebració del seu 25è aniversari del grup i amb l'objectiu de fer una recreació de «diferents escenes quotidianes portugueses amb el patrimoni andorrà". Préstec de 19 objectes per l'exposició i retorn dels objectes a la finalització de l'exposició.
Col·laboració amb l'exposició sobre la transhumància: selecció d'objectes, amb el Marc Medeiros. Préstec d'11 objectes: 3 collars de bestiar, esquella, comell, jou de tòs, 2 tosseres, formatgera i 2 escudelles. Retorn dels objectes a la finalització de l'exposició.

Comú d'Escaldes-Engordany: Organització d'una activitat a la borda Sabater junt amb el Comú, futur espai d'acollida i recepció de visitants a la Vall. S'està treballant en el projecte de restauració de la borda històrica.

Comissió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror: La Vall del Madriu-Perafita-Claror ha celebrat el 20è aniversari de la inscripció de la Vall a la llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO en la categoria de béns culturals com a paisatge cultural. El Departament ha acompanyat la celebració en els diferents actes.

Col·laboració amb altres organismes i institucions: Àrea de recerca i innovació, Centre cultural Cal Pal, Fundación Santa Maria la Real del Patrimoni Histórico, Museu Nacional d'Art de Catalunya, Instituto Geológico i Minero, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona i Fundació Ramon Llull.

7 Participació en congressos, jornades i seminaris

- Journées d'études de l'association des conservateurs d'antiquités et d'objets d'art de France, a càrrec de l'ACAOAF, a Tarascon-sur-Ariège, del 26 al 28 de setembre.

- V Congrés Iber Americà Innovació Digital a la Preservació del Llegat Cultural Recerques en Conservació del Patrimoni (ICP 2024) celebrat de 17 al 19 d'octubre a València. El tècnic conservador Lluís Segura va presentar la ponència *Hacia un nuevo modelo de gestión patrimonial: análisis de las nuevas tecnologías aplicadas a la preservación y difusión del patrimonio cultural de Andorra.*

- Col·loqui Arqueopyrenae amb la comunicació "Transformacions socials i econòmiques durant l'antiguitat tardana a les Valls d'Andorra».

- Jornada Taüll 900 anys. Reflexió, en el marc de la commemoració de l'Any Taüll, a la seu de l'Ajuntament de la Vall de Boí (Barruera). L'objectiu era mostrar i debatre l'estat actual de la presentació i gestió de les esglésies de Santa Maria i Sant Climent, com alhora donar a conèixer les diferents actuacions empreses amb motiu de la commemoració dels 900 anys de la seva consagració el 1123, executades o en curs, a més de difondre els resultats de les recerques recentment sorgides al seu voltant.

Gestió econòmica, recursos humans

Pressupost executat

Àrea de Patrimoni Cultural	Posc. Presupt.	Desc Posc. Presupt.	Projecte	Import Executat
Àrea de Patrimoni Cultural	D/20600/082002	Lloguer equip.inform	PR0155	2.382,60
Àrea de Patrimoni Cultural	D/21200/082002	Repar/conser edifici	PR0155	41.863,73
Àrea de Patrimoni Cultural	D/21300/082002	Repar/conser maquin.	PR0155	7.718,33
Àrea de Patrimoni Cultural	D/21600/082002	Repar/con equip inf.	PR0155	6.144,60
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22140/082002	Vestuari	PR0155	2.221,72
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22190/082002	Altres subministram.	PR0155	7.451,24
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22300/082002	Transport mercaderie	PR0155	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22330/082002	Altres transports	PR0155	33.350,83
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22621/082002	Traduccions/Correcc.	PR0155	2.040,15

Àrea de Patrimoni Cultural	D/22660/082002	Reunions i cursets	PR0155	17.864,36
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22680/082002	Promoció cultural	PR0155	1.820,91
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22730/082002	Treb.realitz. dades	PR0155	12.392,66
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22740/082002	Treb.realitz. impre.	PR0155	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22760/082002	Treb.realitz. estudi	PR0155	421.243,79
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22790/082002	Altres treb. l'exte.	PR0155	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/23000/082002	Reemb.diet. funcion.	PR0155	744,91
Àrea de Patrimoni Cultural	D/23100/082002	Locomoció/despla.	PR0155	799,57
Àrea de Patrimoni Cultural	D/48220/082002	Instit.s.final.lucre	PR0155	9.500,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/48229/082002	Patri.Religiós/Culte	PR0155	28.002,24
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60390/082002	Altra maq. i equip.	PR0155	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60500/082002	Mobiliari	PR0155	43.895,97
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60520/082002	Equip. impre./repro.	PR0155	2.049,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60610/082002	Equip. Proce. d'inf.	PR0155	3.000,00
Àrea de Patrimoni Cultural*	D/60810/082002	Equipament cultural	PR0155	3.170.612,05
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60820/082002	Senyalització	PR0155	16.552,01
Àrea de Patrimoni Cultural	D/60910/082002	Estudis i proj. inv.	PR0155	2.384,59
Àrea de Patrimoni Cultural	D/61210/082002	Mill.edif.int.arqui.	PR0155	22.822,76
Àrea de Patrimoni Cultural	D/61610/082002	Rep./mill.equip.Inf.	PR0155	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/61800/082002	Béns mobl. int.hist.	PR0155	17.111,88
Àrea de Patrimoni Cultural	D/64050/082002	Aplicacions informà.	PR0155	991,87
Àrea de Patrimoni Cultural	D/76220/082002	Béns dest.l'ús gral	PR0155	39.999,46
Àrea de Patrimoni Cultural	D/78229/082002	Patrimoni Religiós	PR0155	206.301,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/78249/082002	Ajuts.conserv.patri.	PR0155	353.655,54
			PR0155	**4.474.917,77**
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22760/082002	Treb.realitz. estudi	PR0266	14.107,50
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22330/085001	Altres transports	PR0268	0,00
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22620/085001	Divulgació/Publicaci	PR0268	2.440,49
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22660/085001	Reunions i cursets	PR0268	7.151,53
Àrea de Patrimoni Cultural	D/22760/085001	Treb.realitz. estudi	PR0268	33.950,13
Àrea de Patrimoni Cultural	D/23000/085001	Reemb.diet. funcion.	PR0268	2.188,63
Àrea de Patrimoni Cultural	D/23100/085001	Locomoció/despla.	PR0268	3.212,95
			PR0268	**63.051,23**

***Anotar que l'adquisició per part del Govern de les pintures murals de l'església de Sant Esteve ha suposat un increment excepcional en el pressupost executat de 2.750.000,00 €. El total executat entre el projecte 155 i 268 excloent aquesta inversió és de 1.787.963 €.**

Recursos humans

Personal en permanència: 3 arquitectes, 3 conservadors restauradors, 2 tècnics d'inventari, 1 historiador, 3 arqueòlegs, 1 antropòleg, 1 cap d'àrea.
1 assessor en matèria de conservació i restauració.
1 coordinador de la candidatura a patrimoni mundial.
3 estudiants en estada formativa.
Diverses empreses han contribuït mitjançant el procediment de contractació pública a l'execució dels projectes del 2024.

ANNEX: SEGUIMENT DEL PLA ESTRATÈGIC DE LA CULTURA 2030

Progrés en la implementació del Pla estratègic de la cultura 2030

Amb el Pla estratègic de la cultura 2030 s'avança en **quatre grans àmbits**:

1. **Identitat i Cultura**
   Manteniment, posada en valor i difusió del patrimoni cultural i natural, i promoció de les expressions creatives pròpies, amb la llengua com a factor diferencial i de cohesió.

2. **Drets culturals**
   Accés a la cultura d'acord amb la realitat social i territorial, tenint en compte els actuals i els nous públics, apostant per la comunicació, la innovació i la pluralitat.

3. **Suport estratègic**
   Suport al desenvolupament del sector i les indústries culturals i creatives, en base a la transmissió de coneixement, la promoció i les aliances multilaterals, a nivell nacional i internacional.

4. **Governança i gestió**
   Gestió més eficient mitjançant el diàleg, la concertació, la tasca normativa, la coordinació institucional i l'òptima utilització de mitjans i de competències; ha de permetre la valoració del retorn econòmic i social de les actuacions.

Les **accions** a desenvolupar estan segmentades en funció de diferents graus de prioritat:

A. **Prioritàries: 93 accions considerades clau i de màxima prioritat.**

B. **Prioritàries a mitjà termini: 98 accions que s'han considerat complementàries o d'una prioritat temporal menor. Tanmateix, s'haurien de portar a terme durant el període de vigència del Pla.**

C. **En curs: 47 accions que ja s'implementaven en el moment de redacció del Pla. Mereixen un impuls en la seva implementació.**

A continuació, es presenten les accions impulsades durant l'any 2024. La seva calendarització ha estat determinada en funció de l'interès prioritari i dels recursos, humans i financers, disponibles.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Adoptar les accions necessàries per identificar i fer més accessibles les col·leccions i els fons patrimonials privats i de l'Església, creant sinèrgies col·laboratives.	Acció núm. 1.3.1

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de patrimoni arquitectònic. Tècnics d'inventari. Tècnics arqueòlegs. Tècnics restauradors	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Propietaris privats de béns patrimonials Empreses de digitalització. Empreses d'arquitectura. Empresa d'informàtica proveïdora de serveis. Empreses de restauració

Descripció de l'acció:
Garantir la preservació i l'accés als béns patrimonials privats, en col·laboració amb els seus propietaris i donar continuïtat a la digitalització del patrimoni per millorar-ne l'accesibilitat així com al bolcat d'informació al catàleg online de béns mobles i la xarxa social Sketcfab.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
2024

- Béns immobles: digitalització de l'església de Sant Vicenç d'Enclar, del conjunt de la Casa Rossell, esglésies de Sant Esteve d'Andorra la Vella, Santa Eulàlia d'Encamp, Sant Romà de Vila i Sant Cristòfol d'Anyós.
- Realització de planimetries de 10 esglésies d'origen romànic (planta, alçats, seccions).
- Adaptació de la visita 360º a l'edifici de Sud-Ràdio.
- Béns mobles: digitalització del Crist majestat de Sant Joan de Caselles i la clau antiga de Sant Martí de la Cortinada.
- Actualització i introducció de nous elements procedents de privats i esglésies a la base de dades d'inventari de béns mobles (béns mobles de la capella de cal Call, béns mobles de les esglésies).
- Béns documentals. S'ofereix als propietaris la possibilitat de tractar la documentació a canvi que l'Àrea es quedi una còpia digital establint, mitjançant conveni, unes condicions d'accés respectuoses amb la propietat. Durant aquest any, han ingressat a l'Arxiu Nacional 5 fons documentals familiars o privats (2.863 documents aproximadament), s'han restaurat 3 fons documentals familiars o personals (3 caixes de

<table>
<tr><td colspan="2">documentació aproximadament, s’han inventariat 6 fons (1098 documents) i digitalitzat 4 fons (506 documents).</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
2024. Àrea de Patrimoni: 47.000 €
(digitalització, conversió de dades, incorporació de nous registres)
2024. Àrea d’Arxius: 30.000 €
(digitalització)</td><td>Altres recursos:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Número d’ingressos de béns.
- Digitalització d’immobles (sí/no).
- Digitalització de béns mobles (sí/no).
- Incorporar nous béns mobles a la base de dades pública, 100 registres nous (sí/no).
- Número de béns privats documentals tractats.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Capacitat dels equipaments tècnics disponibles.
- Obsolescència de formats.
- Desconeixement i desconfiança per part dels propietaris.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Continuar establint un ús pels edificis patrimonials que estiguin en desús, com la Casa Rossell, i obrir-los parcialment o periòdicament a la ciutadania, entitats culturals, etc.	Acció núm. 1.3.2

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnics de la Biblioteca Nacional. Tècnics i guies de l'Àrea de Museus i Monuments.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Ministeri de Territori i Habitatge. Ministeri de Turisme. Empreses externes. Andorra Turisme. Comú d'Ordino.

Descripció de l'acció:

- Programar accions integrals de conservació, restauració, adequació des edificis patrimonials. Preservació arquitectònica que en possibiliti la seva utilització i gaudi.
- Obrir els espais patrimonials per visites puntuals.
- Donar un ús als diferents espais.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Edifici de Ràdio Andorra

- 2020-2021: realització de l'inventari dels béns mobles i altra maquinària tècnica de Ràdio Andorra. Finalització del procés de desamiantatge del centre emissor.
- 2021-2022: finalització de l'adequació de l'edifici de l'antiga Ràdio Andorra per compatibilitzar la utilització com a espai de treball i els valors patrimonials. Restauració de les màquines del centre emissor i trasllat de la seu d'Andorra Turisme.
- 2024:
    - 17-18/2 Obra de teatre Aquí Ràdio Andorra.
    - 21/3 Visita en motiu de l'Assembles del col·legi d'enginyers.
    - 10, 14/5 Seminari de Govern.
    - 19/6, 21/10 Lliurament de passaports.
    - 21/6 Visita als informadors turístics.
    - 3/7 Lliurament de diplomes d'ensenyament.
    - 27/8 Visita de la Casa pairal d'Ordino.
    - 10/9 Visita en motiu de l'Andorra walking festival.
    - 12/9 Reunió de secretaris d'Estat d'afers europeus.
    - 14/9 Concert de Daniel Claret en el marc de les Jornades Europees del Patrimoni.

- 15/10 Gravació Albert Llovera.
- 25/10 Comú d'Encamp. Projecte Llançadora.
- 4/11 Ambaixada de França. Conferència Sylvain Athiel.
- 4/12 Programa de RTVA amb el Cap de Govern.

Espai memòria sobre la radiodifusió a Andorra

- 2022-2023: estudi i projecte per la museografia de l'espai memòria que s'ha d'ubicar a la primera planta, a la sala dels emissors i ha d'incloure l'exterior de l'edifici.
- 2023: adjudicació del projecte de museografia de l'espai memòria.
- 2024: adjudicació de l'adequació del projecte de l'espai memòria.
- En curs: la producció de l'espai memòria i obertura al públic.

Edifici de Sud-Ràdio

- 2021-2022:
  - Cessió de l'edifici de l'antiga Sud-Ràdio per a la ubicació d'un centre d'alt rendiment esportiu ICÒNIC (abans a CAR-CRAMEA) gestionat per Univers BOMOSA. Projecte declarat d'interès nacional pel Govern el desembre del 2015.
  - Trasllat a les reserves de patrimoni cultural dels béns mobles singulars i realització de l'inventari.

Casa Rossell

- 2023:
  - Sanejament de la Casa Rossell d'Ordino i edificis annexes.
  - Projecte d'adequació per a un futur ús.
- 2024:
  - Trasllat dels béns mobles a la reserva de patrimoni cultural.
  - Adequació de l'era de Casa Rossell com a dipòsit temporal de mobiliari de la casa.
  - Utilització de l'era gran de la Casa Rossell per activitats públiques.
  - Rodatges en diferents espais de la Casa Rossell.

Visites a l'Hotel Rosaleda 2024

- Cada darrer divendres de més s'organitzen visites a les reserves i els tallers. Han fet la visita unes 100 persones.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
Ràdio Andorra - 2023: 222.000 € projecte, continguts i adequació de l'espai memòria. - 2024: 350.000 Adequació de l'espai i producció de continguts. **Casa Rossell** - 2023: 5.500 € manteniment; 70.000€ projecte de sanejament i restauració. - 2024: trasllat de les col·leccions i manteniment 14.000€.	Equip de manteniment de Govern.

Indicadors de seguiment:

- Convocatòria del concurs per a la museografia de Ràdio Andorra (sí/no). Sí
- Realització de la museografia de Ràdio Andorra (sí/no). 2024 En curs
- Projecte de sanejament i adequació de Casa Rossell (sí/no). 2024 Parcial
- Execució del projecte (sí/no). No
- Donar un ús a Casa Rossell (sí/no). Parcial a l'era de baix
- Obertura dels equipaments culturals (sí/no).
- Cerca de nous espais per a reserves (sí/no).

Anàlisi de riscos: - Disposar de recursos per a l'adequació dels espais i personal per la seva gestió. - Conciliar el funcionament diari dels espais amb les visites. - Disposar de recursos econòmics per millorar i assegurar l'obertura pública dels edificis. - Manca d'entesa entre els diferents interlocutors per a la consecució de les fites marcades. - Manca de pressupost per a la realització i finalització dels projectes.

Prospeccions Ordino

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries, en curs i horitzó 2030)

Acció:	Acció núm.
Donar més èmfasi al patrimoni cultural en els espais naturals, integrant, entre altres, el programa de la Pedra Seca i altres tècniques de construcció tradicional.	1.3.3
Impulsar instruments d'inventari i de protecció dels béns culturals com ara convenis amb organismes oficials i privats.	1.3.11
Ampliar la programació i l'oferta d'itineraris culturals. Combinar-hi conceptes relacionats amb el medi ambient i involucrar-hi institucions i privats.	2.1.2
Incidir en el binomi patrimoni cultural i natural des del departament de Patrimoni Cultural. Participar en l'Estratègia nacional del paisatge i identificar els paisatges culturals.	2.1.3
Posar en relleu la gran riquesa històrica tramesa a través del patrimoni construït (arquitectònic i d'altre tipus).	2.1.7
Promoure visites especialitzades dels béns que integren el patrimoni cultural.	2.1.9

Objectiu estratègic:	**Línia de treball**:
1. Identitat i cultura	1.3 Elaboració d'un programa de conservació, protecció, restauració i recerca de béns culturals materials i immaterials.
2. Drets culturals	2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural. Universitat Autònoma de Barcelona.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Equip de recerca arqueològica. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Arqueòleg de l'Àrea de Patrimoni Cultural.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Comú d'Ordino. Grup d'Arqueologia d'Alta Muntanya (GAAM) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Descripció de l'acció:
Els orígens del projecte se situen al 2014, quan el Ministeri de Cultura del Govern d'Andorra i el Comú d'Ordino van signar un primer conveni de col·laboració per endegar un projecte de recerca històrica i d'arqueologia del paisatge específic, titulat "Estudi diacrònic de la ocupació

humana a l'alta i la mitja muntanya del sector septentrional de la parròquia d'Ordino", el qual considerava 11 zones potencials delimitades a la capçalera de la Valira del Nord. El mateix any es van iniciar les tasques de prospecció i sondeig a la Coma del Forat, amb un pressupost de 17.237 €, intervenció dirigida per un arqueòleg del Departament i un arqueòleg extern especialitzat en arqueologia d'alta muntanya. L'any 2016 es va signar un conveni, en aquest cas entre el Ministeri de Cultura, Joventut i Esports, el Comú d'Ordino i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) per donar continuïtat al projecte. Aquest conveni tenia una durada d'un any però oferia la possibilitat de poder fer addendes per perllongar-lo i comptava amb un pressupost anual de 19.500 €, repartits entre Govern d'Andorra i el Comú d'Ordino. A partir d'aquest moment les intervencions arqueològiques passaven a ser executades pel Grup d'Arqueologia d'Alta Muntanya (GAAM) de la UAB, sota la direcció del Dr. Ermengol Gassiot. Durant la campanya del 2016 les tasques es van centrar a Tristaina, durant el 2017 es va prospectar la zona del Castellar, el 2018 les zones del Comís Vell i del Castellar i el 2019 les del Castellar, Tristaina i la Coma del Forat. L'any 2020, degut a la pandèmia de Covid-19, les tasques van quedar aturades. L'any 2021 els treballs de camp es van reprendre i es van centrar a les zones de Rialb i Banyell. Posteriorment, l'any 2022 es va signar un nou conveni entre el Ministeri de Cultura, Joventut i Esports, el Comú d'Ordino i la UAB per continuar els treballs durant el període comprès entre els anys 2022-2025, amb un mateix pressupost anual de 19.500 €. L'any 2022 es va completar la prospecció i els sondeigs a la zona de Rialb i l'any 2023 es va actuar a la zona de la vall de Cebollera. La previsió per al 2024 era intervenir a la zona de Sorteny, però malauradament aquesta intervenció es va haver d'ajornar degut a una intervenció preventiva que es va dur a terme, en el seu lloc, a un jaciment (LCO23) documentat a la Coma del Forat, el qual es veia afectat per la construcció d'una bassa per a innivació. Aquesta intervenció va ser efectuada pel GAAM, raó per la qual es va signar una addenda específica entre el Ministeri de Cultura, Joventut i Esports, el Comú d'Ordino i la UAB. La intervenció va tenir dues fases, una primera entre juliol i agost i una segona entre setembre i octubre, totes dues d'un mes de duració i amb un pressupost global de 59.331,20 €. Val a dir que el jaciment no s'ha esgotat, de manera que es preveu una nova intervenció d'1-2 mesos per al 2025, alhora que es preveu realitzar la prospecció corresponent a 2024 conjuntament amb la de 2025.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2014

- Signatura del primer conveni i prospecció i sondeig a la Coma del Forat per part del Departament de Patrimoni Cultural.

2016-2021

- Signatura del segon conveni i continuïtat de els tasques a les zones de Tristaina, Castellar, Comís Vell, Rialb i Banyell sota la direcció del GAAM.

2022-2023

- Signatura del tercer conveni i continuïtat de les tasques a Rialb i vall de Cebollera sota la direcció del GAAM.

2024

- Intervenció preventiva al jaciment LCO23 sota la direcció del GAAM.

2025

- Finalització de la intervenció preventiva al jaciment LCO23 i realització de les prospeccions corresponents als anys 2024 i 2025 de manera conjunta a les zones de Sorteny i Estanyó sota la direcció del GAAM.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
2014: 11.218,00 € (Ministeri de Cultura, Joventut i Esports)	2014: 6.019,00 € (Comú d'Ordino) 2016-2019: 24.000,00 € (Comú d'Ordino)

2016-2019: 54.000,00 € (Ministeri de Cultura, Joventut i Esports) 2021-2023: 40.500,00 € (Ministeri de Cultura, Joventut i Esports) 2024: 59.331,20 € (Ministeri de Cultura, Joventut i Esports)	2021-2023: 18.000,00 € (Comú d'Ordino)
Indicadors de seguiment: Execució de la planificació (sí/no)	
Anàlisi de riscos: - En funció de les troballes, possibilitat d'increment de les campanyes arqueològiques i per tant del calendari d'execució i del pressupost. - Manca d'empreses per a la realització de treballs de restauració (concursos deserts).	

Ruta dels Orris d'Encamp

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries, en curs i horitzó 2030)

Acció:	Acció núm.
Donar més èmfasi al patrimoni cultural en els espais naturals, integrant, entre altres, el programa de la Pedra Seca i altres tècniques de construcció tradicional.	1.3.3
Impulsar instruments de protecció dels béns culturals com ara convenis amb organismes oficials i privats.	1.3.11
Ampliar la programació i l'oferta d'itineraris culturals. Combinar-hi conceptes relacionats amb el medi ambient i involucrar-hi institucions i privats.	2.1.2
Incidir en el binomi patrimoni cultural i natural des del departament de Patrimoni Cultural. Participar en l'Estratègia nacional del paisatge i identificar els paisatges culturals.	2.1.3
Posar en relleu la gran riquesa històrica tramesa a través del patrimoni construït (arquitectònic i d'altre tipus).	2.1.7
Promoure visites especialitzades dels béns que integren el patrimoni cultural.	2.1.9

Objectiu estratègic:	**Línia de treball**:
1 Identitat i cultura	1.3 Elaboració d'un programa de conservació, protecció, restauració i recerca de béns culturals materials i immaterials.
2 Drets culturals	2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Àrea de Patrimoni Cultural. Comú d'Encamp. Empresa d'arqueologia externa.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Empresa d'arqueologia externa (Actium SL) Comú d'Encamp.

Descripció de l'acció:

- Recerca, restauració, posada en valor i difusió de la Ruta dels orris d'Encamp i el túmul del Cubil en col·laboració amb el Comú d'Encamp.

- Els orígens del projecte se situen el 2008, quan el Comú d'Encamp va plantejar la restauració de l'orri del Cubil, que va ser excavat el mateix any pel Departament de Patrimoni Cultural. Posteriorment, entre el 2014 i el 2018, el Comú va fer excavacions als orris d'Encenrera i Emportona, va restaurar el jaciment d'Encenrera i va acabar de definir el projecte de la Ruta dels Orris d'Encamp. Les campanyes realitzades el 2016 i 2017 es van acollir al programa d'ajuts per a la conservació i restauració del patrimoni cultural, amb sengles subvencions per valor de 34.550 i 17.709 €. Finalment, l'any 2019 es va signar un conveni de col·laboració entre el Ministeri de Cultura i Esports i el Comú d'Encamp per a la coordinació i finançament conjunt del projecte.
- Les accions principals d'acord amb el conveni se centren en el coneixement dels orris integrants de la ruta mitjançant la recerca arqueològica i històrica, la seva restauració/conservació, adequació i posada en valor per a poder oferir una ruta interpretativa coherent i comprensible, i l'excavació del túmul del Cubil.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
- 2008-2010: excavació i restauració de l'orri del Cubil.
- 2014-2017: excavació de l'orri d'Encenrera.
- 2014/2018-2019: excavació de l'orri d'Emportona.
- 2019-2020: restauració de l'orri d'Encenrera.
- 2021-2022: actuacions de senyalització i comunicació de la ruta.
- 2022: documentació general d'altres orris integrants de la ruta (orri Vell, orri d'Enradort, orri Alt i orri Baix de la collada d'Enradort).

2023
- Excavació de l'orri de l'estany Forcat.
- Restauració de l'orri d'Emportona.
- 2023-2026: restauració de materials arqueològics exhumats.

2024-2025
- Restauració de l'orri de l'estany Forcat (en curs).
- Excavació del túmul del Cubil (en curs).
- 2025: creació d'un centre d'interpretació de la ruta (proposta a reflexionar).

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
2016-2017: 52.259,00 € (ajuts al Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura) 2019-2022: 94.016,62 € (Ministeri de Cultura i Esports) 2023: 63.900.00 € (Ministeri Cultura i Esports) 2024: 39.500 € (Ministeri Cultura i Esports)	2014-2018: 321.491,81 € (Comú d'Encamp) 2019-2022: 92.455,14 € (Comú d'Encamp) 2023: 63.900.00 € (Comú d'Encamp) 2024: 39.500 € (Comú d'Encamp)

Indicadors de seguiment:
Finalització de la intervenció 2025 (sí/no).

Anàlisi de riscos:
- En funció de les troballes, possibilitat d'incrementar les campanyes arqueològiques i per tant del calendari d'execució i del pressupost.
- Manca d'empreses per a la realització de treballs de restauració (concursos deserts).

Primera Pedra

<table>
<tr><th>ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024</th><th colspan="2">Fitxa implantació accions
(Accions prioritàries i accions a mig termini)</th></tr>
<tr><td colspan="2">Acció:
Donar més èmfasi al patrimoni cultural en els espais naturals, integrant, entre altres, el programa de la Pedra Seca i altres tècniques de construcció tradicional

Establir aliances públiques i privades per millorar la gestió del patrimoni cultural.

Mantenir i ampliar la formació en patrimoni cultural d’agents externs, de forma coordinada entre el ministeri encarregat de la cultura i altres ministeris implicats.

Proposar nous projectes transfronterers o transnacionals com els de la Pedra Seca, la Ruta del Ferro, la Ruta Mariana…</td><td>Acció núm.
1.3.4

1.3.9

1.3.12.

4.10.7</td></tr>
<tr><td>Objectiu estratègic:
1. Identitat i cultura

4. Governança i gestió</td><td colspan="2">Línia de treball:
1.3 Elaboració d'un programa de conservació, protecció, restauració i recerca de béns culturals materials i immaterials.

4.10 Reforç de les relacions amb organismes internacionals i promoció d'accions de col·laboració i intercanvi amb altres estats i territoris, especialment en l'àmbit dels Pirineus.</td></tr>
<tr><td>Ministeri/direcció o entitat responsable:
Departament de Patrimoni Cultural.
Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.</td><td colspan="2">Responsable/líder:
Cap d’Àrea de Patrimoni Cultural.</td></tr>
<tr><td>Implicats clau del Ministeri de Cultura:
Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.
Àrea de Patrimoni Cultural.
Arxiu d’Etnografia.</td><td colspan="2">Agents clau externs al Ministeri implicats:
Espai sociocultural Cal Pal.
Departament de Medi Ambient. Ministeri d’Agricultura, Medi Ambient i Sostenibilitat.
Departament de Formació Professional, Formació al Llarg de la Vida i Innovació Tecnològica. Ministeri d’Educació i Ensenyament Superior.
Comuns.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Descripció de l’acció:
- Donar més èmfasi al patrimoni cultural en els espais naturals, entre altres.
- El programa de la Pedra Seca i altres tècniques de construcció tradicional pretén impulsar i fomentar el coneixement de la tècnica de construcció en pedra seca.
- Proposar i participar en nous projectes transfronterers o transnacionals com els de la Pedra Seca.</td></tr>
</table>

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

- Accions formatives: 3 cursos el 2019; 5 cursos el 2020; 2 cursos el 2021 i 5 cursos el 2022.
- Promoció i difusió de la tècnica, celebrant la setmana de la pedra seca des de l'any 2020 i fent xerrades a les escoles associades a la UNESCO des de l'any 2022.
- Reconeixement de la tècnica: desembre de l'any 2020: inclusió dels Coneixements i tècniques de la construcció en pedra seca en la secció de béns immaterials de l'Inventari general del patrimoni cultural d'Andorra (BOPA núm. 121, any 2020).
- Novembre 2022: proposta d'ampliació de la candidatura d'ampliació del reconeixement de la tècnica de la pedra seca com a patrimoni cultural immaterial prop de la UNESCO.
- Coordinar prop dels comuns i amb l'espai sociocultural Cal Pal la signatura d'un acord marc de protecció de les estructures en pedra seca i posada en valor de la tècnica com a element identitari.
- Organitzar i participar de les activitats vinculades al programa Primera Pedra.
- Març 2023: presentació de l'ampliació de la candidatura
- 2023-2024: col·laboració amb la CTP per sol·licitar un ajut POCTEFA per potenciar, dinamitzar el coneixement de la pedra seca i fer formació en la tècnica de construcció en pedra seca.
- 2024: Participació en les reunions del grup PETRA de la CTP.
- Desembre 2024: Ampliació de la candidatura "L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements".

Propers passos:

- Implicar al col·legi d'arquitectes i d'enginyers d'Andorra en el foment i la professionalització de la tècnica constructiva.
- Col·laborar amb el Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior en regularitzar i reconèixer la formació en tècnica de construcció tradicional.
- Accions de continuïtat com les formacions i cursos de voluntaris, i l'organització d'activitats de la Setmana de la pedra seca.
- Participació en congressos especialitzats

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
2022: 28.600 € 2023: 26.200 € 2024: 24.000 €	Comuns. Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior. Espai cultural Cal Pal.

Indicadors de seguiment:

- Organització d'activitats de formació i/o voluntariat (2/3).
- Inscripció d'un paisatge de pedra seca a l'inventari general del patrimoni cultural (sí/no).

Anàlisi de riscos:

- Manca de normativa específica per a la certificació d'aquests tipus de construcció en obra civil.
- Manca de reconeixement de les titulacions i per tant manca de professionals especialitzats en la construcció en pedra seca.

Farga del Madriu

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries, a mig termini i accions en curs)

Acció: Donar més èmfasi al patrimoni cultural en els espais naturals, integrant, entre altres, el programa de la Pedra Seca i altres tècniques de construcció tradicional. Preservar i conservar el espais culturals protegits tenint en compte la capacitat de càrrega, mitjançant estudis d'impacte, plans de gestió o altres recursos. Intensificar la promoció des d'Andorra Turisme d'elements patrimonials reconeguts internacionalment (Ordino reserva de la biosfera, Vall del Madriu-Perafita-Claror, la festa de les falles), emfatitzant-ne els aspectes culturals.	Acció núm. 1.3.4 1.3.14 2.7.4
Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de conservació, protecció, restauració i recerca de béns culturals materials i immaterials. 2.7. Impuls d'una estratègia de turisme cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Equip d'arquitectes extern. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnics historiador, arquitectes, arqueòlegs, conservadors de l'Àrea.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Comissió de la Vall del Madriu Perafita Claror (Comuns de la Vall del Madriu Perafita Claror). CNRS. ABPS. Comissió d'experts per la valoració i seguiment del projecte. Ministeri de Territori i Habitatge. Departament de Territori.

Descripció de l'acció:

- Restitució del campanar de l'església de Sant Vicenç d'Enclar després de l'ensulsiada el 2019 causada per una forta tempesta de pluja i vent. El projecte l'ha dut a terme un equip d'arquitectes especialitzat amb l'aprovació i supervisió d'una comissió d'experts que es va crear en el moment de la caiguda del campanar.
- Programa de conservació integral de la Farga del Madriu a la Vall del Madriu Perafita Claror que inclou recerca, arqueologia, formació i difusió 2021-2024.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Campanar de Sant Vicenç d'Enclar

2019

- Desembre: Ensulsiada del campanar.

2019-2020

- Identificació de les pedres caigudes mitjançant fotografies.

2020

- Constitució de la comissió d'experts i debat sobre el projecte de reconstrucció.

2020-2021

- Redacció del projecte de reconstrucció i adjudicació.

2021-2022

- Inici de la intervenció de restitució i cobriment.

2022

- Reunió virtual i una visita de la comissió d'experts per analitzar i validar el projecte.

Jaciment de la Roureda de la Margineda

2023

- Finalització del cobriment i arrebossats interior i exterior.
- Il·luminació interior i exterior .
- Jaciment de la Roureda de la Margineda. Diagnosi de l'estat de conservació. Definició del pla de conservació. Fase 1 dels treballs de conservació dels jaciment.

2024

- Juny: Finalització de la fase 1 de conservació.
- Octubre: Fase 2 de conservació. Reparació d'estructures.

Farga de la Vall del Madriu-Perafita-Claror

2019

- Redacció del *Programa de conservació, estudi i revaloració de la farga i del martinet de la VMPC*.

2021

- Gener-Agost: Redacció del projecte d'intervenció a la ferreria del Madriu, documentació i preparació de la campanya.
- Setembre-Octubre: Primera campanya d'excavació (ferreria de la VMPC, d'una cabana agro-ramadera i sondeigs al prat de Paleta, el botàs de la farga i del dipòsit d'escòries de la ferreria) i restauració (tancat del prat de Paleta i botàs de la farga).
- Novembre: Exportació dels materials metàl·lics extrets a l'excavació als laboratoris del CNRS a Saclay i Belfort per obtenir informació que permeti documentar la totalitat de la cadena operativa del ferro.

2022

- Gener-Maig: Redacció de la memòria de conservació de la campanya del 2021 https://www.cultura.ad/publicacions-patrimoni/memories i del projecte d'intervenció del 2022.
- Gener-Juny: Redacció de la memòria de conservació i del projecte i preparació de la campanya del 2022.
- Juny: Visita, avaluació i validació dels objectius i dels criteris establerts per l'any 2022 i dels resultats de la campanya del 2021 pel grup d'experts externs.
- Agost: Segona campanya d'excavació (farga, casa de la farga i sondeigs al dipòsit d'escòries de la farga) i restauració (ferreria -acabada- i farga -iniciada-).

- Setembre-Octubre: Exportació dels materials metàl·lics extrets als laboratoris del CNRS a Saclay i Belfort per obtenir informació que permeti documentar la totalitat de la cadena operativa del ferro.

2023

- Elaboració de les memòries científiques de les dues primeres campanyes i inici d'organització i gestió logística de la campanya del 2023, prevista entre els dies 7 d'agost i 1 de setembre. Revisió i adaptació del calendari de la segona etapa del programa. Vegetalització (sembra) del sector del matinet.

2024

- Excavació de les estructures ramaderes programades (2) i dels espais que no s'havien documentat inicialment (habitat del XVIII, forns de pa). Restauració final de la farga, dels vestigis hidràulics i de l'habitat. Restitució dels camins d'accessos històrics i retorn de l'entorn al seu estat inicial.
- Implantació de les estructures de ferro del circuit d'interpretació i el 80% del contingut (panells informatius)
- Tancament del cicle de formació professional i acollida del campus Unesco per a Joves

En curs (2025-2026):

- Processament de la informació, inventari del material no siderúrgic i redacció de les memòries.
- Acabament de la implantació de senyalística del circuit de la farga, renovació del itinerari de la VMPC (delimitació, contingut i balisat geo-referenciat i terreny) i inclusió de l'itinerari al sender de la Ruta del ferro als Pirineus.
- Difusió del programa i producció de productes editorials (guia del itinerari, exposició, monografia del PC i reportatge).

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
Del 2021 al 2024: 392.499,39 € Sant Vicenç d'Enclar: 187.312 € Roureda de la Margineda 2023-2024: 52.190 €	Comissió de la Vall del Madriu Perafita Claror (2021-2023: 45.000€ + 2024: 21.000).

Indicadors de seguiment:

- Realització de la campanya anyal (sí/no).
- Obtenció de resultat de les analítiques (sí/no).
- Elaboració de la memòria anyal (sí/no).
- Promoció i difusió del projecte (sí/no).
- Accions de conservació planificades (sí/no)

Anàlisi de riscos:

- Errors en la temporització de les activitats degut a problemes aliens al projecte.
- Probable necessitat de revisar i planificar altres campanyes, en funció dels resultats.
- Manca de pressupost per a la finalització dels projectes.
- Manca de personal tècnic suficient per finalitzar parts del programa.
- Increment excessiu del pressupost degut als imprevistos en obra.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Mantenir les dotacions i, si escau, ampliar els ajuts per a la conservació i la millora del patrimoni cultural material i immaterial, de manera a realitzar un mínim d'una dotació anual, avaluant l'oportunitat de vincular els ajuts a la prèvia documentació i estudi dels béns susceptibles de ser subvencionats. Establir un pla d'inversió mínima a 10 anys pel patrimoni cultural.	Acció núm. 1.3.5. 1.3.10.

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3. Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals, materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni arquitectònic. Tècnic de béns mobles.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Servei de Tràmits. Privats i particulars interessats en les subvencions.

Descripció de l'acció:
Convocatòria per atorgar subvencions destinades a la implantació de mesures de conservació integrada, restauració, manteniment i millora del patrimoni cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Convocatòria dels ajuts

- Edicte del 13-3-2024 pel qual es fa pública la convocatòria per atorgar subvencions destinades a la implantació de mesures de conservació integrada, restauració, manteniment i millora del patrimoni cultural, per a l'any 2024. Publicat al BOPA el 20 de març del 2024. Data límit de presentació 17 de maig del 2024.
- La convocatòria és anual després de l'aprovació del pressupost.
- El termini queda establert per la mateixa convocatòria, i normalment és de dos mesos des del seu inici. Un cop s'adjudiquen hi ha un seguiment de cadascuna de les adjudicacions.

Propers passos

- Revisió de les sol·licituds i temps per demanar esmenes, si cal.
- Reunió de la comissió que avalua les sol·licituds i preparació de la proposta de resolució.
- Resolució de la convocatòria per part del Govern i publicació de les resolucions. Prevista per al mes d'agost com a període màxim.
- Seguiment dels treballs subvencionats.
- Pagament dels imports atorgats, 30% a l'inici dels treballs i 70% en finalitzar els treballs.

En curs

<table>
<tr><td colspan="2">- Valoració de la creació d’un Pla Preserva per incrementar i millorar la dotació econòmica als béns del patrimoni cultural.
- Voluntat d’augmentar fins a un 1% de la inversió pública.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
Correspon al 0,5% de la inversió en obra pública que preveu adjudicar el Govern durant l’exercici.
Total destinat 2024: 222.620,30€</td><td>Altres recursos:
El Departament hi ha aportat 50.000 € més.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Total de sol·licituds presentades (11).
- Sol·licituds de cada àmbit presentades (7 per a béns mobles i 4 per a béns immobles).
- Total de sol·licituds atorgades (9).
- Sol·licituds de cada àmbit atorgades (5 per a béns immobles i 3 per a béns mobles)-
- Imports atorgats:
o Rehabilitació integral del conjunt de cal Call, al Forn de Canillo. Fase 3. 52.218,68€
o Rehabilitació de cal Llarg, a Prats. Fase 1. 100.000 €
o Rehabilitació de la borda del Jaumet de la Baronia a Encamp. 12.946,12€ Restauració de béns mobles de cal Llarg, a Prats. 5.504,00€
o Restauració de dos caixes de núvia i dos tines de casa Galotxa. 1.939,20€
o Restauració d’un escudeller procedent de casa Muixella. 1.310€
o Restauració d’un escudeller i un rusc de casa Nicolau d’Ordino. 5.112€
o Restauració de l’harmònium de l’església de Sant Esteve d’Andorra la Vella. 9.733,51€
o Restauració de diversos béns mobles de cal Nagol. 4.013,12€</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Retirada dels ajuts.
- Que no hi hagi sol·licituds d’algun dels àmbits.
- Que es presentin sol·licituds incompletes o incorrectes.
- Que el pressupost disponible no permeti fer front a totes les sol·licituds valorades favorablement.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Mantenir les dotacions i, si escau, ampliar els ajuts per a la conservació i la millora del patrimoni cultural material i immaterial, de manera a realitzar un mínim d'una dotació anual, avaluant l'oportunitat de vincular els ajuts a la prèvia documentació i estudi dels béns susceptibles de ser subvencionats. Treballar per millorar el concepte, el funcionament i l'impacte de les subvencions públiques del ministeri encarregat de la cultura. L'objectiu de les subvencions ha de ser que esdevinguin un instrument al servei d'una estratègia definida i global per al suport a la cultura, la creació i la protecció i la difusió del patrimoni.	Acció núm. 1.3.5. 3.2.2.

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura 3. Suport estratègic	**Línia de treball**: 1.3. Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals, materials i immaterials. 3.2. Enfocament estratègic de la política de subvencions i ajuts del ministeri encarregat de la cultura i ampliació del seu abast
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni arquitectònic. Tècnic de béns mobles.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Servei de Tràmits. Privats i particulars interessats en les subvencions.

Descripció de l'acció:
Convocatòria per atorgar subvencions destinades a la implantació de mesures de conservació integrada, restauració, manteniment i millora del patrimoni cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
Convocatòria dels ajuts

- Edicte del 13-3-2024 pel qual es fa pública la convocatòria per atorgar subvencions destinades a la implantació de mesures de conservació integrada, restauració, manteniment i millora del patrimoni cultural, per a l'any 2024. Publicat al BOPA el 20 de març del 2024. Data límit de presentació 17 de maig del 2024.
- La convocatòria és anual després de l'aprovació del pressupost.
- El termini queda establert per la mateixa convocatòria, i normalment és de dos mesos des del seu inici. Un cop s'adjudiquen hi ha un seguiment de cadascuna de les adjudicacions.

Propers passos

- Revisió de les sol·licituds i temps per demanar esmenes, si cal.
- Reunió de la comissió que avalua les sol·licituds i preparació de la proposta de resolució.
- Resolució de la convocatòria per part del Govern i publicació de les resolucions. Prevista per al mes d'agost com a període màxim.
- Seguiment dels treballs subvencionats.
- Pagament dels imports atorgats, 30% a l'inici dels treballs i 70% en finalitzar els treballs.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
Correspon al 0,5% de la inversió en obra pública que preveu adjudicar el Govern durant l'exercici. Total destinat 2024: 222.620,30€	El Departament hi ha aportat 50.000 € més.

Indicadors de seguiment:

- Total de sol·licituds presentades (11).
- Sol·licituds de cada àmbit presentades (7 per a béns mobles i 4 per a béns immobles).
- Total de sol·licituds atorgades (9).
- Sol·licituds de cada àmbit atorgades (5 per a béns immobles i 3 per a béns mobles)-
- Imports atorgats:
    - Rehabilitació integral del conjunt de cal Call, al Forn de Canillo. Fase 3. 52.218,68€
    - Rehabilitació de cal Llarg, a Prats. Fase 1. 100.000 €
    - Rehabilitació de la borda del Jaumet de la Baronia a Encamp. 12.946,12€ Restauració de béns mobles de cal Llarg, a Prats. 5.504,00€
    - Restauració de dos caixes de núvia i dos tines de casa Galotxa. 1.939,20€
    - Restauració d'un escudeller procedent de casa Muixella. 1.310€
    - Restauració d'un escudeller i un rusc de casa Nicolau d'Ordino. 5.112€
    - Restauració de l'harmònium de l'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella. 9.733,51€
    - Restauració de diversos béns mobles de cal Nagol. 4.013,12€

Anàlisi de riscos:

- Retirada dels ajuts.
- Que no hi hagi sol·licituds d'algun dels àmbits.
- Que es presentin sol·licituds incompletes o incorrectes.
- Que el pressupost disponible no permeti fer front a totes les sol·licituds valorades favorablement.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa d'implantació (Accions a mig termini)

Acció: Recuperar béns culturals a l'estranger i donar a conèixer els béns culturals a l'exili.	Acció núm. 1.3.6

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Ministra de Cultura, Joventut i Esports. Direcció de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics d'inventari. Tècnics conservadors. Tècnic de l'Arxiu Nacional	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Ministeri d'Afers Exteriors. Assessors externs. Centres museístics estrangers. Entitats responsables dels arxius estrangers.

Descripció de l'acció:
Conèixer i recuperar els béns integrants del patrimoni cultural que es troben fora del país.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
Accions 2024:
Recuperació de béns mobles:
- Recuperació de les pintures murals de l'església de Sant Esteve d'Andorra la Vella. El bes de judes i La flagel·lació de Crist adquirides pel Govern a la família Bosch de García-Bravo, nets del comprador original Ròmul Bosch i Catarineu l'any 1926.

Recuperació de béns documentals:
- L'objectiu és la recuperació de còpies en suport digital de la documentació històrica sobre Andorra ubicada a arxius a l'estranger per fer-los accessibles des d'Andorra.
- S'han establert les prioritats següents per aconseguir la recuperació de fons:
  - Obtenir còpies digitals de documents de les institucions andorranes ubicats als arxius francesos: els Arxius del Ministeri d'Afers Estrangers francès i els Arxius Departamentals dels Pirineus Orientals.
  - En el cas d'arxius que custodien documentació referent a Andorra, s'ha establert com a prioritari l'Arxiu General de l'Administració situat a Alcalá de Henares, Espanya. Té un gran volum documental (més de 600 unitats documentals) sobre Andorra, produïda i rebuda pel Ministeri d'Afers Exteriors espanyol.

2024
- Visita als Archives Départamentales des Pyrénnées-Orientales (Perpinyà) i l'Archivio Apostollico Vaticano per conèixer la documentació que es conserva sobre Andorra i poder portar a terme una planificació per la recuperació.

<table>
<tr><td colspan="2">- S’han iniciat converses amb la Subdirecció General d’Arxius Estatals d’Espanya per establir un conveni de col·laboració que serveixi de marc per treballar amb els arxius espanyols

Accions 2025 i properes (fons documentals):
- Signar el conveni amb l’Estat espanyol per col·laborar en temes arxivístics.
- Elaborar un pla de treball amb la Subdirecció General d’Arxius Estatal d’Espanya per emmarcar el projecte.
- Començar converses amb els representats de l’Estat francès per obtenir col·laboració en aquest marc.
- Contactar amb els arxius, com a mínim els propietaris per decidir aspectes tècnics (inici dels treballs de digitalització i finançament).</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
Pintures murals: 2.750.000 € (2025)
Desplaçaments: 1800 € (2024)
Treballs de digitalització: 15.000 € (2025)</td><td>Altres recursos:
Recursos humans: empreses de digitalització i tècnics de l’Arxiu per supervisar els treballs.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Recuperació del patrimoni (sí/no).
- Realització de les accions previstes (sí/no)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- No disposar de la capacitat de recuperació sigui per qüestions econòmiques, logístiques o perquè no estan en venda.
- Retard del projecte per les obligacions del actors implicats.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa d'implantació (Accions a mig termini)

Acció: Avaluar la ubicació concreta d'un espai destinat a la conservació dels fons i les col·leccions del patrimoni cultural.	Acció núm. 1.3.7

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Arquitectes. Empreses de construcció. Empreses de mobiliari per a reserves .

Descripció de l'acció:
Cercar un espai descentralitzat i separat de la ubicació del Ministeri de Cultura destinat únicament a la ubicació dels béns mobles, dotat amb les condicions adequades de preservació i que tingui l'amplitud adequada per fer sostenible el creixement dels fons i col·leccions patrimonials.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
- Cercar un espai o un edifici adequat. Valorar la realització d'un projecte arquitectònic.
- Dotar l'edifici d'infraestructura: mobiliari adequat per a la preservació, equipaments de seguretat i climatització, etc.
- Definir quins fons i col·leccions s'ubicaran en el nou espai.
- Avaluar l'assignació de personal.
- Traslladar els fons i col·leccions.

2024
- Neteja i trasllat dels mobles de la Casa Rossell al Rosaleda i a l'era de Casa Rossell.
- Equipar la reserva per a béns arqueològics i paleontològics a la seu del Ministeri de Cultura.
- Equipar la reserva per a béns mobles orgànics a la seu del Ministeri de Cultura.

Pressupost estimat: 40.000 € (adequació i equipament)	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:
Disposar d'equipaments (sí/no).
Realització de les accions previstes (sí/no)

Anàlisi de riscos:

- Manca d’espai per a la correcta disposició i conservació - Manca de recursos per l’adequació dels espais disponibles

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Avançar en l'inventari i la catalogació dels fons i les col·leccions de Patrimoni Cultural, Biblioteca Nacional i Arxiu Nacional.	Acció núm. 1.3.8.

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3. Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals, materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap de la Biblioteca Nacional.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Zetcom. De Vell a Bell.

Descripció de l'acció:

- Facilitar la preservació i conservació del patrimoni cultural, així com la seva difusió, catalogant-lo i inventariant-lo i fent-lo accessible tant a investigadors i historiadors com al públic en general.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Àrea de Patrimoni

- Conversió i revisió de 1835 fitxes a la base de dades de béns mobles.
- Catalogació de 2727 registres nous a la base de dades de béns mobles.

Biblioteca Nacional

- Edicte del 26-6-2024 pel qual es convoca un concurs nacional per a l'adjudicació dels treballs de catalogació, indexació i classificació retrospectiva dels fons de la Biblioteca Nacional (concurs plurianual 2024-2025).
- Edicte del 2-10-2024 pel qual es fa pública l'adjudicació dels treballs de catalogació, indexació i classificació retrospectiva dels fons de la Biblioteca Nacional.
- El 2024 les bases de dades d'inventari i catalogació registraven les següents dades:
    - BNA: 54.411 registres bibliogràfics, 55.290 registres d'exemplar, i 819 col·leccions de publicacions periòdiques descrites.

Àrea d'Arxius i Gestió de Documents

- A l'Arxiu Nacional s'han realitzat diferents tasques d'inventari (classificació i descripció) sobre 11 fons documentals amb 4.075 documents tractats aproximadament, i 3.724 unitats d'instal·lació o suports que contenen diversos documents.
- A l'Arxiu Intermedi Administratiu s'han classificat i tractat 21 ml de documentació.

Pressupost estimat: APC (2024): 11.300 €	**Altres recursos**:

BNA (2024): 18.000 € BNA (2025): 18.000 €	
Indicadors de seguiment: - Nombre de documents catalogats. - Nombre d'exemplars registrats.	
Anàlisi de riscos: - Possibles problemes tècnics amb els sistemes de gestió. - Manca de recursos humans i econòmics.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Establir aliances públiques i privades per millorar la gestió del patrimoni cultural. Potenciar la difusió i la sensibilització sobre el patrimoni cultural mitjançant col·laboracions amb altres àrees, ministeris, comuns, institucions i organismes, per tal de realitzar jornades, exposicions, xerrades, tallers, presentacions públiques…	Acció núm. 1.3.9. 2.5.6.
Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 1.3. Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals, materials i immaterials. 2.5. Establiment de mecanismes de comunicació conjunta amb uns mateixos criteris, per fer més atractiva l'oferta cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni Immoble. Cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap de la Biblioteca Nacional.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Entitats i institucions implicades en la gestió del patrimoni cultural.
Descripció de l'acció: Establir convenis de col·laboració amb els diferents agents del país que participen de la gestió del patrimoni cultural. També establir aliances amb institucions i entitats culturals per col·laborar en l'organització d'esdeveniments de forma conjunta.	
Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma: **Accions 2024** - Edicte del 18-12-2024 pel qual es publica el conveni de col·laboració entre el Govern d'Andorra i l'Institut Andorrà de les Dones per a la creació del Centre Andorrà de Documentació de la Dona a la Biblioteca Nacional. - Celebració de dies commemoratius relatius al patrimoni cultural: Jornades Europees del Patrimoni, Dia de les Biblioteques, Sant Jordi, Dia dels Arxius, etc. - Jornades Europees del Patrimoni 2024. Col·laboració amb l'ONCA per l'organització del concert *The rest is silence* ("La resta és silenci") a càrrec de Daniel Claret, Maria Florea i Lara Fernández. - Col·laboració amb el Comú de Sant Julià de Lòria per a les Jornades de Bruixeria d'Andorra.	

<table>
<tr><td colspan="2">- Col·laboració amb l’Espai sociocultural Cal Pal per fer visites guiades a l’exposició Refugiats
- Col·laboració amb el festival Ull Nu amb la dotació d’un premi a la preservació de la memòria històrica.
- Col·laboració amb l’Escola Andorrana de Batxillerat. Realització de 4 tallers sobre fons històriques.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
- 2970 € (pressupost concert The Rest is Silence, assumit conjuntament amb l’ONCA).</td><td>Altres recursos:
- Pressupostos de les entitats o institucions amb les quals se signa els convenis.
- Recursos humans del Departament de Patrimoni Cultural.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Nombre de convenis signats.
- Nombre d’activitats dutes a terme i assistents.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Manca de recursos que impossibilitin el total compliment dels acords de col·laboració.
- Manca de recursos per organitzar esdeveniments culturals diversos.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Impulsar instruments de protecció dels béns culturals com ara convenis amb organismes oficials i privats.	Acció núm. 1.3.11

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Cap d'Àrea de Patrimoni Cultural Cap d'Àrea d'Arxius i Gestió dels Documents.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut d'Estudis Catalans. RTVA Fundación Santa Maria la Real del Patrimonio Cultural. Associació de Velles Cases Andorranes. AR+I. Espai cultural Cal Pal.

Descripció de l'acció:
Establir aliances per fomentar la recerca i la innovació i per divulgar el coneixement, la història i la cultura del país.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2022-2025

- Renovació del conveni entre la UAB, el Comú d'Ordino i el Govern per a l'Estudi diacrònic de la ocupació humana a l'alta i la mitja muntanya del sector septentrional de la parròquia d'Ordino.
- Relacions continuades amb l'AR+I per temàtiques com història d'Andorra i paleontologia.

2022

- Conveni de col·laboració amb l'IEC per la realització de l'estudi d'Etnobotànica d'Andorra (de continuïtat).

2023

- Col·laboració amb l'espai cultural Cal Pal pel programa Primera Pedra.

2024

- Març: Acord entre el Ministeri de Cultura i Esports i l'associació de Velles Cases Andorranes relatiu a la divulgació i la promoció del patrimoni cultural d'Andorra.

<table>
<tr><td colspan="2">- <u>Juny:</u> Conveni de col·laboració entre el Govern i la Fundación Santa María la Real del Patrimonio Histórico, per elaborar un volum andorrà per a la col·lecció de l'Enciclopedia del Románico en la Península Ibérica.
- Acord amb RTVA per difondre de manera periòdica continguts del patrimoni cultural: Arxiu d'Etnografia, presència mensual a la ràdio,....

<u>En curs</u>: la renovació del conveni de col·laboració amb AR+I.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
UAB: 2021-2024: 100.000,00 € (Ministeri de Cultura, Joventut i Esports)
Velles Cases Andorranes: 6.000 € / anyals</td><td>Altres recursos:
UAB: 2021-2023: 18.000,00 € (Comú d'Ordino)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Realització de la prospecció arqueològica programada (sí/no)
- Realització de les accions previstes (sí/no)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
Imprevistos en la realització de les planificacions.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini i en curs)

Acció: Mantenir i ampliar la formació en patrimoni cultural d'agents externs, de forma coordinada entre el ministeri encarregat de la cultura i altres ministeris implicats. Potenciar la figura dels guies culturals privats.	Acció núm. 1.3.12. 3.11.10.

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura 3. Suport estratègic	**Línia de treball**: 1.3. Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals, materials i immaterials 3.11. Suport al desenvolupament de les indústries culturals i creatives
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap i tècnics de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni Immoble. Cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap de la Biblioteca Nacional.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats. Ministeri de Turisme i Comerç. Centre de Formació al Llarg de la Vida.

Descripció de l'acció:
Impartir formacions relacionades amb el Patrimoni Cultural com les incloses en el Programa de la Pedra Seca i altres tallers i seminaris com el mòdul 3 del *Curs d'habilitació d'informador turístic* dedicat al patrimoni cultural d'Andorra, per tal de reforçar la professionalització del sector turístic del país

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
Programa Pedra Seca
- Accions formatives: 3 cursos el 2019; 5 cursos el 2020; 2 cursos el 2021 i 5 cursos el 2022.
- 2023-2025: col·laboració amb la CTP per sol·licitar un ajut POCTEFA per potenciar, dinamitzar el coneixement de la pedra seca i fer formació en la tècnica de construcció en pedra seca.
- Desembre 2024: Ampliació de la candidatura "L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements".

Mòdul 3 del *Curs d'habilitació d'informador turístic* impartit entre els dies 17 i 27 de juny del 2024:
- Aproximació al patrimoni arxivístic. L'Arxiu Nacional.
- Aproximació al patrimoni bibliogràfic. La Biblioteca Nacional.

<table>
<tr><td colspan="2">- De la Prehistòria a l’Edat Mitjana. Els jaciments arqueològics més rellevants.
- Andorra en l’època moderna: la siderúrgia i la ramaderia. La ruta del ferro més visita a la Farga Rossell.
- La conservació, la restauració i la posada en valor del patrimoni cultural i visita als tallers.
- Art Contemporani a Andorra.
- Visita a Sant Vicenç d’Enclar.
- La gestió del patrimoni cultural immoble, moble i immaterial. Cap a una gestió integrada dels béns culturals. El cas de Ràdio Andorra.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
Programa Pedra Seca
- 2022: 28.600 €
- 2023: 26.200 €
Recursos humans i materials dedicats a la preparació dels cursos</td><td>Altres recursos:
Recursos que pugui aportar el Centre de Formació al Llarg de la Vida
Comuns.
Ministeri d’Educació i Ensenyament Superior.
Espai sociocultural Cal Pal.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Hores de classe impartides.
- Professionals de l’àrea implicats en els cursos i tallers.
- Organització d’activitats de formació i/o voluntariat (2/3).</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Insuficiència de les hores/classes impartides per aprofundir en la matèria.
- Excessiva tecnificació del temari.
- Manca de normativa específica per a la certificació d’aquests tipus de construcció en obra civil (pedra seca).
- Manca de reconeixement de les titulacions i per tant manca de professionals especialitzats en la construcció en pedra seca.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries i en curs)

Acció: Avançar en la delimitació dels entorns de protecció de béns immobles d'interès cultural i en la inclusió de nous béns a l'Inventari general del patrimoni cultural, per afavorir-ne la posada en valor.	Acció núm. 1.3.13

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de recerca, conservació, protecció, salvaguarda i difusió dels béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics arquitectes. Servei d'administració.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Tècnics dels Comuns. Arquitectes externs.

Descripció de l'acció:
Incrementar la inscripció de béns immobles a l'inventari general i avançar en la declaració d'entorns de protecció de monuments declarats d'interès cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Entorns de protecció:

2024/05/05

- Decret 188/2024, de l'entorn de protecció de l'església de Sant Serni de Nagol, parròquia de Sant Julià de Lòria, així com els criteris que han de regir les intervencions sobre el monument i el seu entorn

2024/09/18

- Edicte de l'entorn de protecció de la Casa de la Vall i de l'església de Sant Esteve, parròquia d'Andorra la Vella, així com els criteris que han de regir les intervencions sobre els monuments i el seu entorn.

<u>En curs</u>

- Sant Miquel d'Engolasters, Sant Romà de les Bons i la Torre dels Moros, Sant Martí de la Cortinada

Noves inscripcions a l'inventari general.

- Cal Call del Forn de Canillo
- Conjunt de cal Puigcernal, a Canillo i les construccions agroramaderes associades.

<u>En curs</u>

- Cal Llarg a Canillo

Pressupost estimat: 30.000 €	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment: - Decret d'entorns de protecció (sí/no). - Inscripció a l'inventari (sí/no).	
Anàlisi de riscos: Falta de consens amb els comuns per aplicar els criteris que han de regir la zona 2 dels entorns de protecció.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions en curs)

Acció: Preservar i conservar el espais culturals protegits tenint en compte la capacitat de càrrega, mitjançant estudis d'impacte, plans de gestió o altres recursos.	Acció núm. 1.3.14

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.3 Elaboració d'un programa de conservació, protecció, restauració i recerca de béns culturals materials i immaterials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea. Tècnics arquitectes.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics arquitectes. Tècnics arqueòlegs.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Ministeri de Medi Ambient. Comuns. Arquitectes de suport. Consultores mediambientals.

Descripció de l'acció:
Col·laborar i contribuir al disseny d'entorns més amables, en concordança amb la protecció del patrimoni cultural i natural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
2024

- Revisió excepcional del POUP d'Ordino: Valoració del pla, revisió del tractament dels béns integrants del patrimoni cultural, entorns de protecció i espais de presumpció, proposta de millores i mesures correctores.
- Nucli tradicional de Les Bons (subzona Clau Les Bons): Col·laboració durant l'elaboració de les normes urbanístiques amb l'objectiu d'harmonitzar els criteris urbanístics amb els patrimonials.
- Resposta a 58 consultes d'impacte sobre el patrimoni cultural incloses als Estudis d'impacte ambiental d'obra.

Pressupost estimat: Recursos propis	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:
- Proposta de millores en la revisió dels POUP (sí/no).
- Informes d'impacte sobre el patrimoni cultural (5-10).

Anàlisi de riscos:
Possibilitat de participar i col·laborar en els processos de decisió.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa d'implantació (Accions a mig termini i en curs)

Acció: Conceptuar el Relat País (Web d'història d'Andorra) com la base, dinàmica i inclusiva, de la identitat cultural en la Marca Andorra, de manera que constitueixi un fonament transversal de coneixement i promoció d'Andorra. Elaborar nous materials didàctics sobre la cultura andorrana.	Acció núm. 1.4.2 4.12.7

Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 1.4 Impuls de la identitat cultural en un context global, emfasitzant la riquesa del patrimoni cultural i natural en la identitat del país (Marca Andorra). 4.12 Treball amb infants i joves des de l'entorn educatiu
Ministeri/direcció o entitat responsable: Àrea de Patrimoni Cultural. Arxiu Nacional d'Andorra. Biblioteca Nacional d'Andorra.	**Responsable/líder**: Directora del Departament de Patrimoni Cultural. Tècnic de l'Arxiu Nacional com a coordinador de l'espai web.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics historiadors.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: **Andorra Recerca + Innovació**, entitat que col·labora amb el projecte (Albert Villaró). **Comitè científic i editorial del web del Relat Històric**, amb membres interns (Isabel de la Parte, directora; Pau Chica, tècnic de l'ANA; Eva Arasa, tècnica de l'Arxiu d'Etnografia) i membres externs (Joaquim Torredà, sociòleg i professor de l'Escola Andorrana de Batxillerat; Albert Villaró, Andorra Recerca + Innovació). **Creavisió**: empresa de disseny i gestió web.

Descripció de l'acció:

- Elaboració del relat històric d'Andorra a partir de les aportacions d'historiadors i experts d'altres àmbits (geòlegs, economistes, politòlegs...).
- Reforçar els continguts i la interacció al portal web www.historia.ad com a eina de difusió i dinamització del Relat Històric d'Andorra.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Elaboració del relat

- Gener 2022: recopilació del conjunt d'articles que configuren el relat cronològic, des del B*ig bang* fins a l'actualitat.
- Abril 2022: revisió dels articles individuals i edició del relat cronològic com a text unitari.
- Juny 2022: primer resum del relat cronològic.

- Juliol 2022: resum del resum del relat cronològic.
- Juliol i agost 2022: contacte amb els autors dels articles monogràfics, com a continguts en paral·lel al relat cronològic, per garantir el lliurament del seu treball en els propers sis mesos.

Plataforma digital

- Agost 2022: proposta d'arquitectura del portal web.
- Setembre-desembre 2022: construcció de la pàgina web. Des del Departament de Patrimoni Cultural es proporcionen els continguts (textuals, fotogràfics i audiovisuals) per tal que Creavisió construeixi la pàgina web d'acord amb l'arquitectura acordada.
- 10 de gener 2023: posada en marxa i presentació en públic del portal web www.historia.ad.

Seguiment del projecte

- Constitució del Comitè científic i editorial del web del Relat Històric (9 de gener del 2023).
- Primera reunió del Comitè científic i editorial del web del Relat Històric (18 d'abril del 2023): anàlisi de la primera versió del lloc web, planificació de continguts i estratègia de dinamització.

2024:

- Pòdcasts: Qui té por de la història? 8 pòdcasts.
- Les tardes del relat. 4 activitats amb especialistes en història.
- Nous continguts al web. Síndics i subsíndics / Notaris
- Reunions periòdiques amb els professors d'història i medi d'Andorra.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
2020: 13.905€ 2021: 29.295,35€ 2022: 32.000€ (20.000€ disseny i creació web / 12.000€ accions divulgatives + manteniment web) 2023: 12.000€ (accions divulgatives + manteniment web) 2024: 12.00 € (accions divulgatives + manteniment web)	

Indicadors de seguiment:

- Creació de nous continguts (sí/no).
- Realització d'activitats (3-4).
- Visitants a la web .

Anàlisi de riscos:

- Difusió efectiva / Adaptació del relat als diferents públics.
- Col·laboració amb el Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats per a la "didactització" dels continguts del Relat Històric.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació d'accions (Accions prioritàries)

Acció: Fomentar, ampliar i programar de forma coordinada les activitats dels museus (com Nits d'estiu als museus, Jornades Europees del Patrimoni, Dia Internacional dels Museus, Canya als Museus...), tant per a residents com per a turistes i durant tot l'any.	Acció núm. 1.6.1
Objectiu estratègic: 1. Identitat i cultura	**Línia de treball**: 1.6 Impuls del programa d'activitats i esdeveniments a museus, monuments i espais patrimonials.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Arxiu d'etnografia. Historiadors. Àrea d'arxius. ONCA.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana. Investigadors: Canòlich Àlvarez, Ignacio Ribas (Orgue&nd), Carles Mancho, Cristina Tarradelles, Jacint Berenguer.

Descripció de l'acció:
Programar les Jornades Europees del Patrimoni. Sota el lema "rutes, xarxes i connexions" es van preparar activitats i itineraris per posar en valor el patrimoni andorrà a traves dels camins i els recorreguts. Les activitats van incloure visites a monuments, jaciments arqueològics, un concert i una taula rodona, així com dies de portes obertes als museus nacionals.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
Setembre 2024
- DJ 12: Inici de la consulta popular / Camins literaris.
- DV 13: *Nobilitas, ecclesia et populum* / Els secrets del bosc, una ruta etnobotànica.
- DS 14: L'encant dels orgues / Foc, ferro i martinet / Concert "*The rest is silence*".
- DG 15: Pedra seca, transhumància i fargues, el paisatge cultural.
- DM 17: El retorn del romànic, una taula rodona al tomb de la recuperació del PC andorrà.
- DS 21: Refugi neutral, les xarxes d'evasió andorranes al segle XX.

Pressupost estimat: 12.000 €	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:
Organització de les JEP (sí/no).

Anàlisi de riscos:

Dificultats a l’hora de coordinar amb els especialistes.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries i en curs)

Acció:	Acció núm.
Crear i dotar de continguts diversos un espai de cultura popular en línia.	1.7.1
Afavorir l'associacionisme encaminat al manteniment de les tradicions i a la promoció de les manifestacions culturals populars.	1.7.3
Impulsar el recull etnohistòric de la cultura popular.	1.7.4
Impulsar les expressions culturals immaterials: falles, representació de l'Ossa, representació dels Contrabandistes...	1.7.5

Objectiu estratègic:	**Línia de treball**:
1. Identitat i cultura	1.7 Potenciació de la cultura tradicional i l'associacionisme popular.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Arxiu d'etnografia.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Arxiu d'etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Despega (Santi Sànchez). Albert Roig. Productors: Xavi Casals, Lua Roca i Toni Zamora, Inuk produccions, Sonand produccions Investigadors: Canòlich Àlvarez, David Font.

Descripció de l'acció:

- Creació d'un espai de la cultura popular en línia i els seus continguts, així com la connexió amb les diverses associacions culturals del país. S'han afegit els continguts d'etnobotànica, en col·laboració amb la Canòlich Àlvarez, i els continguts del cançoner popular en col·laboració amb el David Font. Paral·lelament, es van encomanar la realització de 10 dibuixos de les llegendes d'Andorra i la locució de les mateixes, així com la producció de 3 videoclips sobre les cançons andorranes.
- Divulgació dels coneixements d'etnobotànica en el marc de les Jornades Europees del Patrimoni.
- Producció d'un documental per posar en valor la transhumància andorrana sota el títol "Camins de tradició. La transhumància andorrana".
- Inclusió de "l'art de la construcció en pedra seca: coneixements i tècniques" d'Andorra a la llista representativa del patrimoni immaterial de la humanitat.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2024:

- Els secrets del bosc, una ruta etnobotànica: 13/09/24.
- Inclusió de "l'art de la construcció en pedra seca: coneixements i tècniques" a la llista representativa del patrimoni immaterial de la humanitat: Desembre 2024.

2025

<table>
<tr><td colspan="2">- Presentació de la web de cultura.
- Presentació del documental “Camins de tradició. La transhumància andorrana”</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
20.000 € (entre la realització de tots els continguts).</td><td>Altres recursos:
Recursos humans de patrimoni cultural.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Fer activitats de promoció de la cultura popular.
- Reunions amb els diferents grups associatius.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Retard en les entregues dels continguts en línia.
- Falta de continuïtat i constància en les reunions amb els grups associatius.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Ampliar la programació i l'oferta d'itineraris culturals. Combinar-hi conceptes relacionats amb el medi ambient i involucrar-hi institucions i privats.	Acció núm. 2.1.2

Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnic de Patrimoni Cultural. Àrea de Museus i Monuments.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Comú d'Ordino. Comissió de la Vall del Madriu Perafita Claror.

Descripció de l'acció:
Mantenir i millorar l'oferta dels recursos existents des d'una perspectiva que integri el patrimoni cultural, paisatge i medi ambient.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2024

- Ruta del Ferro al Pirineus: Ampliació i millora de l'oferta de l'itinerari a Ordino i a la Vall del Madriu Perafita Claror. Traducció de continguts, actualització de la informació. Celebració de la Ruta del Ferro amb visites guiades.

En curs

- Valorar la participació en l'Itinerari europeu Camins d'evasió pels Pirineus de França cap a Espanya com a conseqüència de la segona guerra mundial, 1940-1945" al què el Departament va donar suport al maig del 2024.

Pressupost estimat: 5.000 €	**Altres recursos**: Part finançada per la Comissió de la VMPC i el Comú d'Ordino.

Indicadors de seguiment:
Organització d'activitats nacionals (sí/no).

Anàlisi de riscos:

- Manteniment de les infraestructures i punts que formen part del programa.
- Falta de protecció dels itineraris en la seva globalitat.
- Continuïtat de manteniment en la senyalització i informació de l'itinerari per part de les associacions implicades.
- Poca disponibilitat pressupostària.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Millorar la promoció del patrimoni romànic i donar-li un major valor, amb la realització d'un pla de conservació i gestió de les esglésies romàniques i amb la revisió de la publicació Andorra Romànica.	Acció núm. 2.1.4

Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de l'Àrea. Tècnics de Museus.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Tècnics especialistes externs. Fundacions: Santa María la Real del Patrimonio Histórico i Fundación Ramon Areces. Facultade de Ciências e Tecnologia de la Universitat Nova de Lisboa.

Descripció de l'acció:

- Revisió i actualització del romànic a Andorra.
- Redacció d'un volum per Andorra de la *Enciclopedia del Románico en la Península Ibérica* promoguda per la Fundación Santa María la Real de Patrimonio Histórico i finançada pel Govern d'Andorra i la Fundación Ramón Areces, que busca revisar el contingut de les publicacions anteriors referides a l'art romànic del país i oferir una versió actualitzada del mateix.
- Programa SUDOE SH- Region, acord de col·laboració entre l'Àrea de Patrimoni Cultural, la Facultade de Ciências e Tecnologia de la Universitat Nova de Lisboa i la Fundación Santa María la Real del Patrimonio Histórico per a la implantació d'un sistema de seguiment remot de l'estat de conservació dels monuments romànics del país.
- Col·laboració i revisió amb Edicions de la UB dels estudis monogràfics sobre les esglésies romàniques del país.
- Volum sobre Rafael Benet i altres publicacions.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Enciclopèdia del Romànic a Andorra

- Signatura del conveni per l'enciclopèdia del Romànic a Signatura del conveni amb la FSMRPH i la Fundació Ramon Areces i presentació del projecte.
- Recerca, proposta i acceptació dels trenta-sis redactors del volum.
- Creació d'un document resum del projecte amb tots els redactors, el cronograma, la normativa a seguir i un directori de contactes.
- Creació d'un *Share Point* amb el cronograma, les fitxes i extensió corresponent a cada redactor i gràfics de seguiment del projecte. A més a més, carpetes on s'emmagatzema

la documentació rebuda per part dels redactors i les imatges i planimetries corresponents. - Recerca i selecció d'expedients per a la consulta. Habilitació d'una sala per a la consulta dels mateixos. - Recerca de fotografies i planimetries. - Encàrrec de planimetries a Nil Dilmé. - Contacte amb possibles empreses per a la tasca de la traducció. - Previsió de la publicació del volum de l'*Enciclopèdia del Romànic a Andorra* al 2025 **Volum sobre Rafael Benet** - Rebuda la proposta del Sr. Jacint Berenguer per fer un volum que reculli els textos més significatius de Rafael Benet sobre Andorra. En motiu del 50è aniversari de la mort del Company de redacció de Benet en l'inèdit *Catàleg Monumental d'Andorra* (1955), Manuel Humbert.	
Pressupost estimat: 15.000 €	**Altres recursos**:
Indicadors de seguiment: - Signatura del conveni (sí/no). - Avançament del lliurament d'articles (sí/no). - Increment dels recursos planimètrics (5-6).	
Anàlisi de riscos: Dispersió de la documentació i manca d'accés a la mateixa	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries i a mig termini)

Acció:	Acció núm.
Promoure la ludificació en l'experiència cultural, perquè el consum de cultura no només ha de ser visitar sinó que també ha d'incloure altres experiències a través de videojocs, *escape tours*, etc. Preveure accions conjuntes entre el ministeri encarregat de la cultura, el ministeri encarregat del medi ambient, Andorra Turisme i els comuns.	2.1.5
Ampliar la realització de tallers, espectacles i altres accions similars, com a eina d'educació i sensibilització patrimonial.	2.1.6
Posar en relleu la gran riquesa històrica tramesa a través del patrimoni construït (arquitectònic i d'altre tipus).	2.1.7

Objectiu estratègic:	**Línia de treball**:
2. Drets culturals	2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del departament de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del departament de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Ministeri de Turisme. Comuns. Ministeri de relacions institucionals, educació i universitats. Centres sol·licitants dels serveis i/o tallers.

Descripció de l'acció:

- Tallers de didàctica sobre el patrimoni als centres escolars, sortides descoberta.
- Apropar el patrimoni cultural del país als estudiants de tots els sistemes educatius i nivells, per tal de donar-lo a conèixer des de la seva base formativa.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2024

- Visites a la seu del Ministeri de Cultura, tallers temàtics: 100 persones en 14 visites.
- Tallers escolars conjuntament amb la Biblioteca Nacional: 5 escoles.
- Tallers d'arqueologia. Programa Joves científics. Mòdul història d'Andorra organitzat per Creand, Curs d'informadors turístics, Curs de guies, sessions a l'EFPEM, sessions a les escoles associades a la UNESCO.

Acció de seguiment:

- Oferta de tallers i activitats relacionades amb el patrimoni cultural al *Catàleg d'Activitats Educatives*, publicat al lloc web del Ministeri d'Educació.

<table>
<tr><td colspan="2">
- **Llengua i literatura**: Visita a la Biblioteca Nacional, visita a la biblioteca de la Casa Museu d'Areny-Plandolit, visita a la col·lecció bibliogràfica Bíblies del Món, ruta literària pel centre d'Andorra la Vella i projecte Eduviqui.
- **Sobre història i patrimoni**: Conservació i restauració del patrimoni cultural, visites a l'Arxiu Nacional, El so de la música abans del vinil. Fons discogràfic de l'antiga Ràdio Andorra i Expliquem la història a través de les músiques de Ràdio Andorra.

Propers passos:
- Millorar el contingut dels talleres i activitats oferts per adequar-los al currículum educatiu.
- Externalitzar la realització de determinades activitats.
</td></tr>
<tr><td>
Pressupost estimat:
Recursos propis.
Despeses derivades del temps de dedicació dels tècnics de cada departament.
</td><td>
Altres recursos:
Externalització de la realització d'algunes activitats.
</td></tr>
<tr><td colspan="2">
Indicadors de seguiment:
- Nombre d'activitats dutes a terme.
- Nombre d'alumnes participants.
- Nombre de centres sol·licitants.
</td></tr>
<tr><td colspan="2">
Anàlisi de riscos:
- Manca de disponibilitat personal per cobrir la demanda.
- Manca d'un espai adequat per rebre visites de més de 20 alumnes.
- Que els cursos i tallers oferts no s'adeqüin al currículum educatiu vigent.
- Que els tècnics designats per cada activitat no disposin de temps suficient per dur-les a terme.
</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Promoure visites especialitzades dels béns que integren el patrimoni cultural.	Acció núm. 2.1.9

Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de tot el Departament. Guies de museus i monuments.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Comuns. Guies de muntanya. Empreses de promoció cultural.

Descripció de l'acció:

- Fer participar i fomentar la descoberta dels projectes vinculats al patrimoni cultural amb visites al territori durant l'execució de projectes i un cop finalitzats.
- Fer dels espais patrimonials un lloc en el què donar a conèixer la feina tècnica, explicar els projectes i les recerques, descobrir l'arquitectura, l'art, el paisatge, la història i la cultura.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

- De continuïtat: organització de visites guiades al territori.
- Visites a Sant Vicenç d'Enclar.
- Visites a Sant Joan de Caselles.
- Visites a la Farga del Madriu.
- Celebració de les jornades europees del patrimoni.

Pressupost estimat: 3.000 €	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:

Sortides especialitzades al territori (3-5).

Anàlisi de riscos:

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions en curs)

Acció: Impulsar l'edició de publicacions per donar a conèixer el patrimoni cultural	Acció núm. 2.1.12.

Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1. Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap i tècnics de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Cap i tècnics de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap i tècnics de la Biblioteca Nacional.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Agents externs contractats per a l'edició de continguts de les publicacions.

Descripció de l'acció:
Edició de publicacions de difusió del patrimoni cultural, així com d'informes tècnics, en compliment de la Llei 9/2003, del 12 de juny, del patrimoni cultural d'Andorra.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
- Publicació de la revista *Ex-libris Casa Bauró*, 27 (2024).
- Publicació dels números 38 i 39 del *Butlletí Arxivand* (2024).
- Publicació digital *La peça del mes* (2024).
- Publicacions a les xarxes socials del Departament de Patrimoni Cultural (2024).

Propers passos:
En preparació els números corresponents al 2025, així com les memòries tècniques establerts per la normativa vigent

Pressupost estimat: BN (2024): 2.534,12 €	**Altres recursos**: Recursos humans del Departament de Patrimoni Cultural Col·laboració d'autors i il·lustradors

Indicadors de seguiment:
- Publicació de la revista i el butlletí (si / no)

Anàlisi de riscos:
- Manca de recursos econòmics i humans per dur a terme la gestió de les publicacions
- Possible retard en el lliurament de materials

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions en curs)

Acció: Mantenir i ampliar accions de divulgació mitjançant esdeveniments globals, com la celebració de l'Any Europeu del Patrimoni Cultural, el Dia internacional dels museus, el Dia internacional dels arxius, el Dia de les biblioteques o el Dia de Sant Jordi.	Acció núm. 2.1.14.
Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1. Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap de la Biblioteca Nacional. Tècnic de l'Arxiu d'Etnografia.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Biblioteques comunals i Pública del Govern. Editors del país. Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO.

Descripció de l'acció:
Participar a les commemoracions internacionals relacionades amb diferents elements o tècniques patrimonials per tal de posar en valor el patrimoni cultural del país.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
Al llarg del 2024 s'han celebrat activitats de difusió del patrimoni: Jornades Europees del Patrimoni, Dia Internacional dels Arxius, Dia Internacional de les Biblioteques, Dia Internacional del Patrimoni Audiovisual, Diada de Sant Jordi, Dia Europeu de la Conservació-Restauració, Dia Mundial de la Poesia, Dia Internacional de l'Arqueologia.

- Jornades Europees del Patrimoni. Sota el tema *Rutes, xarxes i connexions* es van programar nou activitats entre rutes guiades, visites a béns patrimonials i concerts. A banda, es van oferir jornades de portes obertes a diversos museus i exposicions i la programació de la consulta ciutadana per decidir quin bé patrimonial restaurar, entre tres propostes.
- Dia Internacional de les Biblioteques. Presentació de la revista *Ex-libris Casa Bauró*, 27 i celebració d'un concurs-sorteig.
- Diada de Sant Jordi. Difusió del patrimoni bibliogràfic a través de les xarxes socials.
- Dia Mundial de la Poesia. Difusió a través de les xarxes socials.
- Dia Mundial de la Ràdio. Representació de l'obra de teatre *Aquí Ràdio Andorra*.
- Dia Internacional dels Arxius. 2 activitats: taller de cal·ligrafia i taller de lectura de documents antics.
- Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual. Publicació de 152 documents audiovisuals a la plataforma *Arxiu en línia.*

<table>
<tr><td colspan="2">- Dia Europeu de la Conservació-Restauració. Jornada de portes obertes als tallers de restauració del Departament de Patrimoni Cultural.

El 2025 es preveu donar continuïtat a aquestes celebracions, tot afegint la celebració del 50è aniversari de l’Arxiu Nacional.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
Biblioteca Nacional (2024): 6.800 € destinats a promoció.

Arxiu Nacional (2024): 8.000 € destinats a promoció.

Àrea de Patrimoni Cultural (2024): 12.000 €</td><td>Altres recursos:
Recursos que aportin entitats i institucions col·laboradores.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Nombre d’aliances i col·laboracions.
- Nombre d’activitats dutes a terme.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- Manca de recursos tècnics i econòmics.
- Baixa repercussió de les activitats organitzades.
- Contra programació i sobrecàrrega del calendari cultural del país.</td></tr>
</table>

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions en curs)

Acció: Millorar i unificar el senyalament del patrimoni, creant un segell sobre el patrimoni cultural que serveixi, entre altres, per identificar cada espai.	Acció núm. 2.1.15

Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.1 Apropament de la ciutadania al patrimoni cultural.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural. Arxiu Nacional. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Empresa de disseny i muntatge. Empreses de producció de materials.

Descripció de l'acció:

- Estudi, tria i implementació d'una imatge significativa per identificar els elements que integren el patrimoni cultural.
- Disposar de marxandatge i vestuari de treball amb la marca del Departament.
- Identificar els espais de treball del Departament.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2021-2022

- Estudi i tria d'una imatge per identificar els elements que integren el Patrimoni Cultural.

2023

- Disseny de diferents mòduls per a la implementació de la imatge (suports, materials, animacions...) i elaboració de l'estratègia d'implementació.

2023-endavant

- Implementació de la imatge.

2024

- Adquisició de vestuari de seguretat per a tot l'equip amb la marca de Patrimoni Cultural: cascs, roba de seguretat, botes, bates de treball, armilles...
- Instal·lació d'una lona per identificar el Departament a l'exterior de l'edifici annex a la seu del Ministeri de Cultura.

Pressupost estimat: 2021: 2.600 € 2022: 1.000 € 2024: 3.000 €	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:

- Implementació en béns immobles d'interès cultural (5-10 elements). - Implementació en béns mobles d'interès cultural (10-20 elements). - Incorporació de la imatge en la difusió del patrimoni cultural (5-6 accions).
Anàlisi de riscos: Difusió efectiva / Adaptació de la imatge als diferents béns patrimonials.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Elaborar el mapa del patrimoni cultural. Traslladar els béns que integren el patrimoni cultural declarats Bé d'Interès Cultural a una base cartogràfica per més endavant introduir-hi els Béns inventariats i la resta de béns culturals.	Acció núm. 2.3.2
Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.3 Avenç en la incorporació de la tecnologia digital als espais culturals i patrimonials, incidint en l'adaptació dels discursos i en la interacció amb el visitant.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics arquitectes. Tècnics arqueòlegs.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Àrea de Cartografia.
Descripció de l'acció: Posar la informació referent als espais patrimonials, béns inventariats, béns d'interès cultural, entorns de protecció, espais de presumpció arqueològica i paleontològica, a disposició dels usuaris en una capa més incorporada al sistema cartogràfic de Govern.	
Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma: **2024** - Actualitzar la informació de la localització de les zones arqueològiques i espais de presumpció i incorporar-la a la cartografia oficial d'Andorra - Incorporar a la cartografia oficial la capa de georeferència corresponent als béns inventariats, béns d'interès cultural i entorns de protecció. En curs - Millorar el tipus d'informació pública multinivell.	
Pressupost estimat: Recursos propis	**Altres recursos**:
Indicadors de seguiment: - Actualització de la informació arqueològica i paleontològica (sí/no). - Incorporació de la informació dels BI, BIC i entorns de protecció (sí/no).	
Anàlisi de riscos: - Limitacions del funcionament de l'eina actual. - Dispersió i falta de concreció de la informació.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions en curs)

Acció: Avançar en la digitalització dels fons i les col·leccions de Patrimoni Cultural, Biblioteca Nacional i Arxiu Nacional, per facilitar la consulta, consolidar-ne els serveis electrònics i avaluar la necessitat d'ampliar-los.	Acció núm. 2.3.4.
Objectiu estratègic: 2. Drets culturals	**Línia de treball**: 2.3. Avenç en la incorporació de la tecnologia digital als espais culturals i patrimonials, incidint en l'adaptació dels discursos i en la interacció amb el visitant.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Tècnics de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de reprografia de l'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Cap de la Unitat de la Biblioteca Nacional.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents Biblioteca Nacional.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Empreses externes contractades per els treballs de digitalització.

Descripció de l'acció:
Convocatòria anual i contractació dels treballs de digitalització de béns immobles, mobles, fons documentals i bibliogràfics per a la seva preservació i difusió.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Convocatòria i contractació dels serveis

- Preparació de la convocatòria anual d'un concurs públic per a la contractació dels serveis de digitalització i indexació de documentació de l'Arxiu Nacional d'Andorra i la Biblioteca Nacional d'Andorra (prevista per al mes de juny).
- Contractació directa d'una empresa per a la digitalització de discos del fons discogràfic de l'antiga Ràdio Andorra (en preparació).
- Contractació d'empreses per a la digitalització de béns mobles i immobles.

Accions 2024

- Arxiu Nacional. Documents digitalitzats 2024: 126.713 en total (423 cintes, 122.534 negatius i 3.756 documents textuals).
- Biblioteca Nacional. Documents digitalitzats 2024: 33.500 cares documentals de la Revista *Informacions*.

Propers passos

- Concursos previstos pel 2025 i adjudicació.
- Seguiment dels treballs de digitalització.
- Recepció i revisió de les imatges (incorporació de les imatges als sistemes de preservació i a la xarxa).
- Posada a disposició de les imatges en línia (no necessàriament les digitalitzades durant 2024).

Pressupost estimat: 30.000 € (Arxiu Nacional) 12.000€ (Biblioteca Nacional) 15.000 € (Immobles Patrimoni Cultural) 2.100 € (Mobles Patrimoni Cultural)	**Altres recursos**:
Indicadors de seguiment: - Total de béns digitalitzats 2024 (nombre). 6 immobles, 1 mobles APC - Nombre de béns digitalitzats per tipus (nombre). - Total de béns publicats en línia 2024 (nombre). - Béns publicats en línia per àmbit (nombre). - Nombre de consultes en línia (dades estadístiques).	
Anàlisi de riscos: - Preservació digital (manca de parametrització sistema Libsafe Arxiu). - Problemes tecnològics per preservar i accedir a les imatges digitals. - Problemes de capacitat del maquinari informàtic per accedir i processar les dades.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Reforçar l'estratègia de divulgació cultural a RTVA amb una programació destinada a divulgar la història i la cultura del país, a difondre les obres dels artistes i creadors nacionals, a fer-se ressò del què succeeix a l'entorn pirinenc.	Acció núm. 3.10.2
Objectiu estratègic: 3. Suport estratègic	**Línia de treball**: 3.10 Suport a la promoció de la cultura des dels mitjans de comunicació.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural. Arxiu Nacional. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Gabinet de comunicació del Govern d'Andorra. Ràdio Nacional d'Andorra (RNA).

Descripció de l'acció:

- Presentació de "La peça del mes" al programa *Els matins de la Nacional* (RNA).
- Promoció de l'audiovisual *Què en saps del teu país* a RTVA.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

A partir del 2022

- "La peça del mes" deixa de ser exclusiva de l'Arxiu Nacional d'Andorra i passa a ser elaborada, de manera rotativa, pels diferents serveis i unitats del Departament de Patrimoni Cultural.

A partir del setembre del 2023 i durant tot el 2024

- "La peça del mes" es presenta cada mes en un espai de mitja hora del programa *Els matins de la Nacional* (RNA).
- No hi ha prevista una data final, ja que la voluntat és donar continuïtat a aquesta participació mentre el Departament de Patrimoni Cultural publiqui "La peça del mes" i RNA tingui un programa-magazín matinal.

6 de juny del 2024

- Presentació i difusió per RTVA del vídeo documental *Què en saps del teu país?*

Propers passos (març-desembre 2024):

- Donar continuïtat a aquesta participació.

Pressupost estimat: Aquesta acció no té un pressupost associat.	**Altres recursos**: Col·laboració RTVA (recursos tècnics i humans).

Indicadors de seguiment: - Participació sí/no al programa: fins a la data, i des de l'inici de la col·laboració amb RNA, s'ha participat cada mes al programa i s'hi ha presentat "La peça del mes" corresponent. - Presentació i difusió de continguts
Anàlisi de riscos: - Coordinació de les àrees i unitats del Departament en l'elaboració de "La peça del mes". - Capacitació dels tècnics per participar en un programa radiofònic i comunicar de manera efectiva.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Aprovar una nova Llei de Patrimoni Cultural.	Acció núm. 4.1.5

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.1. Adequació de l'actual marc normatiu.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del Departament Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Departament de Patrimoni Cultural.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Consell General: revisió i tràmit parlamentari Consult-Advocats: equip d'advocats assessors i revisors de la proposta.

Descripció de l'acció:
- Elaborar un nou marc legislatiu per a la protecció, gestió i foment del patrimoni cultural.
- Elaborar i disposar d'una nova llei del Patrimoni Cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Elaboració del text de la llei

2021-2023
- Lectura i revisió de legislació espanyola i francesa sobre el patrimoni cultural.
- Lectura i revisió de les cartes internacionals signades per Andorra.
- Lectura i revisió de les cartes internacionals que protegeixen el patrimoni cultural.
- Intercanvi de propostes amb col·lectius professionals (arquitectes, gestors del patrimoni...).
- Revisió i proposta de continguts tècnics.
- Revisió dels textos jurídics elaborats per l'equip d'advocats assessor.
- Presentació de les principals modificacions al Consell Assessor del Patrimoni Cultural.
- Presentació dels punts principals als Comuns (Canillo / Ordino).

2024
- Revisió tècnica pel que fa a la protecció i gestió del patrimoni arquitectònic i gestió i protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**: Preveure els recursos necessaris per l'aplicació de la Llei, el desplegament reglamentari i la creació dels òrgans que se'n desprenen.

Indicadors de seguiment:
- Realització de les accions previstes (sí/no).
- Data d'aprovació i d'entrada en vigor de la llei.

Anàlisi de riscos:
- Dificultat d'aplicació i col·laboració amb els altres actors concernits.

- No disposar dels recursos humans i econòmics suficients per la seva aplicació.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Crear un espai de memòria sobre la radiodifusió a l'edifici històric de Ràdio Andorra.	Acció núm. 4.2.1

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.2 Creació de noves infraestructures culturals i adequació de les existents.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de Patrimoni Cultural. Tècnics de l'Arxiu Nacional.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Empresa adjudicatària del projecte: Blit estudio. Col·laboradors de Ràdio Andorra. Andorra Turisme.

Descripció de l'acció:
Dotar l'antic edifici de ràdio Andorra d'un discurs en el què explicar, entendre, difondre i gaudir de la història contemporània d'Andorra a partir de la història de la ràdio. Durant el 2024 s'ha avançat en l'elaboració del guió i la proposta tècnica del projecte, que es preveu implementar durant el 2025.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2023
- Realització del projecte.

2024
- Adjudicació del projecte d'execució de l'espai memòria.
- Cerca documental, redacció del guió, proposta gràfica.

En curs 2025
- Producció i implementació.
- Promoció.
- Inauguració de l'espai memòria.

Pressupost estimat: 2023: 211.000 € 2024: 350.000 €	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:
- Adjudicació del projecte (sí/no).
- Execució del projecte (sí/no).

Anàlisi de riscos:
- Limitacions econòmiques per a la finalització del projecte.
- Convivència en els espais de l'antic edifici de Ràdio Andorra.
- Accessibilitat universal.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions prioritàries)

Acció: Dissenyar un pla estratègic de comunicació (en línia i fora de línia) per arribar als diferents públics objectius del ministeri encarregat de la cultura, amb la dotació dels recursos necessaris.	Acció núm. 4.3.1
Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.3. Definició d'un pla de comunicació del ministeri encarregat de la cultura.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Directora del Departament de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Direcció del Departament de Patrimoni Cultural. Àrea de Patrimoni Cultural. Arxiu Nacional. Biblioteca Nacional. Arxiu d'Etnografia.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Sisè Grau. Diana Pérez. Gabinet de comunicació de Govern.

Descripció de l'acció:
Elaboració i implementació d'una estratègia conjunta de comunicació i divulgació a les xarxes socials per a les àrees i la unitat que integren el Departament de Patrimoni Cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

2022

- Gener: S'engega un procés per donar més coherència a totes les xarxes socials del Departament de Patrimoni Cultural (Patrimoni Cultural, Arxiu Nacional d'Andorra, Biblioteca Nacional d'Andorra). Contractació d'una consultoria externa (Sisè Grau).
- Març: Sisè Grau lliura el seu informe d'anàlisi i proposta de millora de les publicacions a xarxes socials.
    - Les persones encarregades de les xarxes socials del Departament de Patrimoni Cultural (perfils de Patrimoni Cultural, Arxiu Nacional d'Andorra i Biblioteca Nacional d'Andorra) posen en marxa un grup de treball, amb reunions periòdiques per tal de consensuar continguts i calendari. S'incorporen, quan es considera escaient, les directrius proposades per la consultoria externa (Sisè Grau).
- Octubre: Externalització de la gestió de les xarxes socials de Patrimoni Cultural (Diana Pérez).

2023

- Maig: Externalització de la gestió de les xarxes socials de la Biblioteca Nacional d'Andorra i l'Arxiu Nacional d'Andorra (Diana Pérez).

- Maig-Desembre: Establiment dels criteris i planificació a l'avança de comunicar activitats, novetats i altres continguts d'interès.

2024

- Gener-Desembre 2024: Contractació d'una empresa per a la implementació de l'estratègia de comunicació de les xarxes socials de l'Àrea de Museus i el Departament de Patrimoni Cultural.
- Pel que fa a la comunicació fora de línia cal destacar la col·laboració amb RNA per difondre la peça del mes dels diferents serveis del departament, així com amb el diari BonDia per publicar-la a principi de cada mes, arribant així al públic objectiu de cada tipus de mitjà de comunicació.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
2022: Consultoria externa: 3.000€ 2023-2024: XXSS 3.000€/mes	

Indicadors de seguiment:

Nombre de seguidors a les xarxes socials.

- **Patrimoni Cultural (maig 2024)**
  - Instagram: 4056 (+15,36 %)
  - Facebook: 220 (+15,79%)
- **Arxiu Nacional (maig 2024)**
  - X: 2.450
  - Instagram: 3.831
  - Facebook: 5.836
- **Biblioteca Nacional (maig 2024)**
  - X: 1.315
  - Instagram: 2.058
  - Facebook: 1.360

Anàlisi de riscos:

- Coordinació entre el Departament i la professional contractada per a la gestió de les xarxes socials: planificació i transmissió de la informació. Les àrees (Patrimoni Cultural, Arxiu Nacional) i la unitat (Biblioteca Nacional) tenen designada una persona d'enllaç.
- Poca capacitat de resposta a les interaccions que es produeixen a les xarxes (gestió de comunitats).
- Canvi d'hàbits de la ciutadania pel que fa a l'ús de les xarxes socials, retrocés d'unes determinades xarxes en favor d'altres.
- Poca capacitat d'arribar als més joves (Tik Tok, Twitch).

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Dissenyar una estratègia de preservació i de difusió del patrimoni cultural digital.	Acció núm. 4.5.6

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.5. Enfortiment de la coordinació institucional i la feina conjunta per disposar d'una oferta cultural compatible amb les accions pròpies dels comuns, del ministeri encarregat de la cultura i dels programadors privats.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Àrea d'Arxius i Gestió de Documents. Biblioteca Nacional. Àrea de Museus i Monuments.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: **Andorra Digital**. Entitat coordinadora del Programa de Transformació Digital d'Andorra. **KPMG.** Consultora contractada per assessorament en l'estratègia digital del Govern.

Descripció de l'acció:
Elaboració d'una estratègia i desenvolupament digital del Departament de Patrimoni Cultural dins del Programa de Transformació Digital d'Andorra.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Identificació de les necessitats del Departament

- Agost 2022. Reunió amb el Secretari d'Estat de Transformació Digital per explicar les necessitats del Departament quan a la digitalització de la gestió i els serveis.
- Setembre 2022 / Gener 2023. Reunions amb els representants d'Andorra Digital i KPMG per establir les necessitats del Departament quant a gestió digital i per presentar experiències i eines de gestió, preservació i difusió de patrimoni digital que puguin ser d'interès per al Departament.
- Gener 2023 fins a l'actualitat. Avaluació de les propostes presentades per l'empresa i identificació de les més convenients per al Departament i de les que manquen a la proposta.

Propers passos

- Identificació dels aspectes que s'han de tenir en compte per elaborar una estratègia digital per al Departament i redacció d'un plec de bases per convocar un concurs per a l'elaboració de l'estratègia i la calendarització de la seva implementació.
- Convocatòria del concurs per a la redacció d'una estratègia digital per al Departament.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:

S’assumirà amb el pressupost del Departament Patrimoni Cultural i d’Andorra Digital.	
Indicadors de seguiment: - Redacció del plec de bases per al concurs (sí/no). - Convocatòria i adjudicació de l’elaboració d’una estratègia digital (sí/no).	
Anàlisi de riscos: - Dificultat per establir una estratègia global més enllà de buscar eines que donin servei a cada àrea. - Dificultats d’implementació per la gran quantitat de projectes de desenvolupament d’eines digitals que assumeix el Departament de Sistemes de la Informació.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Promoure la participació dels comuns en programes i projectes culturals d'organismes internacionals com la UNESCO, el Consell d'Europa i la Comunitat de Treball dels Pirineus.	Acció núm. 4.10.6
Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.10 Reforç de les relacions amb organismes internacionals i promoció d'accions de col·laboració i intercanvi amb altres estats i territoris, especialment en l'àmbit dels Pirineus i de la llengua i la cultura catalana.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció de Patrimoni Cultural Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics de l'Àrea. Àrea de Museus i Monuments.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Comú d'Ordino Comissió de la Vall del Madriu Perafita Claror Centre cultural Cal Pal Comú de Canillo Comú Andorra la Vella
Descripció de l'acció: Incrementar les sinèrgies col·laboratives entre els agents del país en programes culturals internacionals liderats des del Departament.	
Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma: - 2024: Itinerari cultural de la ruta del Ferro als Pirineus. Revalidació de l'itinerari. Creació de nous continguts a Andorra. Participen el Comú d'Ordino, la comissió de la VMPC i els comuns de la VMPC. - 2024: Ruta dels Orris d'Encamp. Col·laboració amb el Comú. - 2024: Arqueologia a mitja i alta muntanya a Ordino. Col·laboració amb el Comú i la UAB. - 2024: Candidatura a patrimoni mundial *d'Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra*. Participació i col·laboració amb tots els Comuns. - 2024: Roureda de la Margineda. Col·laboració amb la propietat i el Comú d'Andorra la Vella.	
Pressupost estimat: Cada fita disposa del seu pressupost detallat en les fitxes específiques.	**Altres recursos**:
Indicadors de seguiment: Avançament dels projectes (sí/no)	

Anàlisi de riscos: Falta de continuïtat en el seguiment dels projectes sigui per moviment del personal o de canvis polítics.

Relacions Internacionals

<table>
<tr><th>ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024</th><th colspan="2">Fitxa implantació accions
(Accions en curs i a mig termini)</th></tr>
<tr><td colspan="2">Acció:
Proposar nous projectes transfronterers o transnacionals com els de la Pedra Seca, la Ruta del Ferro, la Ruta Mariana, la transhumància...

Ampliar les relacions amb la Comunitat de Treball dels Pirineus (Estratègia Pirinenca i Programa POCTEFA), el Consell d'Europa (Institut europeu d'itineraris culturals) i la UNESCO (Conveni del patrimoni mundial, Conveni de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, Programa de la memòria del món...).</td><td>Acció núm.
4.10.7

4.10.9</td></tr>
<tr><td>Objectiu estratègic:
4. Governança i gestió</td><td colspan="2">Línia de treball:
4.10 Reforç de les relacions amb organismes internacionals i promoció d'accions de col·laboració i intercanvi amb altres estats i territoris, especialment en l'àmbit dels Pirineus i de la llengua i la cultura catalana.</td></tr>
<tr><td>Ministeri/direcció o entitat responsable:
Departament de Patrimoni Cultural.
Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.</td><td colspan="2">Responsable/líder:
Directora del Departament de Patrimoni Cultural.
Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural.
Tècnic de l'Àrea de Patrimoni Cultural.</td></tr>
<tr><td>Implicats clau del Ministeri de Cultura:
Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.
Àrea de Patrimoni Cultural.
Arxiu d'Etnografia.
Àrea de Museus i Monuments.</td><td colspan="2">Agents clau externs al Ministeri implicats:
Andorra:
Ministeri d'Afers Exteriors. Departament d'Afers Multilaterals i Cooperació.
Ministeris de Medi Ambient.
Delegació Permanent d'Andorra a la UNESCO.
Pla de Gestió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror.
Centre cultural Cal Pal.
Comuns.
Organismes internacionals:
UNESCO.
Consell d'Europa.
Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP).
Xarxes i grups de treball:
Grup de treball de Patrimoni Cultural de la CTP.
Xarxa Europea de Punts Focals (ENFP) per a la Convenció de la UNESCO del 2003 (Patrimoni Cultural Immaterial).
Socis de la Ruta del Ferro als Pirineus (Ariège, País Basc, Catalunya, Pirineus atlàntics, Andorra).</td></tr>
</table>

	Grup de països del Sud oest d'Europa SUDOE. Associació de la Pedra Seca i Arquitectura Tradicional.

Descripció de l'acció:

Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP)

- Projecte PETRA: És un projecte Interreg-POCTEFA al tomb de l'inventari, la formació i la difusió de la tècnica de la pedra seca. Pilotat per la Comunitat de Treball dels Pirineus que s'inclou en la prioritat 5 dels ajuts i té com a missió impulsar el turisme sostenible, desenvolupar la cultura en l'àmbit de la protecció, el desenvolupament i la promoció del patrimoni cultural i els serveis culturals i es concreta en tres accions: inventari, formació i divulgació mitjançant la creació d'itineraris. En el que hi participa Aragó, Occitània i Andorra. El Departament forma part dels tres grups de treball: Inventari, formació i difusió.
- Preparació d'un congrés sobre pedra seca (2025).

UNESCO

- Desplegar l'Estratègia UNESCO dissenyada pel Departament.

Altres:

- Projecte Prometheus: Projecte POCTEFA a l'entorn de les festes del foc dels Pirineus.
- Coordinació i dinamització de la Ruta del Ferro als Pirineus (Itinerari Cultural del Consell d'Europa). Preparació de l'extensió de la Ruta del Ferro a Andorra i als Pirineus de l'atlàntic al mediterrani.
- Participar a l'European Network of Focal Points (ENFP) per a la Convenció del 2003.

En preparació:

- Interreg-POCTEFA amb Foix i La Seu d'Urgell al tomb de la Candidatura transnacional a patrimoni mundial d'Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el Coprincipat d'Andorra.
- Interreg-SUDOE juntament amb universitats i centres de recerca de França, Espanya i Portugal, en un programa per a l'obtenció de dades en immobles que formen part del patrimoni cultural, anomenat "Smart Heritage Region. SH-Region".

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

UNESCO

- Patrimoni Mundial: treballs per a l'elaboració de la candidatura Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el coprincipat d'Andorra.
    - Gener-endavant 2023: reunions del comitè de redacció.
    - Març 2023: reunió del Comitè de pilotatge a Madrid.
    - Maig 2023: reunió del Comitè de redacció a Andorra.
    - Octubre 2023: reunió del Comitè de pilotatge a la Seu d'Urgell i a Andorra.
    - Gener-endavant: reunions del comitè de redacción
    - 26 d'abril 2024: reunió del Comitè de pilotatge a Foix
    - 26-27 de setembre seminari sobre plans de gestió a patrimoni mundial a Foix.
    - 2 de desembre inici campanya de promoció de la Candidatura.
- Patrimoni Cultural Immaterial:
    - Març 2022: presentació a la UNESCO de la candidatura d'ampliació del reconeixement de la Transhumància, moviment estacional dels ramats.
    - Novembre 2022: inscripció per part de la UNESCO de les Festes de l'Os dels Pirineus a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial.
    - Març 2023: presentació a la UNESCO de la candidatura d'ampliació del reconeixement de L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements.

- Desembre 2023: inscripció per part de la UNESCO de la Transhumància, moviment estacional dels ramats a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial.
- Desembre 2024: inscripció per part de la UNESCO de L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial.

ENFP

- Maig 2023: reunió virtual per encarar diferents esdeveniments a l'entorn del patrimoni cultural immaterial (campanya Wiki Loves Living Heritage, 20è aniversari de la Convenció de la UNESCO per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial i Jornades Europees del Patrimoni, dedicades aquest any al "patrimoni viu").

Comunitat de Treball dels Pirineus

- Gener-Desembre: Reunions mensuals de seguiment (online).
- 3-5 de juliol 2024: trobada a l'Ariège del grup PETRA.

Pedra seca

- Reunions preparatòries de la celebració de les jornades de pedra seca al 2025.

Prometheus

- El projecte va finalitzar el juny del 2022. Lliurats els informes de tancament (tècnic i financer).

Ruta del Ferro als Pirineus

- Actualització periòdica de la informació a la pàgina web de la ruta.
- Ampliació de l'itinerari a tota la franja pirinenca.
- Reunions internes per preveure la connectivitat de la ruta del ferro a Andorra i allargar la connectivitat amb França i Catalunya.
- Cerca de nous socis a la part de la Cerdanya i Pallars.
- Dinamització de la ruta amb l'organització d'activitats.

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:
Cada projecte té el seu propi pressupost. 2024: 63.051,23 € (pressupost aproximat destinat als programes internacionals. Manteniment, dinamització, promoció, viatges)	Aportacions d'altres Estats i organismes en els projectes multinacionals i de cooperació transfronterera. Aportacions de cada institució i organisme que forma part del projecte.

Indicadors de seguiment:

- Compliment sí/no dels terminis propis de cada projecte: fins al moment, el Departament de Patrimoni Cultural ha complert els terminis ajornant una reunió del Comitè de Pilotatge de la Candidatura a Patrimoni mundial pel gener del 2025.
- Compliment sí/no dels terminis propis de cada projecte: fins al moment, el Departament de Patrimoni Cultural va avançant en la creació i consolidació de xarxes d'intercanvi cultural.
- Assoliment dels objectius: un bon exemple és l'Estratègia UNESCO, que es va desenvolupant segons les previsions i assolint l'èxit de les candidatures presentades. L'última mostra és la inscripció de "l'art de la construcció en pedra seca" a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial (desembre 2024).
- Assoliment dels objectius: un bon exemple és la revalidació del reconeixement de la Ruta del Ferro en el sí dels Itineraris culturals europeus.

Anàlisi de riscos:

- Dispersió de l'acció exterior del Departament de Patrimoni Cultural.

- Quantitat d'invitacions a participar en programes europeus subvencionables. Interreg-POCTEFA.
- Transmissió correcta de la informació generada en el marc d'organismes i grups de treball multinacionals.
- Capacitació dels equips tècnics per actuar en grups de treball multinacionals i organismes multilaterals.

<table>
<tr><td>ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024</td><td colspan="2">Fitxa implantació accions
(Accions en curs)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Acció:
Ampliar les relacions amb la Comunitat de Treball dels Pirineus (Estratègia Pirinenca i Programa POCTEFA), el Consell d'Europa (Institut europeu d'itineraris culturals) i la UNESCO (Conveni del patrimoni mundial, Conveni de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial, Programa de la memòria del món...).</td><td>Acció núm. 4.10.9</td></tr>
<tr><td>Objectiu estratègic:
4. Governança i gestió</td><td colspan="2">Línia de treball:
4.10. Reforç de les relacions amb organismes internacionals i promoció d'accions de col·laboració i intercanvi amb altres estats i territoris, especialment en l'àmbit dels Pirineus i de la llengua i la cultura catalana.</td></tr>
<tr><td>Ministeri/direcció o entitat responsable:
Departament de Patrimoni Cultural.
Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.</td><td colspan="2">Responsable/líder:
Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.</td></tr>
<tr><td>Implicats clau del Ministeri de Cultura:
Direcció del Departament de Patrimoni Cultural.
Àrea de Patrimoni Cultural.
Arxiu d'Etnografia.
Àrea de Museus i Monuments.</td><td colspan="2">Agents clau externs al Ministeri implicats:
Andorra:
Ministeri d'Afers Exteriors. Departament d'Afers Multilaterals i Cooperació.
Delegació Permanent d'Andorra a la UNESCO.
Pla de Gestió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror.
Comuns.
Organismes internacionals:
UNESCO.
Consell d'Europa.
Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP).
Xarxes i grups de treball:
Grup de treball de Patrimoni Cultural de la CTP.
Xarxa Europea de Punts Focals (ENFP) per a la Convenció de la UNESCO del 2003 (Patrimoni Cultural Immaterial).
Socis de la Ruta del Ferro als Pirineus (Ariège, País Basc, Catalunya, Pirineus atlàntics, Andorra).</td></tr>
<tr><td colspan="3">Descripció de l'acció:
Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP)
- Desenvolupar un projecte de cooperació transfronterera a l'entorn de la pedra seca com a element patrimonial (patrimoni arquitectònic i, com a tècnica, patrimoni cultural immaterial).
UNESCO
- Desplegar l'Estratègia UNESCO dissenyada pel Departament.
Altres</td></tr>
</table>

- Culminar Prometheus, projecte POCTEFA a l'entorn de les festes del foc dels Pirineus.
- Coordinació i dinamització de la Ruta del Ferro als Pirineus (Itinerari Cultural del Consell d'Europa).
- Participar a l'European Network of Focal Points (ENFP) per a la Convenció del 2003.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:

Comunitat de Treball dels Pirineus

- Febrer 2023: trobada a Saint Jean Pied de Port per decidir quines accions formaran part d'una candidatura POCTEFA.
- Març-Abril 2023: elaboració candidatura POCTEFA. El Govern d'Andorra serà associat al projecte.
- 2024: seguiment del projecte POCTEFA PETRA

UNESCO

- Patrimoni Mundial: treballs per a l'elaboració de la candidatura *Els testimonis materials de la construcció de l'Estat dels Pirineus: el coprincipat d'Andorra*.
    - Gener-endavant 2023: reunions mensuals del Grup de Treball de Turisme i Cultura a Foix.
    - Març 2023: reunió del Comitè de pilotatge a Madrid.
    - Maig 2023: reunió del Comitè de redacció a Andorra.
    - Octubre 2023: reunió del Comitè de pilotatge a la Seu d'Urgell i a Andorra.
    - Abril 2024: reunió del Comitè de Pilotatge a Foix.
    - Setembre 2024: seminari de gestors de projectes a Foix.
    - 2026: presentació de la candidatura a la UNESCO.
- Patrimoni Cultural Immaterial:
    - Març 2022: presentació a la UNESCO de la candidatura d'ampliació del reconeixement de la Transhumància, moviment estacional dels ramats.
    - Novembre 2022: inscripció per part de la UNESCO de les Festes de l'Os dels Pirineus a la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial.
    - Març 2023: presentació a la UNESCO de la candidatura d'ampliació del reconeixement de L'art de la construcció en pedra seca: tècniques i coneixements.
    - Desembre 2023: aprovació de l'ampliació de la candidatura de la pràctica de la transhumància.
    - Desembre 2024: aprovació de l'ampliació de la candidatura de 'L'art de la construcció en pedra seca: coneixements i tècniques' perquè el Principat també sigui inclòs dins de la Llista representativa del patrimoni cultural immaterial

Prometheus

- El projecte va finalitzar el juny del 2022. Lliurats els informes de tancament (tècnic i financer).

Ruta del Ferro als Pirineus

- Actualització periòdica de la informació a la pàgina web de la ruta.
- Ampliació de l'itinerari a tota la franja pirinenca
- Dinamització de la ruta amb l'organització d'activitats.
- 2024: revalidació del reconeixement de la candidatura. Ampliació de la ruta

ENFP

- Maig 2023: reunió virtual per encarar diferents esdeveniments a l'entorn del patrimoni cultural immaterial (campanya Wiki Loves Living Heritage, 20è aniversari de la Convenció de la UNESCO per a la salvaguarda del patrimoni cultural immaterial i Jornades Europees del Patrimoni, dedicades aquest any al "patrimoni viu").

Pressupost estimat:	**Altres recursos**:

Cada projecte té el seu propi pressupost. 2023: 37.000 € (pressupost aproximat destinat als programes internacionals. Manteniment, dinamització, promoció, viatges) 2024: 15.000 €	Aportacions d'altres Estats i organismes en els projectes multinacionals i de cooperació transfronterera.
Indicadors de seguiment: - Compliment sí/no dels terminis propis de cada projecte: fins al moment, el Departament de Patrimoni Cultural ha complert tot els terminis. - Assoliment dels objectius: un bon exemple és l'Estratègia UNESCO, que es va desenvolupant segons les previsions i assolint l'èxit de les candidatures presentades.	
Anàlisi de riscos: - Dispersió de l'acció exterior del Departament de Patrimoni Cultural. - Transmissió correcta de la informació generada en el marc d'organismes i grups de treball multinacionals. - Capacitació dels equips tècnics per actuar en grups de treball multinacionals i organismes multilaterals.	

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini i en curs)

Acció: Crear una "setmana de la muntanya, patrimoni cultural i natural", similar a l'esquí escolar. Promocionar el coneixement del patrimoni cultural del país a les escoles (història, cultura, patrimoni, paisatge...), tal com es fa amb l'educació ambiental per a la conservació del patrimoni natural, amb una aproximació transversal, inclusiva i accessible.	Acció núm. 4.12.3 4.12.4

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.12 Treball amb infants i joves des de l'entorn educatiu.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Direcció del departament de Patrimoni Cultural. Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Tècnics del Departament.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: EFPEM. Creand.

Descripció de l'acció:
Fer del patrimoni una oportunitat per llegir, conèixer i reconèixer el territori i els llocs més emblemàtics.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
- Descoberta del patrimoni en motiu de dies especials així com la presentació de projectes finalitzats al territori: Sant Joan de Caselles, Sant Vicenç d'Enclar, la Farga del Madriu, dia mundial de la Ràdio.
- Impulsar els continguts del web d'història.ad i generar activitat didàctiques.

En curs
- Preparació d'una formació especialitzada en patrimoni i paisatge per a l'EFPEM

Pressupost estimat: Recursos propis.	**Altres recursos**:

Indicadors de seguiment:
Realització de sortides (sí/no).
Planificació de formacions al territori (sí/no).

Anàlisi de riscos:
Assegurança de les persones que assisteixen a les activitats a la natura.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Promoure la integració del patrimoni cultural en la educació ambiental de forma lúdica i amena. Promoure que els estudiants del país facin pràctiques a les institucions culturals, per posar en pràctica els seus interessos i inquietuds.	Acció núm. 4.12.10 4.12.11

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.12 Treball amb infants i joves des de l'entorn educatiu.
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural. Ministeri de Cultura, Joventut i Esports.	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural. Tècnic de Patrimoni cultural.
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural. Biblioteca Nacional. Arxiu Nacional.	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Secretaria d'Estat de Funció Pública. Ministeri de relacions institucionals, ensenyament i universitats. Centres educatius: Universitats, Centre de Formació professional i Lycée comtes de Foix.

Descripció de l'acció:
Acollir estudiants de pràctiques procedents de diferents institucions perquè completin el seu aprenentatge i coneguin les competències i les tasques que es fan als serveis quant a la preservació i gestió del patrimoni cultural.

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
2024
- 3 estudiants
- Realització dels convenis amb els centres escolars:
    - Universitat Rovira i Virgili
    - Escuela superior de conservación y restauración de Galicia
    - Lycée comtes de Foix
- Planificació de l'activitat a fer per l'estudiant al Departament: Àrea de patrimoni (Inventari, restauració arqueològica, coneixement i descoberta de l'Àrea) i Arxiu Nacional.
- Sensibilització sobre la conservació i la sostenibilitat mediambiental.
- Acollida dels estudiants, seguiment i avaluació.

Pressupost estimat: Recursos propis	**Pressupost estimat**: Recursos propis

Indicadors de seguiment:

- Nombre de demandes de pràctiques anuals - Estudis de procedència dels estudiants - Acollida d'estudiants universitaris (sí/no). - Acollida d'estudiants de batxillerat o secundària (sí/no).
Anàlisi de riscos: - La distància del país amb els centres universitaris fa que la nostra institució no sigui prou coneguda per acollir estudiants en pràctiques. - Manca d'oferta d'estudiants. - Grau elevat de dedicació per part del personal dels serveis, que ha de dedicar molta estona a atendre les necessitats d'aprenentatge dels estudiants.

ESTRATÈGIA CULTURA ANDORRA 2024	Fitxa implantació accions (Accions a mig termini)

Acció: Realitzar anualment alguna activitat cultural específica (exposició/publicació/taller) per a infants de primera ensenyança i una altra per a alumnes de segona ensenyança, de forma transversal amb tots els sistemes educatius.	Acció núm. 4.12.12.

Objectiu estratègic: 4. Governança i gestió	**Línia de treball**: 4.12 Treball amb infants i joves des de l'entorn educatiu
Ministeri/direcció o entitat responsable: Departament de Patrimoni Cultural Ministeri de Cultura, Joventut i Esports	**Responsable/líder**: Cap de l'Àrea de Patrimoni Cultural Cap de l'Àrea d'Arxius i Gestió Documental Cap de la Biblioteca Nacional Tècnic de l'Arxiu d'Etnografia
Implicats clau del Ministeri de Cultura: Àrea de Patrimoni Cultural Àrea d'Arxius i Gestió Documental Biblioteca Nacional Arxiu d'Etnografia	**Agents clau externs al Ministeri implicats**: Escoles dels diferents sistemes educatius Empreses externes que es contracten per dur a terme alguns dels tallers

Descripció de l'acció:
Realitzar activitats i tallers amb alumnes de primària i secundària de forma periòdica per donar a conèixer el patrimoni cultural del nostre país

Etapes/fites clau – Data inici/final – Cronograma:
El Departament de Patrimoni Cultural ofereix tallers de descoberta del patrimoni a tots els sistemes educatius del país, tant per primària com secundària:

- Laboratori de lectura (6-9 anys): taller de descoberta d'Andorra i el seu patrimoni a través de materials bibliogràfics.
- El tresor de les valls d'Andorra (9-10 anys): s'acosta la revetlla i en Pau i els seus pares parlen de les falles. Convencen el seu fill d'anar a la Vall del Madriu per veure bedolls. A partir d'aquí apareixeran un reguitzell de pistes que porten cap a un tresor. A través d'aquest conte l'autora farà conèixer als infants diversos elements del patrimoni cultural andorrà, com l'església de Santa Coloma, l'orri del Cubil o els pariatges.
- Visita a la Biblioteca de la Casa d'Areny-Plandolit (+12 anys): visites a la Biblioteca del Museu Casa d'Areny-Plandolit per donar a conèixer el seu fons i com es va formar la col·lecció. A través d'exemples concrets s'analitza també la història de l'edició del llibre.
- Col·lecció Bíblies del món (+12 anys): visites a la col·lecció Bíblies del Món, per donar a conèixer aquest fons format per més de 1.500 textos sagrats, escrits en més de 1.300 llengües diferents, moltes de les quals en perill d'extinció o ja desaparegudes.
- Visites a l'Arxiu i a la Biblioteca Nacional (+12 anys): itineraris escolars a la Biblioteca Nacional i tallers de fons històriques a l'Arxiu Nacional, amb l'objectiu de donar a conèixer la documentació dels períodes històrics que els alumnes treballen a l'aula.

<table>
<tr><td colspan="2">- Ruta literària pel centre històric d'Andorra la Vella (+14 anys): descobreix el barri antic de la capital des del punt de vista dels autors que el van fer servir com a escenari de les seves obres. Durant el recorregut es llegeixen fragments de les seves obres.
- La viquipèdia en català (+14 anys): taller d'introducció a la Viquipèdia en català: aprendrem el seu funcionament i editarem textos que s'hauran treballat prèviament a classe, amb l'assessorament del personal de la Biblioteca Nacional.

D'altra banda s'organitzen activitats enfocades a nens de maternal, perquè puguin assistir amb les seves famílies, com ara la sessió sobre llegendes d'Andorra (patrimoni immaterial) titulada Les golfes de la padrina.</td></tr>
<tr><td>Pressupost estimat:
BNA: 6.800 € per activitats de promoció</td><td>Altres recursos:
Els aportats per les diferents escoles que hi participen</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indicadors de seguiment:
- Nombre de tallers duts a terme i alumnes que hi assisteixen
- Escoles i instituts que hi participen</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anàlisi de riscos:
- La manca de recursos humans i econòmics per poder revisar contínuament els continguts i activitats dels tallers per renovar-los i adaptar-los
- Que alguna de les activitats resulti poc atractiva pel desconeixement real del seu objectiu i contingut</td></tr>
</table>

Signat electrònicament
Isabel De la Parte Cano
Directora de Patrimoni Cultural